

Gyülekezetpedagógiai füzetek 3.

Kezed rajtunk

Körültekintés a konfirmációval kapcsolatos
elméleti és gyakorlati kérdések
világában

Szerkesztette:

Szabó Lajos

Gyülekezetpedagógiai füzetek 3.
Sorozatszerkesztő: Dr. Szabó Lajos

Lektorálta: Szabóné Mátrai Marianna

A kötet az Evangélikus Hittudományi Egyetem Gyakorlati Intézetének
a Felsőoktatási Programfinanszírozási Pályázat támogatásával megvalósuló
oktatásfejlesztési programja részeként készült.

*Köszönetet mondunk a Gyakorlati Tanszék keretében működő
konfirmációi munkacsoport tagjainak,
valamint Gömböcz Elvira és Zsugyel Adél teológus hallgatóknak.*

Kiadja a Teológiai Irodalmi Egyesület, Budapest, 2000
Felelős kiadó: Kendeh-Kirchknopf Péter

Szedés, tördelés, borítóterv: Teológiai Irodalmi Egyesület
Nyomdai munkálatok, kötés: Kaposvári Nyomda Kft.
Felelős vezető: Pogány Zoltán igazgató

ISSN 1585-7824

ISBN 963 00 4597 4

Tartalom

Előszó	5
A konfirmáció teológiai értelmezése	7
<i>Dr. Szabó Lajos: A konfirmáció gyakorlati teológiai megközelítése</i>	9
Az alapvető tanítás újragondolása	21
<i>Koczor Györgyné: Keresztstől a konfirmációig, avagy konfirmáción</i>	23
<i>keresztül a keresztséghez</i>	
<i>Baranyay Csaba: Feltétel vagy beteljesedés?</i>	31
<i>Aradi András – Aradi György – Smidéliusz András – Smidéliusz Gábor: ...</i>	35
<i>Ki és mit tehet a hatékonyabb konfirmációi oktatás érdekében?</i>	
<i>Csepregi Zoltán: A konfirmáció története</i>	42
<i>Antero Rissanen: Kitekintés: Konfirmációi oktatás a Finn Evangélikus ...</i>	45
<i>Egyházban</i>	
A konfirmáció ünnepi órái	55
<i>Zügn Tamás: Konfirmációi vizsga és istentisztelet</i>	57
<i>Koczor Tamás: A konfirmációi istentisztelet</i>	63
<i>Bencze András: Útrabocsátó áldás</i>	66
<i>Solymár Péter: A konfirmációi előkészítő mint tanulás és élmény</i>	71
<i>Gregersen-Labossa György: Felnőttek oktatása, pásztorolása</i>	74
<i>a keresztelésre és a konfirmációra való felkészítés során</i>	
A konfirmáció közösségei	81
<i>Koskai Erzsébet: A család eseménye</i>	83
<i>Blázy Árpád: A konfirmáció helye a gyülekezeti életben</i>	87
<i>Polgárdi Sándor: A gyülekezet szerepe a konfirmációra való felkészítésben</i> .	93
<i>Kis János: Mit jelent számomra a konfirmáció?</i>	95
<i>Varsányi Ferenc: Egy aktuális körülmények között „szilánkjai”, avagy</i>	98
<i>az átgondolandó kérdések</i>	
<i>Dr. Sóllyom Jenő: Az édesapa levele</i>	101

Mit jelent számomra a konfirmáció?	105
<i>Bohus Imre</i> : Néhány emlék a konfirmációról	107
<i>Sólyom Károly</i> : Ez volt az én konfirmációm	110
<i>Balikó Zoltán</i> : Egyszerre voltunk tanítványok és tanítók	114
<i>Bárdossy Tibor</i> : „Tudod-e a konfirmációs ígédet?”	116
<i>D. Szebik Imre</i> : Személyes vallomás a konfirmáció élményéről	119
<i>Lászlóné Házi Magdolna</i> : Az ajándékba kapott szívmedálos arany- nyaklánc darabjai	121
<i>Varga György</i> : „Mert hittem, hogy Isten hatalmasan cselekszik”	124
<i>Dr. Frenkl Róbert</i> : Konfirmáció 1948	127
<i>Bozorády Zoltán</i> : A konfirmációs felkészítésben meglátom Jézus hatalmát	130
<i>Káposzta Lajos</i> : Szemléltető oktatás volt ez a javából	133
Imádságok, meditációk	137
Konfirmációs vallástétel	139
Szülők imádsága	139
Nagy tenger partján	140
Nincs itt, akit szeretek	140
Bor és ostya	141
Mi lesz velünk?	141
Titkok	142
Koporsó	143
Egy konfirmandus csendessége	144
Szülők érzései	145
Megerősödés	146
Kérdések	147
Levelek, vélemények	149
<i>Smidéliusz András</i> : „Mindenki másképp csinálja”	151
<i>Schaller Bernadett</i> : Hogyan tovább – konfirmáció?	154
Levelek a konfirmáció kérdésköréhez	156
A kötet szerzői	165

Előszó

„Ne hanyagold el a benned levő kegyelmi ajándékot, amelyet prófécia által kaptál a vének kézrátételével.”

(1Tim 4,14)

Kezed rajtunk

Ki ne sétált volna vissza már ahhoz a keresztelőkőhöz, ahol megkeresztelték? Ki ne gondolna szívesen arra a pillanatra, amikor egy oltár előtt térdelt, és kézrátétellel egy személyre szóló ígét mondott a lelkész a feje felett? Nem lehet elfelejteni azt sem, amikor először kellett megszólalni – a templomtér nagysága miatt – sok bátorítás mellett hangosan a legtitkosabbnak hitt belső érzésekről Istennel kapcsolatban.

Ma is előttem van az utolsó „rendes” konfirmációs óra, a templomi főpróba minden mozdulata. Küzdelem az izgalmak legyőzéséért, a „csak el ne hibázzam a mondandómat” érzés és a vágyakozás a nagy ünnep szépségére, erejére. A konfirmáló lelkész-édesapám tanítása máig él bennem azzal a meghatódottsággal együtt, ahogyan éppen ő elérzékenyült egy pillanatra az oltár előtti áldás mondatai alatt. A kőszegi templom gyönyörűen feldíszített belseje és közepén a sok száz fehér szegfűvel ékesített, embernagyságú korona még álmaimban is sokszor visszatért. A valóságban az az érzés maradt meg a legmélyebben, hogy ha ez a maroknyi csapat nem lesz hűséges, akkor mi lesz a templommal, a gyülekezettel és a folytatással?

A konfirmáció személyesen érintő ünnep mindenki számára. De benne kerül legközelebb hozzánk az a hívogató üzenet is, amit egyszer egy könyvbortón láttam: közlőletről lefényképezett oltár, középpontban a kereszttel, egy kehellyel és egy ostyát nyújtó és elfogadó kézzel. Nyugalmat, biztonságot és békét sugárzó hangulattal fogott meg ez a felvétel. A könyv egy nagyon egyszerűen megfogalmazott, modern kiadása Wilhelm Löhe 1859-ben kiadott egyházmegújító könyvecskéjének *A szent személyekről, a szent időkről, a szent tudásról és a szent helyekről*. A mostani kiadás pedig ennek átirataként egyszerűen ezzel a címmel jelent meg: *Vezess be engem Isten házába!*

A konfirmáció körüli viták felett mindig megnyugszik az átadó kéz és az elfogadó kéz találkozása. Szimbolikusan egy felénk mozduló kéz lehet a felkészítés és az ünnep leghűségesebb kifejezője. Ez a kéz keres, hívogat és értéket tartogat minden érdeklődő számára. Gazdagon áldó kezekre van szükség napjainkban is, amikor növekvő ártalmas erők sokasága veszi körül – talán legkíméletlenebb módon – a gyermekeket, fiatalokat. A kezek találkozása

mindig erősítést és bátorítást jelez. Jóleső érzéssel engedjük megsimogatni a legkisebb gyermekek fejét, és talán a legkívánatosabb érzés a megfáradt és utolsó órákat élő ember számára is a kéz áldó mozdulata a fejen.

A konfirmáció nem szentség, de az a szép és időpróbát átélte hagyomány, amely mind a mai napig magába foglalja az egyház megújulásának igazi titkát. Gyermekek- és felnőttkorban egyaránt emlékeztet és előkészít egyszerre. A megerősítés alkalma, amely vigasztalást kínál, és az egész életen át tartó vigasztalás szolgálatára készít fel.

Kétségbeesett emberek kiáltása hangzik ma is, amikor az élet krízishelyeibe vagy döntő fordulatok idején tájékozódási irányt keresnek. A konfirmáció protestáns hagyománya gyökérzetet, alapot jelent a keresztyén ember életében. Hozzá lehet kapcsolódni rajta keresztül ahhoz a több évszázados hagyományhoz, amely sok nehézség és megpróbáltatás ellenére is fennmaradt számunkra. Az igazi nagy kérdés ma az, képesek vagyunk-e arra, hogy a továbbadás legyen a szolgálatunk az egyházban. Nem tölt el igazán nyugodt és jó érzés senkit sem, amikor néhány rendezvényen csak idősebb résztvevők vannak jelen, fiatalok pedig csak elenyésző „képviseléssel”. A gyülekezeti és az istentiszteleti élet is csak akkor lesz képes valódi megújulásra, ha benne aktívan jelen van minden generáció. Komoly, imádkozó és a spirituális értékek továbbadásáért küzdő magatartásra van szükségünk az ezredforduló egyházi életében. Bátor és új formákkal is akkor lehet előrelépni igazán, ha jelen vannak azok, akikért mindez fontos: a jövő gyülekezeti tagjai. Erre hívogat minden gyülekezeti munkaév kezdetén a konfirmációs előkészítés fiatalokat és felnőtteket egyaránt. Ha csak önmagunkra néző terveket dédelgetünk, akkor nagyon rövidlátó a szolgálatunk. Ha azonban bátrabban átgondoljuk küldetésünk lényegét, akkor ráébredhetünk arra, hogy a konfirmáció a gyülekezeti élet hosszú időre történő megalapozása. Elgondolkodtató az a szám, amely évente kb. 2000-2500 konfirmandusról tud evangélikus egyházunkban. Kis matematikai művelettel kiszámítható, mekkora utánpótlást jelent ez a gyülekezeteink számára. A lemorzsolódást vagy aktívvá válást mindenki a saját gyülekezeti környezetében látja legjobban. Azon az alapon is érdemes átgondolni ezt a nagyon lényeges szolgálatot, hogy a jövő gyülekezetei formálódnak benne.

A lelkesi hivatást választók számára is különösen fontos kérdés, hogy miként tudnak szót érteni a fiatalabb generációk egy-egy konfirmandus csoportjával. Ezért tekintjük ezt a területet a lelkesi szolgálatra történő gyakorlati felkészítés évében kiemelten fontos feladatnak.

Konfirmációra készülőknek, fiataloknak, szülőknek, keresztszülőknek, lelkésznek és gyülekezetnek elmaradhatatlan imádsága lehet a 119. zsoltár mondata: „*Kezeld legyen segítségemre, mert utasításaidat választottam*” (Zsolt 119,173).

Budapest, 2000. szeptember

a kötet szerkesztője

*A konfirmáció teológiai
értelmezése*

Szabó Lajos

A KONFIRMÁCIÓ GYAKORLATI TEOLÓGIAI MEGKÖZELÍTÉSE

1. A keresztyén életforma begyakorlásának alkalmá

Nem szükséges külön felmérést végezni ahhoz, hogy a konfirmáció eseményét mint az egyik legfontosabb találkozási pontot jelöljük meg az evangélikus egyház és annak tagjai között. Sokszor lehetünk tanúi annak, hogy esetleg évtizedek távlatából is elhangzanak a visszaemlékezések: kinél, mikor és hol konfirmált valaki. Ez a sorrend nem véletlen, mert már ez is jelzi, hogy a konfirmáció folyamatában szereplő lelkésznek rendkívül kiemelt, személyes szerepe is van. *Ez a személyhez kötött felelősségben és lehetőségben egyaránt végigkíséri az egész előkészületi időt és magát az ünnepi órát is.* De éppen a konfirmáció alkalmá az a pillanat, amikor a tanító, nevelő és áldó lelkési munka kapcsán válik személyes elkötelezettséggé az addig esetleg távolról vagy egészen kívülről szemlélt aktív hitélet vagy a vallásos életfolytatás. Az a közelség, amit átélhet a konfirmációban résztvevő személy, egyszerre válik elérhetővé a személyes istentapasztalat, az egyházi közösség valósága és a lelkipásztor személye összefüggésében.

Ezért fontos tényező már a *meghívás is a konfirmációi előkészület alkalmáira*. A legtöbb esetben ez a mai gyakorlatban egy a tradíció alapján fel-felidézett, „kilátásba helyezett” folyamat (ünnep) a gyermekek előtt. De nagyon jelentőssé vált a másik véglet is, amikor teljesen váratlanul érkezik a meghívás egy történelmi egyház közösségébe az időközben elfelejtett kereszteselési alkalom után. A meghívás külső formája már sokszor elárulja a belső tartalmat is. Nem lényegtelen ma meggondolni minden felelős egyházi személynek és fórumnak, hogy rendelkezünk-e olyan mai szóhasználattal és nyelvi formával, amelynek a segítségével *valóban érthető a meghívásunk tartalma*.

A folyamatos családlátogatás mint a konkrét céllal történő megszólítás előkészítő alkalmá sajnos ma már a legtöbb esetben a múlté. A konfirmációban érintett családok rendszeres jelenléte sem feltételezhető a gyülekezeti élet alkalmain. Viszont az elmúlt „nehéz évtizedeken” keresztül is megmaradt az a szülői, nagyszülői visszaemlékezés, hogy a személyes életút szempontjából dön-

tően fontos a konfirmáció folyamata, és ezért elvárja a részvételt a szülői nemzedék a gyermekektől is. Egyrészt emiatt, másrészt pedig a keresztelési liturgiában elhangzó kérdés alapján („Vállaljátok, hogy az evangélikus egyház segítségével gondoskodtok e gyermek hívő keresztyénné növekedéséről?”¹⁾) közös gyülekezeti feladat a meghívás folyamatos gyakorlása. Ezt valóban folyamatos tevékenységként kell gyakorolnunk, egyebek között a felnőtt korúak konfirmációja miatt is. Az evangélikus tanítás és hitélet megismerésének és elérhetőségének fontos eleme ez a készenlét a gyülekezeti élet mindennapos tevékenységében.

Ahogy a konfirmációval kapcsolatos kérdések a gyakorlati teológiában egyre inkább a kazuális szolgálatokkal foglalkozó részekhez kerülnek, úgy az életgyakorlatnak is ezt kellene követnie az egyházban. A kazuális szolgálat legfőbb jellemzője pedig az, hogy rendszeresen visszatérő alkalom, aminek a követelményét mindig és minden korban újra kell fogalmazni. A konfirmációra felkészült gyülekezeti modell képes csak arra, hogy eleget tegyen ennek a kihívásnak. A régi, hagyományos formák mellett szükség van új elemekre is. Ezt segítheti az ifjúsági csoportok bevonása az istentiszteleti liturgikus szolgálatokba és a fiatalok rendszeres jelenléte a felnőtt alkalmakon. Mindkettő önmagában is „meghívóként” szolgálhat azok számára, akik személyesen érdeklődnek, vagy akikhez eljuthat a konfirmáció híre családtagokon keresztül. Minden modern technikai eszköz segítségével történő hívogatás előtt vagy mellett nélkülözhetetlen ez a személyességre való törekvés.

A konfirmáció felfogható úgy is, hogy a tudatos találkozás alkalmá egy adott életkori háttérben. Találkozás az egyházi életmegnyilvánulással úgy, hogy benne fontos szerepe van az előzményeknek is, de a döntő élmények éppen ebben a kiemelt szakaszban következnek be. Ezért a gyülekezeti életforma átélésének közös gyakorlása is a feladat lényegéhez tartozik. Így az általában elfogadott négy terület, ahol a gyülekezeten keresztül átadható értékek jelentkeznek, a következő:

- a) a hitről folytatott beszélgetés,
- b) a gyülekezeti életforma begyakorlása,
- c) a keresztséghez történő visszakapcsolás és egyben a keresztség aktualizálása az új élethelyzetben,
- d) az úrvacsorához vezető út egyengetése, felkészítés és kísérés.

Ezért megengedett a konfirmáció egész folyamatára nézve a kölcsönösen megtapasztalható élethelyzetek megismerése, átbeszélése és gyakorlása. Ebben különbözik a hittantanítástól a konfirmációi felkészítés. „Ha a felkészítés tanulási folyamata nagyobb hangsúlyt helyez a magatartásra (viselkedésre), mint a pusztá ismeretanyag közlésére, akkor gyakorolják be a konfirmandus csoportok a keresztyén életformát.”²⁾

Természetesen ezzel összefügg az is, hogy a konfirmációi felkészítés és ünnep nem nélkülözheti az érzelmi megközelítést a szimbólumok, képek, szabad-

idő, vagyis a közös ünneplés megélésében. Így kell őszintén feltárni és már a kezdeti időszakban is világossá tenni azt, hogy az oktatáson túl egy életforma közvetítése a cél, amely megőriz a hit fejlődésének az útján. Ehhez azonban mindenhogyan szükség van az együttműködésre, aktivitásra, illetve a kreativitásra. Amennyire ez elvárás a résztvevőkkel szemben, legalább annyira fontos ez a konfirmáló lelkész irányában is. A lelkéssel szemben egyaránt fontos követelmény a nyitottság az elfogadásra és a készség a meghallgatásra, hogy lehetőség legyen a keresztyén életforma gyakorlására. Ebben sokat segíthetnek az egyes szolgálati csoportok aktív megnyilvánulásai a konfirmációi előkészítés ideje alatt. Egy szélesebb körű találkozási lehetőség az aktív gyülekezeti tagokkal mindig szélesíti az otthontalálás folyamatát a konfirmációra készülő fiatalokban, felnőttekben. A kezdeti szakasz tele van olyan kérdésekkel, mint: *Miért vagyok itt? Milyenek azok, akik már így élnek régóta? Mire számíthatok ebben a közösségben? Kik járnak még ide?... stb.* Ez sok esetben magát a részvételt is megelőzi akkor, amikor valaki még csupán érdeklődik, vagy éppen mi hívogatjuk a meghirdetett felkészülés alkalmaira. *Ne valami titkos társaság rejtelveiként mutassuk a keresztyén életformát, hanem az első perctől kezdve úgy, mint aminek a keretébe belefér minden élethelyzetünk!*

2. A konfirmáció mint cél és alap a keresztyén ember életében

A konfirmáció két gondolati egységet is magában foglal: *a célt és az alapot.* Gyülekezetpedagógiai szempontból mindkettő nagyon fontos. A konfirmációig vezető úton célként áll ott az ünnepi alkalom mint a megerősítés élménye. A megtörténte után pedig azonnal mint alap jelentkezik az egész életre szóló elhívás számára. A gyermekkori hitoktatás vagy vasárnapi iskolai munka számára fontos tartalom az, hogy a kézzelírás, az úrvacsorai oltárhoz, az áldó ünnephez közeledik az a fiatal, aki éveken keresztül részt vesz a tanulásban. Az Istenben való megerősödés nem csupán egyetlen pont, hanem egy fejlődési folyamat, amelyet segít az egyház tanításában való részvétel. A legkisebbek számára az öröm, a beteljesedés és az ünnep gondolata hosszú időn keresztül gyakorolható valós „tananyag”.

Az évenként visszatérő ünnep, a konfirmáció napjának felfokozott hangulata nagyon mély érzéseket válthat ki a legfiatalabb résztvevőknél. Sokszor megtörténik az, hogy a konfirmáció az első olyan személyes családi ünneplés a fiatal életében, amikor ő áll az események középpontjában, ő a főszereplő. Ugyanez válhat nehezítő körülménnyé is úgy, hogy *egy felnőtté válási rítusként kezeli a család a konfirmációt, nem pedig a lelki érés kiemelt, ünnepi alkalmaként.*

Régi vita az *életkor kérdése.* Nehéz megítélni, hogy a 12 éves kor előny-e vagy hátrány a konfirmációi gyakorlatban. Praktikus szempontok szólnak mellette abban az értelemben, hogy ekkor még megszólíthatók a fiatalok, később már bonyolultabb a közeledés. Más országok gyakorlatában a magasabb élet-

kor egy teljesen más módszert és tartalmat igényel. *Magyar evangélikus egyházunknak kettős teherrel kell számolnia:*

- az élet bonyolultabb etikai, lelki és személyes kérdései ebben a korban nehezen tárhatók fel mélységekben,
- az életkorral járó gyermeki lelkesedés gyorsan jut élményekhez a csoporttal kapcsolatban, de tartós kötődéshez nem tud megfelelő közösséget felkínálni a legtöbb evangélikus gyülekezet (pl. szórványszituáció miatt) a folytatásban.

Szerencsésnek általában az látszik, ha a kezdés időpontja életkori szempontból *a helyi tradícióhoz igazodik*, de legalább egy évvel tovább tart a felkészülés, a sok helyen meghonosodott kétéves felkészítés alapján. Itt már a második év tekinthető olyan lehetőségnek, ahol a konfirmációi oktatás, tanítás mellett *a lelkigondozói tartalom is számításba jön*. A felgyorsult érési folyamatok a fiatalok életében általában nem teszik lehetővé azt, hogy egyetlen előírással lehessen szabályozni a konfirmáció ideális életkorát. Önkéntességre épülő és az utóbbi években meglehetősen felszakadozó tradíciók mellett nagyon magas szintű rugalmasságra van szüksége a lelkésznek egy-egy konfirmációi csoport összeállításánál. Nagyobb életkori különbségek zavaróak lehetnek, de az összetartozás és a közös cselekvés *a legalább néhány fős csoportban alapfeltétele a konfirmációi munkának*. (Erre még szórványszituációban is törekedni kell valamilyen formában. A teljes csoport legalább havonkénti találkozására feltétlenül szükség van.) Csak így valósulhat meg *az önismeret, az embertárs és az egyházi közösség felfedezése a keresztyén életforma begyakorlásával*. A legkisebb résztvevő számára is lényeges, hogy jó és rossz, vonzó és próbára tevő oldalakat egyaránt megtapasztalhasson a keresztyén közösségről. A túlzottan gyermeki világ szabályai szerint „eljátszott”, azaz nem valóságos közösség nem segít az életút későbbi próbáinál. A csak tanítással foglalkozó és a közösség begyakorlását fel nem vállaló felkészítés pedig nem ébreszt bizalmat, kötődést és hűséget. Annak a Bonhoeffer által megfogalmazott belső igénynek kellene kialakulnia, amely valóságosan segít egy maradandó keresztyén közösség alapjainak megtalálásában.

„Isten merő irgalomból nem engedi meg, hogy akár csak hetekig is ábrándok között éljünk, nem engedi, hogy a lelkesítő élmények öröme elbódítson. Mert nem a lelki izgalmak Istene ő, hanem az igazság Istene. A keresztyén közösségnek meg kell mérettetnie a csalódásban, a csalódás minden keserűségében, hogy azzá lehessen, aminek Isten előtt lennie kell, s hitben ragadhasa meg a neki adott ígéretet. Minél előbb érkezik el a csalódás órája, annál jobb – az egyénnek és a közösségnek egyaránt.”³

Ezt az átélést a konfirmáció ideje alatt különösen is el lehet képzelni. Az egyéni életsorsok kedvezőtlen alakulása, vagy a gyermeki lét érzékeny reagálása egy-egy nehezebb szituációban, vagy akár a lelkész magatartása, viselke-

dése is lehet olyan tényező, amely csalódáshoz vezethet. Éppen ezek miatt fontos az, hogy a gyülekezeti közösséggel való rendszeres találkozás, a templomos istentiszteleti légkör folyamatos megtapasztalása és a csoporttársakkal együtt eltöltött „szabadidő” is intenzíven valósuljon meg az előkészítés ideje alatt. A közösség megőrző erejének begyakorlása könnyű és nehéz életszakaszokban egyaránt az előkészítő időszak feladata. Biztosítani kell azt, hogy a konfirmációra készülő fiataloknak úgy legyen személyes kötődése a csoportot vezető lelkészhez, hogy *mellette több, már konfirmált felnőtt gyülekezeti taggal is megismerkedhessenek*. Ezek a találkozások mindig segítséget adnak abban, hogy átélt élmények kölcsönös meghallgatása által együtt közelebb kerüljenek az élő, megújító gyülekezeti létforma valóságához. *Dialógusszegény helyzetekkel nem szólítható meg egy következő generáció*. A passzív, befogadói közösség sohasem lesz képes arra, hogy a gyakran szélsőséges érzésekkel érkező fiatalok segítő terévé váljon. Érzékenység az egyik legfőbb meghatározója a konfirmándusok életkorának, és ennek megfelelő munkamódszerrel szabad csak végezni közöttük a szolgálatot. *Meghallgatásra, toleranciára és érdeklődő lelkési magatartásra van szükség itt*. Az időszak legfontosabb célja, hogy bátorság, közlési vágy és kötődési készség fejlődhessen ki a fiatalokban úgy, hogy ne váljon idegenné az egyházi (gyülekezeti) közösség a maga örömeivel és kudarcával. *Első komolyabb betekintés a keresztyén életformába a konfirmáció, és mint ilyen rendkívül lényeges a befogadói, elfogadási hajlandóság a gyülekezet részéről*. Egy el nem mondható élettörténet, vagy egy magába visszaszorított életérzés sok esetben évekre szólóan negatív hatást fejthet ki. A lelkéssel szemben fokozott lelkigondozói igényt támaszt a konfirmáció. Az órán kívüli magatartást is magába szívja ez a generáció, és vagy példaként követi, vagy pedig elutasítja a csalódások miatt. Közelengedés és távolságtartás határát kell megtalálnia a konfirmáló lelkésznek. Tekintély születésének és tekintély elvesztésének a helyzete is a konfirmáció. Egy-egy élmény, vagy a lelkésztől hallott történet, tanítás évek múlva is felszínre hozza a hit passzív kincseit az emberekből. Ezért nem is tekinthető a konfirmáció mindent eldöntő eredményének az ünnepi vizsga és istentisztelet. Kinél és mikor jelentkezik ennek az intenzív lelki életet jelentő időszaknak a hatása, az az egyéni életút titka marad számunkra. *Meglepetésszerű „visszatérések” azonban mindig gyülekezetépítő események*.

3. A konfirmáció tartalma a megújulás titka

A tananyag szerepét másképpen kell látnunk a konfirmációi felkészítéssel kapcsolatban, mint a hitoktatással való összefüggésében. Valószínű, hogy annak is meg lehet találni a magyarázatát, hogy miért terjedt el annyira az *oktatás* szó a konfirmációval kapcsolatban, és miért nem pl. a felkészülés, előkészítés. Az elmúlt nehéz évtizedek alatt talán egységül ez a terület kínálkozott arra, hogy

a hittel kapcsolatos tudásanyagot a lelkészek a felnövekvő nemzedéknek átadják. A konfirmáció ereje jóval nagyobb volt, mint a hittané. A zsugorodó hittanórai lehetőségek mellett a konfirmációi munkának – talán éppen a gyülekezet falai közötti helyzet miatt – nagyobb volt a népszerűsége. A gyülekezeti lelkészek is jobban koncentráltak a konfirmációi oktatásra, mert más lehetőség nemigen maradt nyitva az ifjúsággal való találkozásra.

A kérdés ma pedig az, hogy fejlődött-e olyan mértékben a konfirmációi előkészítés színvonala, amennyire erre lehetőség nyílt a rendszerváltozás óta. Az bebizonyosodott, hogy a tananyagként használt kiadványok kis átalakítással a régié maradtak. A lelkészek többsége egyéni elképzelésekkel kísérletezve végzi ma is a felkészítés munkáját. A Káté használata az uralkodó, ez a tanítási mód jellemző a többségre. Új módszerekkel történt tananyag-összeállítás (pl. Gáncs-Foltin Káté) nem tudott áttörni eddig a hagyományosan kiépített gyakorlaton. Természetesen nem a használt tankönyv ad ebben a munkában minőségi biztosítékot, hanem éppen a személyes átadás, feldolgozás, a lelkésszel történő dialógus.

Nagyszerű eredményeket értek el lelkészek úgy is, hogy a Konfirmációi Kátét csak kísérő olvasmányként használták, és a döntő a személyes elbeszélés maradt az egész felkészülési időszak alatt. Ez a szóbeli átadás rendkívül nagy érték és hatásos eszköz is, hiszen ez a generáció szívesen hallgatja az idősebbek elbeszéléseit, ha adott pillanatban megvan a készség a párbeszédre is. Nagy a valószínűsége annak, hogy az előkészületi időben egyre nagyobb szerepet kell kapnia minden olyan elemnek, amely képes a mai ifjúság kommunikációs alapbeállításának megfelelni. Ez azt is jelenti, hogy az egész tanulót kell magunk előtt látnunk, a közelítés pedig szintén az „egész” valóságra kiterjed. Figyelembe kell vennünk a tanuló gondolkodását, érzéseit és akaratát egyaránt, illetve mindhárom területen jelentkező keresést, vívódást és kapcsolódást. Nem egyszerű ma sem játszani és ünnepelni, örülni és hálát adni, alázattal elfogadnia önmagát és csendesesen elviselnie viharokat az életben, vagy a magány és társaság váltakozását jól kezelni felnőtteknek sem, fiataloknak pedig különösen nem. A serdülőkor jellemzője éppen ennek a begyakorlása és próbálgatása. Egyre fiatalabb életkorra tolnak vissza ezek az átélési „kényszerek”, a konfirmáció pedig éppen a lelki életre való összpontosításával hozza felszínre a nehézségeket. *Ez igényel a lelkésztől egy fokozott lelkigondozói érzékenységet ebben a spirituális életkori jelenségben. Kötődni szeretne valakihez a fiatal, akinek a stabilitása biztos támaszt jelenthet a nyugtalan időszakban. Barátot, beszélgetőtársat, a sokszor hiányzó szülői élmény pótlékát, vagy egyszerűen a lelki gondozót, lelki vezetőt szeretné megtalálni a lelkész személyében.*

Rendkívül nehéz ez akkor, ha egy konfirmációi előkészítés úgy elmúlik, hogy egyetlen egyszer sem kerül valaki személyes beszélgetés helyzetébe a lelkésszel. Ezeknek az igényeknek és folyamatoknak a feldolgozása és szakszerű kezelése sok odaadást és nagyon egészséges empátikus viselkedést igényel a lelkésztől.

A tananyag éppen a konfirmáció speciális jellegéből fakadóan nem írható körül csak ismeretanyaggal és információs területekkel. A bibliai könyvek tartalmi ismertetése sem önmagában átadott anyag a konfirmációi felkészítésben, hanem a vele való kapcsolat, a használat megtanulásának összefüggésében „kel életre” az előkészítés, a közös tanulás alkalmain. Az egyháztörténet és a felekezeti tanítás is a mai kapcsolódásain keresztül válik életformáló erővé. Éneket tanítani is csak úgy érdemes, ha a gyülekezeti közösségen belüli és a személyes lelki életben jelentkező spirituális érték felfedezését segítjük a konfirmációi folyamat során. A régi énekek értékét és az új énekek aktualitását így lehet egymás mellett felfedezni. Egy-egy „kirándulás” a másik felekezet templomába vagy egy látogatás valamelyik világvallás közösségénél mélyebb nyomokat hagy és egészségesebb ökumenikus mentalitást eredményez, mint a száraz ismertetés. Ahol alapos hitoktatási háttérrel rendelkeznek a konfirmandusok, ott külön is vigyázni kell arra, hogy ne „ismétlés” legyen a konfirmációi tananyag, hanem valóban speciális és új.

Az egyik legfontosabb átadandó területként kell kezelnünk a *spirituális értékeket*. Azt is mondhatnánk erre, hogy ez a bevezetés az evangélikus keresztyén életforma és életgyakorlat sajátos lelki lehetőségeibe. Átadni azt, ami az egész életúton át elkísér és ami a megerősítés mindennapos gyakorlata. Ezen a ponton ugyanaz a helyzet a konfirmációs felkészítéssel, mint amit *Susanna Heine*, bécsi evangélikus gyakorlati teológus megfogalmazott az iskolai neveléssel kapcsolatban. „A mai iskola köteles egy nagyobb részt vállalni a személyiségformálásban, nemcsak azért, mert a legtöbb gyermekkel és leghosszabb ideig van lehetősége foglalkozni, hanem azért is, mert az iskolán kívüli területek, intézmények messzemenően abbahagyták ezt a tevékenységet mára.”⁵

Igaz ez a gyülekezeti konfirmációi felkészítésre is. A lelkesen és gyülekezeten kívüli lehetőségek nagyon sokat veszítettek a szerepükből. A család spirituális nevelésére nehezen lehet építeni. Az újraindult evangélikus iskolák – különösen alapfokon, tehát a konfirmációt megelőző szakaszban – nagyon csekély százalékban vannak jelen, és eltérő a spirituális hatékonyságuk. Sajnálatos tény, hogy ezen a téren a magyar evangélikusság nagyon meggyengült az ébredési mozgalmak idejéhez képest, vagy a sajátosan magyar evangélikus hagyományokhoz mérten. Ezen a ponton jelentkezik a konfirmációi előkészítés legaktuálisabb, *sürgős feladata, hogy újra felébressze és begyakoroltassa a lelki élethez elengedhetetlenül szükséges spirituális értékek iránti készséget*. Ének, imádság, meditáció vagy „lelki beszélgetések” és egyszerűen a templom és az istentisztelet utáni állandó vágy fejlesztése hihetetlenül fontos küldetés minden konfirmációi felkészítés számára. Az alapvető, szakrális erőtereket felfedezni azért is lényeges tanítási feladat, mert ezek hiányával üressé válik minden vallásosnak meghirdetett oktatás vagy nevelés. *Ehhez pedig időre, térre és nyugalomra van szükségünk*. Jézus Krisztus közelségébe, az „odatartozás” klasszikus érzéséhez eljuttatni csak *alapjaiban megújult és lelkiekben gazdagabb felkészítési program* lesz képes. Ezért is jogos igény az, hogy a konfirmációi kö-

zösség számára az összetartozás, ismeretszerzés és élménytálalás mellett az *imádkozó lelki kapcsolódás is elérhető legyen*. A keresztyén élet közösségi dimenzióinak gyakorlása nélkül és a személyes spiritualitás bemutatásának hiányával nem szabad lezárulnia egyetlen konfirmációs előkészítésnek sem. Olyan egyszerű fordulatot érthetünk ezen, amely által valóban a lélek megerősítése lesz a fő cél, és minden más ehhez igazodik. Minden újulás, új kezdet *első „helyszíne” maga az ember lelke*. Ennek az erősítése, fejlesztése a konfirmáció igazi, belső célja. Vissza is mehetünk oda, ahogyan pl. Jakob Böhme (1575-1624) fejezte ki ezt egyik vallomásában: „Azt kérdezed, mi az újjászületés? Vagy hogy hogyan történik ez az emberrel? Halld és lásd, ne zárd el lelkedet: ne engedd, hogy evilág szelleme töltse be hatalmával és pompájával lelkedet! Vedd lelkedet és általa szakítsd ki magad; *hajtsd meg lelkedet, és tedd Isten barátságos szeretetébe*, tedd lelkeddel való szándékatod komollyá és szigorúvá, hogy nem törődve vele áttörhess evilág gyönyörén...”⁶

Ennek a nagy változásnak a „megízlelése” valóban a konfirmáció lényege. Tükröződik ez abból a gyűjteménysorozatból is, ahogyan kötetünkben sokan visszaemlékeznek a konfirmációjukra, és csak azt állapítják meg: nem tudom, hogyan, de *mégis egész életre szóló élmény a konfirmáció*. Igazi tájékozódási segítség a növekedés során akkor lesz a konfirmáció átélése, ha benne *tényleges segítséget „tanulhatunk meg” és „gyakorolhatunk be” az élet nehéz döntési helyzeteihez*. Így magának a konfirmációi oktatásnak is módszert kellene változtatnia abban az értelemben, hogy nem tekintéllyel vagy határozottsággal kényszerítünk rá bárkire is tanokat vagy tételeket, hanem a közös feldolgozás alapján (binnen a vitakozás lehetősége is jelen van) *fogadják el a konfirmandusok, akik befogadásra készsége válnak a tananyaggal együtt érkező magatartás és életforma felvállalására is*. A konfirmációi előkészítés egész időszakára vonatkozóan igaz az, hogy mindig csak annyit és oly mértékben követeljünk elfogadott tanításként, ami már elfogadottá érlelődött. *Ez a szabadságmotívum nagyon fontos elem ebben az életkorban*. Kérdések, kétségek vagy éppen konkrét kudarcok átélése közben nagyon nehéz kényszer alatt elfogadni „örök igazságokat”. De segítség lehet mindez akkor, ha engedjük felismerni Isten barátságos szeretetét...

A *barát, a társ, a megértő lelki vezető* utáni vágy és ennek keresése az egyik legjellemzőbb karakter a konfirmandusok élethelyzetében. Kötődni, kapcsolódni szeretnének valakihez, aki más, mint a szülők, az iskolai tanárok, nevelők vagy társak. Megértő és elfogadó elemekkel rendelkező kapcsolatba szeretnének kerülni a hit fejlődésének ezen a pontján. Ezzel a mentalitással találhatnak „társra” a konfirmáció során abban az értelemben is, hogy Jézus személye oly mértékben válik tapasztalássá számunkra, hogy nem lesz ellenszenves az imádság, az igeolvasás, a testvéri közösség. Nem kis változás ez, ha arra gondolunk, hogy milyen nagy ellenállással találkozhatnak a konfirmáció kezdetekor lelkészek azok részéről, akik teljesen „érintetlenül” kezdik el a felkészülést.

A tanítandó anyag a hit gyakorlásához szükséges alapismereteket foglalja magában, de úgy, hogy az életgyakorlatból fakadó kérdések nagy mértékben befolyásolják a feldolgozandó mennyiséget. Jobb kevesebb területet felvállalni magában a konfirmációi előkészítésben, és lehet *bőséges témagyűjteményt előkészíteni* az ifjúsági gyülekezeti élet idejére. Ez az előremutatás azért is fontos, hogy ne váljon „búcsúzási alkalommá” a konfirmáció ünneplése, hanem egy indulásra kész állapot ünnepi megerősítése legyen inkább. *Ezért is lényeges tartalmi elem a gyülekezeti, illetve egyházi élet távlatainak élményszerű megrajzolása a konfirmandusok számára.* Jól kifejezi ezt a németnyelvű teológiai irodalom ezzel kapcsolatos szava: a honfoglalás (Landsnahme). Valójában ez játszódik le a konfirmációi ünnep előtt és után. Így lehet együtt gondolkodni Henning Schröer definíciójával: „Összefoglalva mondhatjuk: a konfirmáció mint ünnep az egyház világába tett felfedező út, a hit és nem a törvény idejébe tett kirándulást követő szimbolikus honfoglalás, egy új korosztályban. Ezt kell szolgálnia a konfirmandus munkának és a konfirmáció ünnepének úgy, hogy valóban a hit, ami „megkapaszkodás Istenben”, megerősítése legyen erőfeszítéseink célja és középpontja.”⁷

A kirándulás, a honfoglalás, a megkapaszkodás és maga a felfedező út mint a konfirmáció legfőbb jellemzői maguk is események. Ezért nem szabad sohasem engedni a felkészítés alatt sem annak a kísértésnek, hogy statikus, mozgásmentes alkalommá váljon a konfirmáció. *Ha erre a dinamizmusra törekszünk, akkor egy valóságos közös út kezdetén leszünk és nem egy szokványos „tanfolyam” végén.* Ezért válhat ma is aktuális tartalommal (tananyaggá) az, hogy a hűség a gyülekezethez és az evangélikus tanításnak megfelelő élethez lesz majd a kibontakozás a konfirmációi vizsga és istentisztelet után. Nem elhallgatnunk kell néhány olyan kérdést, amelyek az evangélikus egyház iránti szeretetet, hűséget veszik célba, hanem mai, aktuális tartalommal megtölteni. Érdeemes belelapozni korábbi konfirmációs kátékba (pl. 1930-1950 között megjelentek), hogy mennyire egyértelműen helyezik el az utolsó fejezetek és kérdések közé a gyakorlati egyház- és gyülekezetszeretet témáját. Ha ma erről hallgatunk, vagy álszerénységgel meg sem említjük, nehéz elképzelni egy egészséges evangélikus öntudatot a jövőben. Erre pedig még az ökumenikus dialógus hétköznapi szintjein is minden gyakorló evangélikusnak szüksége van.

Hat olyan alapkérdést tesz fel – igaz, kissé régiesen – az egyik (1940-ben kiadott) káté a 196. számozott kérdéstől az utolsó 201-ig, amelyekre minden időben szükséges egyértelműen felelnünk.

- „196. Miért kell szerelnünk evangélikus egyházunkat?
197. Hogyan kell szerelnünk evangélikus egyházunkat?
198. Hogyan kell engedelmeskednünk evangélikus egyházunknak?
199. Hogyan kell megmutatnunk, hogy hűségesek vagyunk evangélikus egyházunkhoz?
200. Hogyan kell segítenünk evangélikus egyházunkat?

201. Mit ígér Krisztus azoknak, akik mindhalálíg megmaradnak az egyházunk iránt való hűségese szeretetben?”⁸

Valószínű, hogy mai órákon a mai ifjúság megmosolyogná ezeket a kérdéseket, főként pedig a válaszokat. De egy kis magyarázat és közös gondolkodás után konszenzus születne abban az értelemben, hogy erre a lényegi rákérdésre ma is szükség van. Sok minőségi kérdésnek elrontója a határozatlan, felszínes és könnyelmű konfirmációs előkészítő munka. Eltelik esetleg az idő különböző „vidámkodó” vagy divatot követő pótlékokkal, de elmarad a konfirmáció elemi rendeltetése, hogy ráirányítsa a fiatalok figyelmét az egyházi közösség életére és az abban történő szerepvállalás fontosságára. Az egészséges hagyománytisztelet és az elődök életének és hitének folytatása lehet méltó cél éppen a konfirmáció ünnepélyes óráiban. Ünnepek megüresedése mindig azal kezdődik, hogy nincs személyes mondanivalónk egymáshoz, akár ünnephez, akár ünnepelthez. Szomorú tapasztalat az, ahogy családi „kazuális” ünnepeken, akár egyházi kötöttségűn, akár attól távolállón, nincs szép üzenet, vagy „műves köszöntő szó”, csak külsőség, ajándék és forma. A személyes értékátadás ünnepét nyerhetjük vissza a konfirmációban, ha élő szavakkal kifejezzük, elmondjuk a hitbeli értékeket becsülő életforma szépségét, erejét. A gyermeki elfogadás és ráhangolódás is csak akkor várható el, ha természetes magatartással és az élettől egyáltalán nem idegen, mai szavakkal elmondjuk az utánunk jövő nemzedéknek mindazt, amit mi is megkaptunk az előtünk élőtől. Nem szabad elmaradnia a személyes jelleg többféle kifejezésének a konfirmációi gyakorlatunkban, akár szavakban, gesztusokban, kézmozdulatokban, akár az összetartozás érzésének megnyilvánulásaiban. Hiszen megáll az ünnepen idős és fiatal is, egyedül is és közösen a gyülekezetben is, és elcsodálkozhatnak együtt, ahogyan Dsida Jenő teszi ezt egy versében:

„Vén templom árnyas gesztenyékkel!
Mindegy: öreg, vagy fiatal:
az Isten egyként lefigyel ránk,
S az élet egyként viadal;
Vén templom árnyas gesztenyékkel.”

Közös gyülekezeti feladat az a rácsodálkozás a konfirmációban kapható áldásra, amelyik időse és fiatalra egyaránt hull, és megerősít a felkészülés ideje alatt és az ünnep óráiban egyaránt. A konfirmáció nem külön szentség, hanem úgy a visszatérés ünnepe a keresztséghez, hogy közben elindulunk az úrvacsorai közösség áldása felé. Ebben a mozgásban kikerülhetetlen tartalmi területek:

- (1) *Közös hálaadás* Isten tettének nagyságáért.
- (2) *Közös vallomás* arról a lehetőségről, amelyet Krisztus követése jelent számunkra.

- (3) *Konkrét útbaigazítás és úttalálás* egy-egy emberi életpályán (fiatalok életkérdéseire keresett, adott válaszok)
- (4) *Rámutatás* arra, hogy a gyülekezeti élet közösségében mindenkinek van lehetősége szolgálatra, helytalálásra.
- (5) *A kezdet kifejezése és átélése* abban az értelemben, hogy nem lezárult egy szakasz az emberi életben, hanem megújult életforma kezdő lépéseit lehet megtenni.

Megszívlelendő lehet számunkra ma is *Stráner Vilmos* lelkigondozásról tartott előadásának néhány mondata: „Ma is nagy fontosságot kell tulajdonítani a lelkipásztori tanításnak. Ennek alapjait fektesse le már a konfirmációi oktatás, amely lelkipásztori jellegű. Ha a konfirmációi oktatás birtokában marad a híveknek, ez mindig erősítésül szolgál nekik... Ma is egyháztagjaink jelentős része nem ismeri vallásunk alapigazságait, mert ha ismernék, nagyobb lenne az érdeklődés az egyház és a vallás ügyei iránt... A szószéki igehirdetésen kívül a tanítás a lelkipásztori dialógus útján történik meg. Ilyenkor van alkalom a felmerülő kétségek eloszlatására, ennek azonban nem a kioktatás előkelő hangján kell történnie, hanem kímélettel és szeretettel. Az oktatás alapját az Írás és a Káté fogja képezni...”⁹

JEGYZETEK

¹ Agenda, Evangélikus Sajtóosztály, Budapest, 1986., 321. old.

² Evangelischer Erwachsenen Katechismus, Gütersloher Verlagshaus, Gerd Mohn, 1975. 1095. old.

³ D. Bonhoeffer: Szentek közössége, Harmat Kiadó, Budapest, 1997., 16-17. old.

⁴ Foltin Brunó-Gáncs Péter: Élet-jel, Evangélikus konfirmandusok könyve, Ev. Sajtóosztály, Budapest, 1985

⁵ Susanna Heine: Über den Luxus der Bildung, in.: Loccumer Pelikan 3/2000. 120. old.

⁶ Jakob Böhme: Az újjászületés a lelkületben kezdődik, in.: Fohászok és vallomások, Vigilia Kiadó, Budapest, 1988., 411-412. old.

⁷ Henning Schröer: Konfirmation – was ist das? Deutungen und theologisches Verständnis, in: Handbuch für die Arbeit mit Konfirmandinnen und Konfirmanden, Comenius Institut, Münster 1998., 453. old.

⁸ Konfirmációi Káté, összeállította Zongor Béla, Győr, 1940., 39-40. old.

⁹ Stráner Vilmos: Cura Pastoralis, Sopron, 1924. (23-24. old.)

Ajánlott irodalom a téma további tanulmányozásához

1. Michael Meyer–Blanck, Lena Kuhl: Konfirmandenunterricht mit 9/10 jährigen. Vandenhoeck & Ruprecht, 1994.
2. KU-Praxis für die Arbeit mit Konfirmanden. Schriftenreihe seit 1973 (33. füzet). Gütersloher Verlagshaus.
3. Wilfried Pioch: Weg und Ziel im Konfirmandenunterricht. (Handbuch für den Unterrichtenden). Agentur des Rauhen Hauses, Hamburg, 1971.
4. Hans Gerhard Maser/Hans H. Reimer: Ein besonderer Tag: Konfirmation. Gütersloher Verlagshaus, Gerd Mohn, 1987.
5. Evangelischer Erwachsenenkatechismus. Gütersloher Verlagshaus, Gerd Mohn, 1975. (1086-1103. old.)
6. Szabó Lajos: Az egyháztagság mai kérdései. In: Lelkipásztor 1990. (12-14. old.)
7. Dr. Boleratzky Lóránd: Az egyháztagság kérdése. In: Lelkipásztor 1991. (234-237. old.)
8. Handbuch für die Arbeit mit Konfirmandinnen und Konfirmanden. (Comenius Institut in Verbindung mit dem Verein KU-Praxis.) Gütersloher Verlagshaus, 1998.
9. Heinz Schmidt: Leitfaden Religionspädagogik. Urban-Taschenbücher (Band 443). Kohlhammer Verlag, Stuttgart, 1991. (215-236. old.)
10. Christa Meves: Mut zum Erziehen. (Seelische Gesundheit – wie können wir sie unseren Kindern vermitteln?) GTB Siebenstern, Gütersloher Verlagshaus, 1981.
11. Heinz Miederer: Führ in Gottes Haus mich ein. (Wilhelm Löhe: Aus dem Haus, Schul und Kirchbuch II. 1859) Evang.-Luth. Diakoniewerk, Neuendettelsau, 1989.
12. A konfirmációi előkészítő „finise”. Körkérdések lelkészekhez. In: Lelkipásztor 1958. (242kk. old.)
13. Dr. theol. Vető Lajos: A konfirmálás. In: Lelkipásztor 1936. (353-364. old.)
14. Schmidt János: A konfirmáció a keresztséghez, úrvacsorához és egyházhoz való viszonyban. In: Lelkipásztor 1941. (203kk. old.)
15. Ziermann Lajos: A konfirmációi oktatás anyaga és módszere. In: Lelkipásztor, 1935. (277-290. old.)
16. Gáncs Péter: A konfirmáció teológiai és gyakorlati kérdései a világevangelikusságban. In: Lelkipásztor, 1986. (481-505. old.)
17. Ferenczy Erzsébet: Mustármag. Kísérlet a konfirmáció rendszerének megújítására. In: Lelkipásztor, 1999. (402-404. old.) és 2000. (7-11. old.)
18. Handbook for Confirmation Ministry. The Lutheran World Federation, Geneva, 1998.
19. Zongor Béla: Konfirmációi Káté. Győr, 1940. (2. javított kiadás)
20. Handbuch der Praktischen Theologie (III. kötet) Evangelische Verlagsanstalt, Berlin, 1978 (43-66.old.)
21. Worte zur Konfirmation (Hg.: Horst Nitschke) (Predigten der Gegenwart) Gütersloher Verlagshaus, Gerd Mohn, 1972.

*Az alapvető tanítás
újrágondolása*

Koczor Györgyné

KERESZTSÉGTŐL A KONFIRMÁCIÓIG, AVAGY KONFIRMÁCIÓN KERESZTÜL A KERESZTSÉGHEZ

*Mottó: „Nem keresztség hiánya juttat
kárhozatra, hanem semmibevétele”
(Bernhard von Clairveaux)*

Manapság mintha (újra) divat lenne megkereszteltetni a megszületett gyermeket. Nehéz pontosan nyomon követni az okokat ott, ahol ez nem egyértelműen a szülők meggyőződéséből fakadó döntés. Néha már az is elegendő oknak bizonyul, hogy valakitől azt hallotta, milyen szép ünnepség keretében zajlott ebben és ebben a templomban egy keresztelő... A keresztelő bejelentésére érkező szülők (néha keresztszülők is) nagy része alaposan zavarba hozható egy ilyen kérdéssel: miért is szeretnék megkereszteltetni a gyermeküket? S még akinek mindennaposan gyakorolt hitéből egyértelműen fakad is ez a döntése, azok is nehezen formálják szavakba a választ. Olyan területe tehát a keresztség gyülekezeti életünknek, amely jócskán ad lehetőséget az érintettek tanítására. Érintetteknek itt én a szülőket, keresztszülőket értem, hiszen a gyermek (sőt csecsemő) keresztség gyakorlatából adódóan a döntés meghozójával és a felelősség vállalóival kell megértetnünk

1. Mi történik a keresztségben?

2. Milyen következményei vannak (rájuk nézve) a keresztségnek?

A gyermekkeresztségnek tehát gyakorlati teológiai szempontból elengedhetetlenül fontos része a felkészítő (tanító, magyarázó) beszélgetés, történjen ez akár a lelkési hivatalban, akár az érintettek otthonában.

1. Az, hogy a keresztségben a gyermek Isten gyermekévé is lesz, sőt országának örökösévé, a gyülekezet kicsiny, de ígéretes tagjává, megnyugvással tölti el a szülőket. Hiszen itt a válasz az iménti kényes kérdésre, a miértre. Igen, ők is erre gondoltak. Ezt szeretnék. Nincs itt semmi hiba, ezzel ők is – természetesen – tisztában vannak. Sínrre tesszük a gyereket – fogalmazta tréfásan egy apuka. Tényleg lehet a keresztséget kiindulópontnak, mondjuk egy pályaudvar indulási oldalának értelmezni, ám rögtön ott jön a következő kérdés: de mi az első állomás? És a második?

2. A kereszteleőről beszélve nem egy egyszeri eseményről, sokkal inkább egy folyamatról, dinamikus mozgásról van szó. Ennek pedig nem csak a gyermek válik aktív részesévé az évek múlásával, hanem maguk a szülők is, ha értik és élik, amit kértek és vállaltak. Ideális esetben a keresztségben vállalt kötelezettségük szerint az evangélikus egyház segítségével igyekeznek gyermeküket hívő keresztyénné nevelni. Ez pedig jóval többet jelent (és feltételez), mint hogy evangélikusok legyenek, hogy el tudják mondani a Miatyánkot és a Hiszekegyet, netán évenkénti összeggel támogassák a helyi evangélikus gyülekezetet. Jelenti a gyermek életkorának megfelelő imádságok megtanítását éppúgy, mint azt, hogy saját életüket példamutató keresztyén (sőt hívő) szemlélettel éljék, a „természetesen így kell ennek lennie” bizonyosságával vezetve rá a gyermeket a Krisztusban való örömrre, a hozzá való vágyakozásra, érdeklődésének felkeltésére. Nem mindegy, hogy mit jelent a család számára a karácsony megünneplése, vagy mi kerül húsvét középpontjába az otthoni beszélgetésekben. Amikor erre terelődik a beszélgetés, hajlamosak vagyunk egy „Hol van az még?”-gel lesöpörni az asztalról a témát. Majd akkor beszélgetünk róla – ám ez az „akkor” vajon mikor van? Amikor gyerekbibliakörre hívjuk a családot és családi istentiszteletre? Vagy amikor hittanos korba kerül a gyermek? S ha addig nem, a konfirmációra hívással? Mert *addig*: a konfirmációig tart a vállalásuk. „Hívő keresztyénné nevelését” vállalták a gyerekeknek.

Mi a keresztség alapja és teológiai tanítása?

Ahhoz, hogy a keresztségtől a konfirmációig tartó utat gondolatban közösen járassuk be, először erre a kérdésre kell meggyőző választ kapnunk. Alapja mi is lehetne más, mint Jézus szava, amit mi missziói parancs néven szoktunk idézni: „Nékem adatott minden hatalom mennyen és földön. Menjetek el tehát, tegyetek tanítvánnyá minden népet, megkeresztelve őket az Atyának, a Fiúnak és a Szentléleknek nevében, tanítva őket, hogy megtartsák mindazt, amit én parancsoltam nektek; és íme, én veletek vagyok minden napon a világ végezetéig.” (Mt 28,18-20.) Ebben az egyetlen mondatban benne van keresztyénségünk küldetése, jól behatárolt feladata, mi több, a felelősségünk is. Az evangélikus egyház által gyakorolt gyermekkeresztség pedig ezen túlmenően azt is nyomatékosítja, hogy a keresztségben Isten elénk siet szeretetével és kegyelmével, azaz az ő cselekedete megelőz minden emberi erőfeszítést arra nézve, hogy elfogadtassuk magunkat a Mindenható Istennel. „Azt szoktuk mondani, hogy a keresztség a maga hatásában összefoglalása annak, amiről az evangélium beszél. Nem más, mint az Isten által bennünk kimunkált bűnbánat aktusa, valamint a bűnbocsánaté (ApCsel 2,38; 22,16; 1Kor 6,11), betagozódás az üdvözültek gyülekezetébe (ApCsel 2,41; 1Kor 12,13.27), a Szentlélek elnyerése (ApCsel 2,38; 9,17k; 19,1-6; 1Kor 12,13; 2Kor 1,22, ahol a pescéttel való eljegyzés szintén a keresztségre utal, lásd még Ef 1,13; 4,30), be-

levon minket Jézus halálába és feltámadásába (Rm 6,3k; Kol 2,12), és újjászüli minket (Tit 3,5; Jn 3,3.5). Úgy tűnik, hogy bizonyos értelemben minden, amit egy keresztyén hisz és remél, az a keresztségben megtalálható. De mindez egyetlen dologról szól: *Jézus Krisztusba keresztelkedünk bele* (Rm 6,3; Gal 3,27). Mivel az egyház *Krisztus teste*, betagozódásunk az egyházba a keresztség révén azt jelenti, hogy Krisztusba foglaltatunk bele.” (1)

A keresztségről írott sermóban – amely az egyik legteljesebb tanítás evangélikus egyházunkban erről a szentségről – Luther Márton egyértelműen körvonalazza a keresztség lényegét. Segítse gondolkodásunkat ebből néhány jellemző mondat: „A jelentése: a bűnnek való boldog meghalás és Isten kegyelmében való feltámadás, hogy ti. az óember, aki bűnben fogantatott és született, itt megfojtatik és új ember jön elő és támad fel, aki kegyelembe született. ... a lelki keresztség: a bűnök megfulladása, állandóan tart, amíg élünk, és csak a halálban lesz igazán teljessé, mert akkor meríttetik bele az ember igazán a keresztségbe, és történik meg az, amit a keresztség jelent. ... Így a keresztyén ember élete semmi más, mint a boldogító meghalásnak az elkezdése, a keresztségtől fogva a sírig. ... Akkor fogunk igazán kiemelteni a keresztségből és tökéletesen megszületni, a halhatatlan mennyei életnek igazi keresztelési ingét magunkra venni. Ez az amikor a keresztszülők azt mondják a gyermeknek a vízből való kiemeléskor: Lásd a te bűneidet, most megfulladtak, Isten nevében átveszünk téged az örök ártatlan életre. ... Ebből következik: igaz ugyan, hogy az ember, amikor kijön a keresztségből, tiszta és bűn nélküli, egészen ártatlan, de ezt sokan nem helyesen értik: azt gondolják, nincs itt többé semmi bűn, lusták és hanyagok lesznek a bűnös természet megöklésében. ... Most azt mondd: mit használ neked a keresztség, ha nem irtja és pusztítja ki teljesen a bűnt? Itt kell helyesen értelmezni és ismerni a keresztség szentségét: abban segít neked a keresztség nagyméltóságú szentsége, hogy Isten veled szövetséget köt és veled egy lesz, kegyelmes és vigasztaló szövetségben. ... Ezért nagyon tévednek, akik azt gondolják, hogy ők a keresztség által már egészen megtisztultak: félreértésben élnek, amikor nem öklöklük meg bűneiket: nem ismerik el bűneiket, megkeményednek azokban és így keresztségüket egészen hiábavalóvá teszik.” (2)

Azok, akik nem küzdenek a keresztség ajándékában kapottakon felbuzdulva bűneik ellen, azaz „ők a keresztséget és annak szövetségét nem követik, így az Isten elkezdett munkáját és a keresztséget akadályozzák.” (2) Jézus szava egyértelműen arra int: „Aki hisz és megkeresztelkedik, üdvözl, aki pedig nem hisz, elkárhozik” (Mk 16,16). A keresztség céljának – az üdvösségnek – elengedhetetlen feltétele a keresztség tényén kívül a hit. Az Istennel való bizalmas viszony elevenné alakulása, annak napi gyakorlása az ígehallgatásban és az imádságban, és ennek kifelé fordulása az Isten nélkül vagy tőle távol élők irányába. Mindez pedig egyrészt önmagától értetődő egység – ha a keresztséget mindenestől helyesen értjük –, másrészt egy állandó folyamat, mely csak halálunkkal zárul le. Amikor tehát a keresztség és konfirmáció kapcsolatáról

beszélünk, ezek szolgálhatnak kiindulópontként, hogy azután szépen körvonalazódhassanak tennivalóink is.

Feladataink a keresztségtől a konfirmációig tartó folyamatban

A) Kapcsolat a szülőkkal, keresztszülőkkal

A szülők, keresztszülők első benyomásai a lelkésztől és a gyülekezettről döntő fontosságúak lehetnek a későbbiekben. Sokakat meglep, hogy mi mindent lehet tudniuk a keresztségről, azon kívül is, hogy a keresztelőn mit kell válaszolniuk, hogyan kell a gyermeket tartaniuk... Hiszen tudniuk kell azt is, mire mondanak „vállalom”-ot. Azaz: tudniuk kell, pontosan milyen szerepet vállalnak gyermekük, keresztyermekük életében, miben áll a feladatuk, mit kell tenniük a gyermekért Isten és az egyház elvárása szerint. A keresztség alá tartás még nem minden, a gyermek hívő keresztyénné nevelése pedig egyáltalán nem is olyan egyszerű. Nehezítő körülménynek számít maga a gyermek, az őt és minket körülvevő világ, no meg saját hiányosságaink. Éppen ezért fontos, hogy az első beszélgetéseket kövessék olyanok, amik e nehéz feladat hétköznapi megoldásairól szólnak, felkínálva az egyház segítségét. Talán e beszélgetésekből apránként kirajzolódik a számukra, hogy a keresztségnek valóban életre szólóan elkötelező ereje, hatalma van mindazokra, akik részt vettek az ünnepségen: gyermek, szülő, keresztszülő, lelkész, gyülekezet számára. Azaz például keresztszülőnek lenni nem csupán megtiszteltetés és ajándékozási kötelezettség, hanem egy ember örök életéért való felelősségvállalás.

A kapcsolatban maradás fontos, a találkozások, beszélgetések számát azonban nem lehet sem minimumként, sem maximumként megszabni, mindig az adott családtól és az első beszélgetésekből kirajzolódó szituációtól függ. Ugyanakkor átgondolandó, hogy a gyakorlatban hogyan gondoztatik egy család, ha pl. lakóhelyük szerint illetékes gyülekezetüktől távol, mondjuk a nagymama gyülekezetében történik a keresztség. Bizony nagy az átjelentés felelőssége: azé is, aki küldi és azé is, aki kapja! Mert ha az egyház látómezejéből kikerülnek, könnyen azt hihetik, Istenéből is kikerültek, élhetnek kötelezettségek nélkül, mégis „védetten” a szentség árnyékában.

B) A család bekapcsolása a gyülekezet véráramába

Viszonylag hamar elérkezik annak az ideje, hogy a személyes beszélgetéseket a gyülekezet alkalmain való részvételek is kiegészítsék, s ezzel a gyermek számára is megkezdődjön az egyház testében való élet. Sok olyan közösségi formát ismerünk, amelyik élményt, nem pedig kellemetlen terhet jelent a kicsinyekkel érkezők számára. Kismamák számára szervezett bibliaórán például senkit nem zavartak a körülöttünk totyogó, folyton belekotyogó csöppségek,

egészen kötetlen, családi hangulat uralkodott, s ennek áldásos hatása a beszélgetés oldottságában, nyíltságában is megmutatkozott. A családi istentiszteletek, gyermekbibliakörök, családok számára szervezett gyülekezeti napok, kirándulások is mind azt az igényt hordozzák, hogy a megkereszteltek és szüleik közelebb kerülhessenek a gyülekezethez, Istenhez és egymáshoz. Mindhárom fontosnak tartom külön-külön is, de az elsőt hadd emeljem most mégis ki: sok-sok kisgyermekes szülő panaszát hallottam már azzal kapcsolatban, hogy nem találnak kötődési pontokat a gyülekezetükkel, mióta megszületett a kicsi. Kinéznek, netán ki is tessékeli őket a templomból az istentisztelet áhítatos csendjéért féltők, ha a gyerek „rosszkodik”, azaz kérdez, megállapít, leejt, mászkál, eszik, rajzol stb. És még a jobbik eset, ha csak panaszkodnak, nem pedig hátat fordítanak annak a közösségnek, amelyik pár hónapja még áldást kérve énekelte és imádkozott a megkeresztelendőért...

C) Hitoktatás

Ma már a legtöbb iskolában folyik hitoktatás, s ahol ez valamiért nem lehetséges, ott gyülekezeti hittanok pótolják a hiányt. Fontosnak érzem, hogy erre külön is hívást és ösztönzést kapjanak a gyermekek szüleik és gyülekezetük részéről egyaránt. Éreznek, hogy ez csak nekik szervezett alkalom, itt ők a legfontosabbak. Itt már igazi „fejtágítás” folyik kicsiben és nagyban, azzal a céllal, hogy Isten kicsinyeiből Isten nagyjai legyenek! Az évek során egyre jobban elmélyednek a Biblia titokzatos és érdekes világában, az egyház tanításainak ismeretében és reménység szerint a gyülekezeti életben is kezdenek eligazodni. Egyre inkább igénylik a rájuk figyelmet és azt, hogy célok rajzolódhassanak ki előttük. A hitoktatás apró-cseprő fogásai közé be kell iktatnunk a keresztségre visszaemlékeztető epizódokat (pl. énekeljenek a keresztelők alkalmával, vagy kis csoportokban kísérik el a lelkészt mondjuk az egy éve megkeresztelt látogatására, kis, maguk készítette ajándékkal, ígéslappal). Ugyanakkor legyen alkalmuk találkozni a nagyokkal, a konfirmandusokkal is, hogy felnézhessenek rájuk. Bevonhatók a konfirmáció ünnepségébe vagy egy közös szeretetvendégségbe, lényeg, hogy az Istenhez még közelebb kerülés lehetősége vonzóvá váljék számukra. Így amikor elérkeznek a konfirmációi oktatás jeles idejéhez, azt valóban örömtelinek, megtiszteltetésnek, lehetőségnek tekintsék, ne pedig egy újabb nyűgnek felnőtté válásuk amúgy is rögös útján. Ugyanakkor a szülői bibliaórák keretében a szülőknek is segítséget nyújthatunk gyermekük lelki nevelésében azzal is, hogy tájékoztatjuk őket a hittanórákon folyó munkáról.

D) Konfirmációi oktatás, konfirmáció

Lassan lezárul a szülő-keresztülő szerepe a kereszteléskor tett fogadalom értelmében. Vannak, akik viszont itt döbbennek rá, hogy még el sem kezdték... A lelkész hívogató szavára a gyerekhez fordulnak: akarsz-e menni? Naná,

hogy nem akar, ha nem ismeri azt, aki hívja, sem azt a helyet, ahova hívják, sem a társaságot, akikkel „jó kis csapat” kellene, hogy legyen, pedig még a nekünk sem ismerős! A szülő pedig tehetetlenséget színlelve tárja szét a kezét: Mégsem erőltethetem, szegény ügyis olyan túlterhelt! Valójában azonban nem szabadna a tehetetlenség érzésének dominálnia akkor, amikor éppen újabb (talán már sokadik) lehetőséget kap arra, hogy teljesítse, amit 12-13 éve vállalt. A folyamat a keresztségtől a konfirmációig vezető úton valahol, valami miatt elakadt, s az érintettek többségének nincs is kedve újabb vallásos ceremóniákba bonyolódni, elég volt akkor. Ebben a szituációban igen nehéz hatásosan érvelni anélkül, hogy annak számonkérő vagy éppenséggel fenyegető íze lenne. Mégis meg kell kísérelni mindenkinek az elérését, személyes hívogatását. Sokszor marad az összekulcsolt kezek érve odahaza, a belső szobában vagy a gyülekezetért imádságos felelősséget hordozók körében. Ha pedig sok-sok zökkenő, elkésérítő epizódok, nem várt kudarcok után vagy épp ellenkezőleg: örömteli konfirmációi órák után ott állunk ünnepi fehérben, elmondva az immár személyes hitvallást, akkor szabad kicsit fellélegezni, mert egy állomáshoz elértünk már sínre tett gyermekünk életében!

Felhasznált irodalom:

1. Gottfried Voigt: Bevezetés az egyház tanításába (MEE Sajtóosztálya, Bp. 1997. 112. oldal)
2. Luther Márton: A keresztség szentségéről (Magyar Luther Szövetség, Magyar Luther Füzetek 4. 1994. 21kk oldal)
3. A bibliai idézetek az újfordítású Biblia versbeosztása és szövege alapján kerültek felhasználásra

Mellékletek

.....

Annak idején, amikor megkereszteltek, Szüleid és Keresztszüleid vállalták, hogy az Evangélikus Egyház segítségével nevelnek Téged Isten ismeretére. Reméljük, ők sem feledkeztek meg erről az ígéretükről, és már beszélgettek arról, hogy melyik gyülekezethez tartoztok, melyik a templomotok. Mi – a gyülekezet lelkészei és a hitoktatók – pedig igyekszünk minél több lehetőséget nyújtani ehhez az ismerkedéshez. Ezért arra kérek, hogy kapcsolódj be Te is az iskolátokban folyó hitoktatásba! Szeptember közepe táján már biztosan találsz az iskolai faliújságon hírt arról, hogy pontosan mikor és hol lesz a hittanóra. Természetesen tőlünk is megtudhatod telefonon vagy személyesen, ha a templomba jössz. Mi is keresni fogjuk a találkozás lehetőségét, mert szeretnénk megismerni Téged és persze Szüleidet is, hogy a hittanórákon már jó ismerősökként üdvözölhessük egymást. Ne riasszon meg az sem, hogy nem jártál még hittanra, nem tudod, mi történik ott. Engedd, hogy győzzön a kíváncsiságod! Gyere el, próbáld meg!

Mi is izgatottan várjuk a találkozást, hiszen nekünk is új minden csoport, minden kezdet!

Szeretettel:

.....

Evangélikus Lelkőszí Hivatal C m:

Kedves !

„Amikor most Krisztus Urunk rendelése szerint megkereszteljük ezt a gyermeket, tegyetek vallást hitetekről magatok és e gyermek nevében, az egész keresztyénség hitvallása, az Apostoli Hitvallás szerint” – hangzott keresztelődön. Most pedig – az evangélikus egyház törvénye és szokásrendje szerint – az immár felnőtt gyermekhez, személyesen Hozzád fordulok: elérkezett az ideje annak, hogy Szüleid és Keresztszüleid hajdani, nevedben tett fogadalmát megerősítsd. Ehhez szükség van arra, hogy megismerd Istent, mint teremtő Atyádat, Jézus Krisztust, mint Megváltódat és a megszentelő Szentlelket, valamint egyházunk tanításának és a keresztyén gondolkodásnak az alapjait. Azaz:

hívlak és várlak a *Konfirmándusok csapatába!*

Biztosan sok mindent nem értesz és rengeteg kérdésed van. Ezért kérek, gyere el ide az evangélikus templom gyülekezeti termébe ez év

október 2-án, szombaton, délután 3 órakor

– akár Szüleiddel együtt, hogy beszélgessünk, időpontokat és tennivalókat egyeztessünk!

Szeretettel várlak:
Erős vár a mi Istenünk!

.....

Evangélikus Lelkøszri Hivatal C m:
--

Baranyay Csaba

FELTÉTEL VAGY BETELJESÉDÉS?

Az úrvacsora és a konfirmáció

Finnországban egy konfirmációs tábor alkalmával tanultam azt a játékot, amelyet azóta több itthoni táborunkban is eljátszottunk a tábor első estéjén. A játék komoly előkészületeket kíván, hiszen egy bonyolult és hosszú pályán kell végigvezetni egy erős zsinórt. Mindezt természetesen úgy kell megtenni, hogy a fiatalok ne lássák. Az útvonalon lehetnek különböző akadályok, amelyek megnehezítik a haladást. A konfirmandusoknak ezen a pályán kell bekötött szemmel végigmenniük, úgy, hogy nem engedhetik el a kötelet. Minden fiatalnak lehet egy párja, aki nyitott szemmel kíséri barátját, és figyelmezteti az adódó veszélyekre, segíti társát a célhoz érésben. A zsinór végül a templom oltárához vezet. Ott lehet aztán levenni a kendőt.

Nagyon hatásos szokott lenni ez a kezdés a konfirmációra való felkészülés alkalmával. Szépen fejezi ki ez a játék az egész konfirmáció mondanivalóját: a Bibliát olvasva, abból tanulva és azt zsinórmértéknek tekintve, a Szentlélek segítségével jutunk el az Istennel való közösségre, amely a konfirmációs felkészülés végén az első úrvacsorai közösséget is jelentheti a konfirmációs istentiszteleten.

- De valóban így van ez? Valóban ilyen beteljesedés az első úrvacsoravétel?
- Feltétele-e a konfirmáció az úrvacsorához való járulásnak? Ragaszkodnunk kell-e a jelenlegi Agendánkban lévő mondathoz, mely szerint „egyházunk hitvallása és szokása szerint az bocsátható az Úr szent vacsorájához, aki ismeri, hiszi és vallja az evangélium tanítását...” – vagyis konfirmált?
- A konfirmáció keresztséggel való kapcsolata érthető, különösen is a gyermekkeresztség általános gyakorlata miatt, de mi a helyzet az úrvacsora és a konfirmáció viszonyában?

Ezen kérdések alapján szeretnék néhány gondolatot felvetni a konfirmáció és az úrvacsora összefüggéseiről.

Fogalmi zavar és gyakorlati nehézségek Istentisztelet és úrvacsorai közösség

Az úrvacsora története lényegében az istentisztelet történetével egyezik meg, hiszen a keresztyény istentiszteletnek elválaszthatatlan része volt az úrvacsora a kezdetektől fogva. Később a reformáció egyházaiban alakult ki – elsősorban is református hatásként – az a szokás, hogy az úrvacsora vételére egyre ritkábban került sor. Így a mai Magyarországi Evangélikus Egyházunkban is van olyan egyházközség – talán nem is kevés –, ahol csak háromszor egy évben van lehetősége a gyülekezet tagjainak az úrvacsora vételére. Igaz, a legtöbben nem is igényelnék többször, mert az egész úrvacsora lényegével nincsenek tisztában. Sok helyen gyónásról beszélnek, és az úrvacsorát értik alatta. Elkopott az úrvacsora gazdag tartalma, és gyakorlatunkban lényegében az úrvacsora bűnbocsánati jellegén van egyedül hangsúly.

A konfirmációi oktatásban mindannyiunknak törekednünk kellene arra, hogy a gyónásról és az úrvacsoráról világosan beszéljünk, és így a konfirmált fiatalok sokkal tisztább látással rendelkezzenek ebben a kérdésben, mint jelenlegi felnőtt gyülekezeti tagjaink egy jelentős része.

Az istentiszteleti rend megújításával és az új Agenda szerkesztésével kapcsolatban egyre többször érezhető az a törekvés, hogy istentiszteleteinken az úrvacsora nagyobb szerepet kapjon, és hogy a gyónástól az eddiginél jobban elkülönüljön. Talán ez is segítségül lenne a gyónás és úrvacsora egymással való keveredésének elkerülésében, valamint az úrvacsora többi tényezője – a kommunió (közösség Krisztussal és egymással), az eucharisztia (hála és örvendezés Isten művéért, „hogy megízleljük eljövendő országod örömét!”), és a Szentlélek jelenléte – is hangsúlyt kapna az úrvacsora bűnbocsánati jellege mellett.

Ezzel együtt és mindennek ellenére azt gondolom, bárkit is kérdeznénk meg ma gyülekezeti tagjaink közül a konfirmáció és úrvacsora kapcsolatáról, minden esetben egyértelmű választ kapnánk, mely szerint evangélikus egyházunkban a konfirmáció feltétele az első úrvacsora vételének.

Ennek a közgondolkozásnak az alapja abban is keresendő, hogy a konfirmációt a nagykorúvá válás intézményének tekintették és tekintik még ma is. Ehhez hozzá tartozik a felnőttnek nyilvánításon túl az úrvacsorában való részesedés is, amihez meg kell érnie az illetőnek.

Az úrvacsora közössége ugyanakkor kirekesztő is lehet. Többször éltük át ifjúsági konferenciákon vagy más alkalmakkor, hogy az úrvacsora – amelynek egyik lényeges célja éppen az együvé tartozás, a testvéri közösség megélése lenne – pont az ellenkező célt érte el. Sokszor fordult elő, hogy a jelenlévők közül néhányan különböző okokból – talán éppen azért, mert nem konfirmáltak – nem mertek élni az úrvacsora szentségével. Ilyenkor szoktuk áldás vételére hívni őket is az oltárhoz – ami szép szokás, de azért mindannyian érezzük, hogy mégsem ugyanaz, mint az úrvacsorai közösség átélése. Máskor

pedig felszabadítjuk a nem konfirmáltakat arra, hogy éljenek ők is az úrvacsorával, és felhívjuk a figyelmet arra, hogy az nincs a Bibliában, hogy az úrvacsorával csak a konfirmáció után lehetne élni. Konfirmáció előtt álló hittanosunk kérdezte meg tőlem, hogy miért van az, hogy ő csak a konfirmációi istentiszteleten vehet először úrvacsorát, míg más fiatal felnőtt bár tudja, hogy nem konfirmált, mégis rendszeresen él az úrvacsorával. Azt válaszoltam neki, hogy felnőtteknél egy picit más a helyzet, bár valójában igaza van, hiszen nem lenne szabad, hogy más legyen. Azután egy jót beszélgettünk az úrvacsoráról. Azt mondtam neki, hogy én senkitől nem tagadhatom meg az úrvacsorát. Ha legközelebb úgy jön az oltárhoz, hogy kérné, neki is adnék. Persze kívárta a konfirmációi istentiszteletet. Ám a kérdés ezek után is megmaradhat sokunkban: Vajon következetesek legyünk, vagy sem? Hiszen ha nem a konfirmációhoz kötött az úrvacsoravétel, akkor talán életkori kérdés lenne? Ebben az esetben ki mondja meg, hogy mikor érett az illető az úrvacsora vételére?

Miért gátol az, ami összeköt?

Konfirmáció és úrvacsora szétválasztása és összekapcsolása

Mindezek után teljesen jogos igényként születik a kérdés, hogy nem lehet-e a konfirmációt az első úrvacsoravételtől elválasztani? Erre mutat az a gyakorlat is, amit más országokban látunk, ahol engedélyezik a gyermekek és fiatalok úrvacsorához való járulását szülő vagy más felnőtt keresztény jelenlétében, akik az úrvacsora vétele előtt elbeszélgettek a gyermekkel az úrvacsora lényegéről. A gyermekek alsó korhatár nélkül járulhatnak így az Úr asztalához, a lényeg csupán az, hogy különbséget tudjanak tenni az úrvacsora és más étkezések között. (Tudjuk, ez Korinthusban a felnőttek körében sem volt olyan egyszerű dolog! 1Kor 11,20-22)

Ha az úrvacsoravételt továbbra is a konfirmációi vizsgához kötjük, problémássá válik például az értelmi fogyatékosok úrvacsorához való járulása is. Ők bár nem tudják elmondani a konfirmációi vallástételt, mégis szívük vágya, hogy részesüljenek a Krisztussal való közösség áldásaiban, és ezt nem tagadhatjuk meg tőlük. A „Vegyétek és egyétek!”, valamint az „Igyatok ebből mindnyájan!” hívása mindenki felé egyaránt szól!

Azon kívül gondolom, lelkeszek és hitüket gyakorló gyülekezeti tagok egyaránt tisztában vagyunk azzal, hogy sok esetben az első úrvacsoravétel a konfirmációi istentiszteleten sem mindenkinek jelenti ugyanazt a vallási, lelki élményt. Oltár előtt térdelő, nevetőgörcsrel küszködő kamaszfiúkkal szemben állva vagy az úrvacsorai bort megízlelő leányok fintorát látva alkalomról alkalomra felvetődik a kérdés: vajon mi értelme van ennek így? Miért játszadjuk el minden tizenkét (vagy tizennégy) évét betöltött fiatall, hogy itt valami komoly dolog történik, amikor ő maga ebből nem igazán érez semmit?

Persze olyanok is vannak, akik számára igen nagy élményt jelent az első

úrvacsoravétel. Őket sem szabad megfosztani ettől az élménytől. A beteljesedés lehetőségét meg kell hagyni. Ezért is kell a felkészülésre és felkészítésre még nagyobb hangsúlyt fektetnünk. Ettől persze még közel sem biztos, hogy megnövekedne a beteljesedési élmények száma konfirmációi csoportunk tagjainál, de talán mégis elkerülhető lenne az úrvacsorát komolyan vevőknél az a rossz élmény, amelyet társaik komolytalan viselkedése okoz számukra. Ezzel együtt azonban el kell gondolkoznunk azon is, hogy meglépjük-e a merésznek tűnő lépést, és tudunk-e szakítani a konfirmációnak mint az úrvacsorához való járulás feltételének kialakult tradíciójával.

A másik oldalon is feltehetjük ugyanakkor a kérdést: Mi marad a konfirmációból, ha elváltjuk az első úrvacsoravételtől? Nem veszíti-e el a konfirmáció jelentőségét ezáltal?

Az első úrvacsoravétel és a konfirmáció szétválasztásának gondolata nem erről szól. Már csak azért sem, mert ez nem azt jelenti, hogy a konfirmációi istentisztelethez nem kapcsolódna hozzá eszerint az úrvacsoravétel. Sőt még csak nem is azt jelenti, hogy ezek után a konfirmandusaink legnagyobb része nem a konfirmációi istentiszteleten részesülne első alkalommal az úrvacsora kegyelmében. Valószínűnek tartom, hogy az első úrvacsoravétel nagy többségében továbbra is a konfirmációhoz kapcsolódna. A különbség csupán abban mutatkozna, hogy nem lenne feltétele a konfirmáció az úrvacsorához való járulásnak. Így nem tennénk törvénné azt, aminek amúgy sincsen igei alapja. A konfirmációnak pedig továbbra is megmaradna a kereszteléskor köttetett szövetség megerősítésére vonatkozó üzenete, valamint annak jogi jelentősége, hogy a konfirmáció után válhatunk a gyülekezet felnőtt, szavazó tagjaivá.

Ezáltal talán helyére kerülne a konfirmáció (megerősítés) eredeti mondanivalója is, ahol valójában nem az első úrvacsoravételen van a hangsúly, hanem a hitvalláson és a konfirmációi áldáson. Hiszen ez a lényege a konfirmációnak, és ennek kell a középpontban lennie a konfirmációi istentiszteleten is. Az úrvacsora már „csak” az a plusz-öröm, az a különös ajándék, aminek együtt örülhetünk, és amiről semmiképpen sem szabad lemondanunk, de az abból való részesedést sem szabad a konfirmáció feltételéhez kötnünk.

Aradi András – Aradi György – Smidéliusz András –
Smidéliusz Gábor

KI ÉS MIT TEHET A HATÉKONYABB KONFIRMÁCIÓI OKTATÁS ÉRDEKÉBEN?

A gyülekezeti munka minden területén általánosan fontos szempont az élő közösségek megteremtése érdekében azoknak a munkatársaknak, szolgálatvégzőknek, segítőknak a megtalálása és bekapcsolása különböző munkaágakba, akik a lelkész munkáját támogatva előremozdítják, lendületbe hozzák a gyülekezet egyes rétegeinek életét. Az elkérgesedés szomorú folyamata helyett elsősorban az életfunkciók megóvása és az éltre irányultság lehet a jelenben megvalósítható, ámde előre tekintő magatartás alapja. A kizárólagosan lelkeszi szolgálatvégzésre építő modell helyett szükség van a gyülekezetben azokra a biznyságtévőkre, akik a maguk helyén felelősséggel vállalják a tanúskodást és konkrét feladatok önálló megoldását is. Nem könnyű és nem problémamentes időszak az az átmenet, amíg a munkatársak kiválasztása, elindítása, segítő kísérése folyik. Több energiát, több munkát, több odaszánást, megértést és tapintatot követel a lelkésztől, mintha egymaga végezne mindent. Még komoly és mély konfliktushelyzetekkel is számolni kell. A végeredmény azonban az Isten ígésén tájékozódó, a gyülekezet lelki életét munkáján és biznyságtételén keresztül megmozgató, a lelkész munkaerejét megsokszorozó munkatársi közösség. Jézus a tanítványokat rövid és intenzív képzés után egymásra utaltan küldte ki (Mt 10; Mk 6,7; Lk 9,1; Lk 10,1). Az „okos istentisztelet” pedig azt a küldetést is magában rejt, hogy a világ sötétségében eligazító viszonyítási pont a Krisztusban bízó emberek hitének világossága legyen, és ennek a világosságnak a továbbadása sokak lelki épülésére történjék (Rm 12,1; 1Pt 2,9; 1Pt 2,5; 2Tím 2,2).

A differenciált, egymást kiegészítő szolgálatvégzés, a segítő körrel rendelkező gyülekezeti munka újra felfedezésével és bátor alkalmazásával hatalmas adósságot törleszthetünk a mában, melynek gyökerei már az első keresztyén gyülekezetek idejétől táplálták a Krisztusban növekedni kész közösségeket (ApCsel 6,1-7).

A konfirmációi oktatás során sem kerülhető meg mindennek a komolyan vétele. A konfirmandus fiatalok számára éppen az életkori sajátosságokat

figyelembe véve (a valós gyülekezeti szituációnak megfelelően mi most a 12-13 éves korban történő konfirmációt vesszük alapul) elengedhetetlen az a fajta kísérés, mely az elfogadáson alapuló, az egyszemélyes, autoritatív vezetés kényszerétől mentes emberi kapcsolatok hálójára épít. Az a közösség, az a csoport játszik kulcsfontosságú szerepet, ahol társakra találva éppen ebben a kritikus időszakban, az identitásért küzdő formálódó személyiség számára, megtartó erőként jelentkezhet egy működőképes segítő, támogató, bátorító közeg. A gyülekezet felől nézve pedig mintegy hidat képez az ilyen csoportmunka abban az értelemben, hogy nem a felnőtt gyülekezetbe való befogadás kifejezésének kísérlete marad csupán a konfirmáció, hanem egy olyan útközben való egymásra találás színhelyévé válik, amely hitben járó emberek közötti valóságos kapcsolatokra épül.

Az újfajta modell konfirmációs oktatásban való gyakorlatias átgondolása-kor két fő csapásirányt jelölnek ki a kérdések: kik lehetnek egyáltalán munkatársak, illetve miben számíthatunk segítségükre.

Kik lehetnek munkatársak?

Mint a lelkesítő munka legtöbb területéről, így a konfirmációs oktatásról is elmondható, hogy nem jó, ha a lelkesítő egyedül marad. Szükség van munkatársakra, segítőkre, asszisztensekre. Talán nem is gondolnánk, hogy milyen széles azoknak a gyülekezeti tagoknak a köre, akik valóban készek időt és energiát nem sajnálva bekapcsolódni ebbe a munkába. A gyülekezet minden rétege megszólítható. A lelkesítő munkatársai és így a konfirmandus csoport(ok) segítői lehetnek volt konfirmandusok, szülők, presbiterek vagy gyülekezeti tisztségviselők, idősek és fiatalok egyaránt. Lehet, hogy egyikük-másikuk csak egy-egy alkalommal vesz részt valamilyen szervezői munkában, kiránduláson vagy konfirmandus órán, jelenléte azonban így is fontos és értékes. A közös munka kifejezője lehet a konfirmandusok felé is annak, hogy a gyülekezet nem egyszemélyes szolgáltatásra, hanem közösségekre, csapatmunkára épül, ami elkötelezettséget és felelősségvállalást is igényel. Fontos, hogy lássák és érezzék, hogy keresztyén emberekként van hová bekapcsolódniuk, van hová tartozniuk, hogy minden, amit konfirmandusokként kapnak, az továbbadható, továbbfolytatható. Mindez természetesen egy egészen új gyülekezeti modellt is feltételez. Egy olyan modellt, melynek minden egyes részlete kifejezi és megjeleníti azt az alapvető felfogást és szemléletet, hogy a gyülekezet tagjaként senki sem lehet csupán „fogyasztó”, hiszen aktív munkásokra éppen olyan nagy szükség van. Ezt az aktivitást a fiatalok életében a tanulási folyamat ugyanúgy kifejezheti, mint a kórházban fekvő idős gyülekezeti tag közösségért elmondott csendes imádsága. Higgyük el: az emberi szemmel sokszor apróságoknak tűnő szolgálatok alkotják az egész gyülekezeti munka tartópilléreit.

Volt konfirmandusok – Talán kevesen gondolnának rájuk. Pedig a néhány éve konfirmált fiatalok lehetnek a legstabilabb és egyben legeredményesebb segítők. Személyükben a kortárs vezetők minden előnye adott. Jól működő diákközösségek példájából tanulva fontos építenünk az egymásért felelősséget vállalni kész fiatalok segítségére. A kollégiumokban, internátusokban jól ismert szobafőnök vagy tanulószoba-felügyelő feladatkörre gondolunk. A csoport számontartása, a már feldolgozott anyag ismételése, kikérdezése, a játék- és szabadidő-tevékenységek megszervezése, esetleg lebonyolítása lehet a feladatkörük. Így egészen biztosan ők maguk is könnyebben bekapcsolódnak a gyülekezeti közösségbe, megtalálva saját helyüket és feladatukat, elmélyítve addig szerzett ismereteiket, amit lehet, hogy először ilyen formában gondolnak át újra. Nem utolsó sorban a mindenkori konfirmandusok számára is célt állíthatunk a konfirmációt követő időszakra: legyen megtisztelő megbízatás „csoportvezetőnek” lenni.

Szülők – Lehet, hogy közülük sokan még nem érznek felelősséget sem gyülekezetért, sem egyházért, de egészen biztos, hogy felelősséget érznek gyermekeikért. Értük sok áldozatra is készek. Erre apellálva meg kell teremteni a lehetőséget, hogy ők is szolgálhassanak a konfirmandus fiatalok körében. A feldolgozandó témákhoz kapcsolódó kirándulások, munkahely-látogatások (kórház, szeretetotthon), vagy éppen előadások megszervezése, megtartása jó lehetőséget teremt erre. Otthon vagy éppen a kertben megrendezett vendéglátásra sok szülő szívesen invitálja a csoportot, mely alkalmon házigazdaként talán ő maga is oldottabban, felszabadultabban van jelen.

Presbiterek, gyülekezeti tisztségviselők – Elsősorban a presbiteri és tisztségviselői feladatok bemutatásáról, megismertetéséről van szó. Mindez elképzelhető a foglalkozások közé beiktatott előadások, rövid referátumok formájában is, mégis élményszerűbb, ha a konfirmandusok kettesével vagy kis csoportokban, szolgálati ideje alatt, munkája során kísérhetik el a gyülekezet egy-egy tisztségviselőjét. Betekintést nyerhetnek így a kántor, a harangozó, a gondnok, az egyházi, illetve a presbiterek munkájába. Megtanulhatnak harangozni, bálni a templomban használatos kellékekkel, átismételhetik a liturgikus színek jelentését stb. Feltétlenül fontos, hogy lássák a gyülekezeti munka sokféleségét, sokszínűségét.

Asszisztensek – Nem csupán alkalmankénti, de folyamatosan jelenlévő munkatárs(ak)ra is szükség van. Olyan segítőkre, akik rálátással rendelkeznek az egész éves (esetleg többéves) munkára is. Ifjúsági vezetőknek nevezhetnénk őket. Nemcsak a szervezési, de a tanítást követő elmélyítési folyamatban is elsősorban ők vállalnának szerepet. A megfelelő közösségi légkör megteremtésén és segítésén túl az imádság, éneklés, téma-feldolgozás, alkotás, játék, hirdetés lehetne az ő feladatuk és felelőségük. „A fiataloknak egy olyan felnőtt keresztyénre van szükségük, aki együtt imádkozik, játszik, örül és szomorkodik velük a serdülő évek nehézségei közepette. Ha van egy ilyen felnőtt barátjuk, aki vásárnaponként a templomban várja őket, hogy együtt vegyenek részt az

istentiszteleten, ha tudják, hogy valakinek hiányozni fognak, valószínűbb, hogy megjelennek a konfirmációi istentisztelet utáni héten is.” (Ferenczy Erzsébet: Mustármag. Kísérlet a konfirmáció rendszerének megújítására. II. rész. in: Lelkipásztor 1999/12. 443. o.) Ilyen felnőtt baráttá válhat az ifjúsági vezető, aki így egyben asszisztense lehet a csoport munkáját irányító lelkésznek is.

Mit tehetnek, miben segíthetnek a munkatársak?

Részvétel a konfirmációs oktatásban (nevelésben). Elég sok minden elhangzott már az eddigiekben is egy új gyülekezeti modellről, új gyülekezeteképről (lásd a Gyülekezetpedagógiai füzetek sorozat előző köteteit a laikusok munkájáról vagy a lelkési hivatásról). Nem kell hangsúlyozni azt sem, hogy az ilyen irányba ható, paradigmaváltás minőségű változásra mennyire égető szüksége van egyházunknak, gyülekezeteinknek akkor, amikor a következő évezredről gondolkodunk, „álmodunk”. Meggyőződésünk tehát, hogy amikor konfirmációi oktatásról, a konfirmációra való felkészítésről beszélünk, mindent ebbe az új látásmódba kell elhelyeznünk és átgondolnunk. Ez vonatkozik arra is, amikor a munkatársak helyét kell meghatározni a konfirmációi oktatás folyamatában. Talán az eddigiekből is érzékelhető, hogy a konfirmációi oktatásban nem egyszerűen ismeretátadásról van szó, hanem ahhoz hasonlítható eseményről, mint amikor egy közeli jó barátot szeretnének valakinek lehetőleg részletesen, szabatosan bemutatni. Hiába mondok el minden információt, amit tudok róla. Sőt, hiába mesélem el a vele kapcsolatos saját élményeimet. Neki személyesen kell találkoznia vele, hogy igazi ismeret szülessen, hogy megismerje a másikat. A konfirmációi oktatásban valami ilyesmiről van szó. Nekem mint lelkésznek és minden munkatársamnak a fiatal számára talán még idegen, vagy legalábbis egy másfajta szinten ismert Istent kell közelebb hoznunk, hogy egy adott pillanatban már maga az Isten szólítsa meg és bírja szóra azt a fiatalt. Ha pedig így tekintem ezt az egész folyamatot (egy- vagy kétéves oktatási munkát), akkor az ismeretanyagot túl valóban nagyon sok élményre, kapcsolatokra, emberi találkozásokra van szüksége egy tizenéves fiatalnak. Vagy felvállaljuk, hogy a való életéről beszélünk, sőt a való életet éljük a fiatalok elé, vagy elvont és érdektelen marad minden igyekezetünk. Ezért fontos minden konfirmációs csoportban a teljes értékű jelenlét, a lelkész, a nagyobb társ – konfirmált fiatal, a szülő, gyülekezeti tag, munkatársak jelenléte. És itt valóban személyes, személyünk teljességét érintő jelenlétről kell beszélnünk!

Hogyan kapcsolhatjuk be a konfirmációra való felkészülés folyamatába ezeket a segítőkét? Igazából csak a képzelet szab határt. Ugyanis ha vannak találkozások, létrejönnek találkozások, melyek háttérben mindig ott van, megtapasztalhatóan érződik Isten jelenléte, akkor minden ilyen találkozás elmélyíti az istenismeret nagy ajándékát. Legyen bármilyen stílusú a lelkész, le-

gyen bármilyen adottsága, nyitottsága a fiatalokkal való foglalkozásban, minden oktatásban helye van a fent említett segítők munkájának.

Léggör – Mindenképpen, amikor egy csoport – egymás számára ismeretlen vagy csak részben ismert emberekkel – elkezd a munkáját, törekedni kell a jó léggör megteremtésére. Minden alkalomnak meg lehet álmodni a témával összefüggő hangulatát, mely a csoportot alkotók személyiségének megfelelően valósulhat aztán meg. A csoport születésétől azonban hosszú út vezet az összeszokott, reakcióiban kiszámíthatóbb közösségig, a csakis arra a csoportra jellemző léggörrel. A kezdeti konfliktusok, viták, feszültségterhes alkalomok szükségszerű, sőt elengedhetetlenül fontos kísérőjelenségei a közös formálódásnak. Világos célok, alapvető normák, közös erőfeszítések és élmények segítik, gyorsítják az összecsiszolódást. Természetesen ez is egy hosszabb folyamat, melyben tevékenyen vehetnek részt szülők, asszisztensek (pl. ismerkedési alkalom, kirándulás, tanévnyitó istentisztelet stb.) Fontos, hogy érezzék a csoport tagjai, hogy fontosak a gyülekezet közössége számára.

Imádság – Egyik legérzékenyebb pontja hitre nevelő, hitben való megerősítést hozó munkánknak. Csak akkor válhatnak a csoport tagjai a gyülekezet imádkozó tagjaivá, ha van előttük példa a mindennapokból, és a mintát nem csupán a lelkész szolgáltatja. Véleményem szerint különösen itt kell végiggondolnunk a munkatársakkal való együttműködésünket. Így a csoporttal együtt azok is gazdagodnak, akik közösséget vállalnak velük például közös imádságban is.

Éneklés – Tisztelendő bácsi, ne énekeljünk! – talán ismerős ez a mondat sokunknak. Valóban a mai fiatalok egyre kevésbé nyitják meg szájukat az ének hangjaira. És mi magunk? Éneklünk-e otthon? Itt is rendkívül fontos a példa. Mennyivel inkább énekel az a fiatal, aki otthon is megszokta azt, hogy apja-anya olykor dudorászik, énekel stb., és nem rádiót vagy magnót hallgat csupán. Még gyülekezeti éneket is lehet énekelni-énekelteni velük, ha mi magunk is sajátunknak érezzük ezt az énekkincset. Itt kaphat helyet és szerepet a gyülekezetben működő kántor vagy egy jó énekes. Nem lehet szó nélkül hagyni az úgynevezett ifjúsági énekeket. El kell fogadnunk, hogy ez az ifjúság zenéje. Szeretik énekelni őket, de nemcsak ők, hanem idősebb testvéreink is sok helyen. Érezzék a régiek értékét, és énekeljék az újakat is kedvükre. Ez mind Isten-dicséret!

Téma – tanítás – Úgy érzem, az oktatásnak ezen része igazából speciálisan lelkészi munka. Ahhoz, hogy valóban az Isten titkát fedjük fel a kijelentett Ige alapján, teológiailag jól felkészült, személyiségében kreatív, a gyerekeket jól ismerő és értő embernek kell lennünk. (Mielőtt elhúlnánk ezen elvárásokat olvasva, imádkoznunk kell Isten Szentlelkéért, hogy erre segítsen bennünket.) Ténylegesen a Szentlélekkel megtöltkezve lehet gyerekek elé élni, játékkal, találékonysággal, humorral, komolysággal, örömmel-bánattal, sok önismerettel az Isten kimondott szavát. Rajtunk keresztül jut el ugyanis az ő Igéje fiatalabb társainkhoz. Miért gondolom azt, hogy ennek a személynek lelkésznek

kell lennie? Alapvetően a teológiai háttér miatt. Nem maradhat el azonban sem a pedagógiai, sem a hitbeli, sem a gyerekkel baráti-egyenrangú kapcsolatot kialakító háttér sem.

Téma – feldolgozás – Ez az a terület, ahol nincs határa a munkatársak bevonásának. Legyen kiscsoportos munka, alkotás, játék, bármilyen feladat, nyugodtan bizzuk a fiatalokat segítők vezetésére. A feladatok végrehajtásában segíthetnek szülők, gyülekezeti tagok, tisztségviselők, szenior fiatalok stb. Nemcsak a gyermek formálódik ezalatt, hanem munkatársainknak is örömet, élményeket ad ez a kapcsolat fiatalabb testvéreikkel.

Számonkérés – Az oktatásnak ez a része sokszor veszélyes terület. Nem lehet az a célja, hogy túlzó rigorozitással csupán a tárgyi ismereteket kérje számon. Fontosabb, hogy ők maguk számoljanak be élményeikről, ami fontos volt, ami tetszett, ami megfogta őket, amit megértettek, vagy amit éppen hogy nem. Egy biztos, amit ők mondanak el, amit ők vetnek föl, ami őket mozgatja meg, az sokkal mélyebben megmarad bennük, mint az, amit a lelkész kérdez vissza saját jegyzeteiből. Itt is rá lehet bízni a feladatot volt konfirmandusokra, akiknek egy-két gondolata szintén fontos lehet a fiatalabb korosztály számára.

Még sok mindent lehetne írni a munkatársak szerepéről, lehetőségekről, de nem lehet elmenni a téma mellett úgy, hogy ne beszéljünk a munkatársak felkészítéséről, közös készülésekről, a munkatársi közösségről.

A lelkész és munkatársainak közössége, felkészítés, közös készülés

Mint minden munkára, feladatra, órára elengedhetetlen a készülés, úgy még fokozottabban érvényes ez a munkatársi közösségben, csoportmunkában. Míg egy-egy óra „készületlenségét” a lelkész ellensúlyozhatja improvizációs készségével, addig csoportmunkában mindez kivitelezhetetlen. Nem csupán emiatt van szükség készülésre, hanem azért, hogy a munkacsoport minden tagja értse az együttműködés közös célját, irányelveit, módszereit, mindannyian egyformán tudják és lássák az együttműködésben megkívánt feladatok értelmét és kifutását. Nemcsak egészében, de részleteiben is otthon kell lenniük az egyes témákban. Ezért hasznos és jó, ha – nagyobb gyülekezet, több konfirmandus csoport esetében – hetente, de legalább havonta találkozik egy ilyen munkacsoport. Ennek nem csupán munkacsoportnak, de imádkozó és együttgondolkodó, baráti-testvéri közösségnek kell lennie.

Az alkalmak előkészítése során a lelkésznek alaposan ismernie kell munkatársai képességét, rátermettségét, „lelki ajándékait”, hogy pontosan azzal a szolgálattal, feladattal bizza meg őket, ami közel áll hozzájuk. A munkatársaknak egymást is jól kell ismerniük. Abban az esetben, ha alkalmi segítők érkeznek, őket is be kell vonni az addigi munka menetébe, hogy otthon érezhessék magukat a csoportban. Az előkészítés során sem hiányozhat a szellemi-lelki

táplálék, elsősorban Isten Igéje körül az elcsendesedés. Fontos része ezeknek az alkalmaknak a reflexió, az eddigi munka értékelése: ha nincs őszinte és megfelelő – értsd: segítő – kritika, nincs továbbfejlődés a csoporton belül sem. Elengedhetetlen a továbbképzés. Jó, ha beszélünk módszertani kérdésekről, gyereklelektani problémákról, tudnivalókról, bibliaismereti, dogmatikai-etikai, természetesen az aktuális konfirmációs csoportra kihegyezve. Végül a következő alkalom (alkalmak) részletkérdései jöhetnek elő: milyen témák, feldolgozási ötletek, ehhez kapcsolódó feladatok lesznek, ezekre hogyan kell előkészülni (ismeretbeli, tárgyi előkészítés). Az előkészítő alkalom vége lehet helye a közös imádságnak gyermekekért, egymásért, szolgálatért.

Összefoglalás

Ahogy végiggondoltuk egy új, egymásra figyelő, egymást aktivizáló gyülekezeti modellben a konfirmációra való felkészítést, érzékelhető mindannyiunk számára, hogy egy sokkal átgondoltabb, több munkát igénylő, sokkal több konfliktushelyzetet teremtő, ugyanakkor sokkal több áldással járó oktatási-nevelési módszer lehet az eszköze fiataljaink gyülekezetbe segítésének akkor, amikor lelkészeken kívül mások szolgálatára, munkájára, együttműködésére, ötleteire, személyiségére is építünk. Mert rajtuk keresztül tágul az a kör, ahol fiataljaink az Isten jelenvalóságát érezhetik és megtapasztalhatják. Adjon Isten sok erőt nekünk, lelkészeknek, hogy készek legyünk elfogadni mások szolgálatát és abban bátorítani, segíteni őket. És adjon az Isten sok erőt minden munkatársnak a gyülekezetben, hogy bátran vállalják ezeket a feladatokat, és lássák meg az egész munka mögött a nagy-nagy célt: fiatalokat segíteni abban, hogy megismerjék a keresztyén élet szépségét, örömeit, értékét és a Jézus Krisztusba vetett hit megtartó erejét, mélységét, ahogyan azt ők saját maguk is megtapasztalták.

Csepregi Zoltán

A KONFIRMÁCIÓ TÖRTÉNETE

Tézisek

- A konfirmáció szertartása társadalmi igényből született.
- A konfirmáció gyökerei nem a lutheri tanításban, hanem a felsőrajnai humanista reformációban keresendők.
- A konfirmáció a pietizmusnak és a felvilágosodásnak köszönheti elterjedését, de problémáit is.
- A konfirmáció három eleme közül (katechetikai, szakramentális, jogi) időről időre hol az egyik, hol a másik kap hangsúlyt.
- A konfirmációt már száz éve igyekeznek kigyógyítani vele született betegségeiből.

Az összes reformátor (beleértve az előreformátorokat és a humanista reformereket) egyetértett abban, hogy a bérmálás mint szentség elvetendő. Egyrészt nincs szentírási alapja, másrészt a keresztséggel és az úrvacsorával konkurál, végül mint a püspöknek fenntartott szertartás a gyülekezeti életbe sem integrálható. A bérmálást már a valdensek, s őket követve a cseh testvérek (táboríták) is megpróbálták valamiféle laikus ordinációval helyettesíteni, mely nem volt szentség, hanem az ősegyházi katechumenátus örökösének tekintette magát, s kézzel, lábakkal, valamint nagykorúvá nyilvánítással fejeződött be. Erasmus náluk ismerte meg a szertartást, s pedagógiai céljainak megfelelően ezt a keresztelői fogadalmat megisméltésével egészítette ki. A keresztségre való utalás/emlékeztetés ettől kezdve vált a konfirmáció lényeges elemévé. Nyilvánvaló, hogy a konfirmáció – a bérmáláshoz hasonlóan – nem egyszerűen mint beavatási rítus vált szükségessé, hanem az iránta való igény a gyermekkeresztség általánossá válásával jelent meg.

Luther nem a bérmálást, hanem az elsőáldozók vizsgáját igyekezett megújítani. Az 1523-as Formula missae szorgalmazza, hogy a hívek – az évi kötelező szentgyónás párhuzamaként – évente egyénileg tegyenek vallást hitükről, s ezután járuljanak az úrvacsorához. Más lutheri helyen ez a vizsga egyszeri, s az úrvacsorára való felkészítést zárja le, de itt sem ünnepélyes, közös alkalom,

hogy ne menjen a szentségi szertartás tekintélyének rovására. Ez az elsőáldozási magánvizsga (Privatkonfirmation) lutheránus területeken a 19. századig szokásban maradt.

Melanchthonnál, Zwinglinél, Kálvinnál a vallástétel nem kapcsolódik úrvacsorához, hanem egyszerűen a katekézist zárja le. Itt sem emlékeztet a bérmlásra, mert akár évente történhet. A helvét tanításban (ahol a gyermekkorban elnyert keresztség amúgy sem nagyon hangsúlyos) az ifjak meg is ismétlik ezen az alkalmon a keresztszüleik által tett fogadalmat.

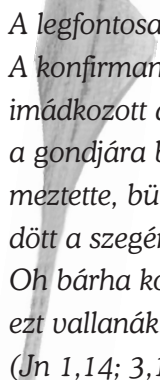
A mai értelemben vett konfirmáció az 1534-es liegnitzi Gottesdienstordnungban fordul elő, de ennek sem hátterét, sem hatását nem ismerjük (Liegnitzben ekkor a lutheri és a schwenckfeldi irányzat birkózott egymással). A mi szertartásunk őseit Martin Bucer teremtette meg 1538/39-es hesseni rendtartásában a lutheri és erasmusi gondolatok szintézisével. A buceri konfirmáció szakramentális ceremónia (mint az esketés vagy lelkészavatás), középpontjában – a vallástétel után és az úrvacsora előtt – a gyülekezet könyörgése, áldása és a kézrátétel áll. Ebből a szempontból a szertartás a bérmlás megújításának tekintendő, katechetikai (szubjektív) és szakramentális (objektív) elemek egységbe olvadnak. Az augsburgi interim után (mely újból elrendelte a bérmlást) a hangulat a szakramentális ceremóniák ellen fordult: bár a buceri agenda érvényben maradt, elemeit átértelmezték. A keresztségre emlékeztető vallástétel és az első úrvacsoravétel hangsúlyozásával a szertartás közepe intermezzóvá jelentéktelenült, a katechetikai és jogi aspektus eltakarta az objektív szakramentális karaktert. Néhány konzervatív tartományi egyházban annyi emléke maradt a buceri „pótbérmlásnak”, hogy továbbra is csak a püspök vagy szuperintendens konfirmálhatott.

A református tradícióhoz hasonlóan – talán puritán hatásra – a pietizmus sem vette nagyon komolyan a gyermekkeresztségben történt újjászületést, s bár ennek megismételhetősége egy felnőttkori megtérésben sokáig teológiai vita tárgya maradt, igény támadt a kérdés katechetikai megoldására. Philipp Jacob Spener frankfurti esperesként találkozott a konfirmáció szertartásával 1667-ben a hesseni Bonames községben. Megtetszett neki ez a már ekkor szubjektív (az önkéntes bizonyágtételt középpontba állító), pedagógiailag jól kiaknázható egyházi cselekmény, s a következő évtől bevezette a Frankfurthoz tartozó falusi gyülekezetekben (magában a városban ez nem sikerült, mert a polgárság 1881-ig ragaszkodott a lutheri úrvacsorai magánvizsga intézményéhez). A konfirmáció ekkor az iskolai oktatáshoz kapcsolódott, vagy (pl. a 18. századi magyar falvakban is) éppen a konfirmációi oktatásból nőtt ki az evangélikus népiskola. Magyarországon a speneri-hallei pietizmussal egyidejűleg jelent meg a konfirmáció szokása.

A speneri konfirmáció lényege az önkéntes fogadalomtétel (a keresztség kiegészítésére vagy megisméltésére), a felkészítés inkább ébresztő, mint katechetikai jellegű, s az első úrvacsoravétel sem hangsúlyos elem. Új szempont a nagykorú egyháztagság kezdetének kiemelése. Ennek nem az egykori valdens

laikus ordináció áll a háttérben, hanem a pietizmusnak a felvilágosodással is rokon közösségi egyházképe: az egyházba nem lehet beleszületni, csak önkéntes döntés alapján belépni. A konfirmációban a pietizmus és a felvilágosodás óta a teológiai kérdéseket eltakarják a pedagógiai és jogi szempontok (pl. az életkor kérdése). A hagyományos modell időről időre engedni volt kénytelen a szekularizációnak. A régóta tartó krízis azonban nem a gyakorlati teológia, csupán a gyakorlat csődje: minden párhuzamos beavatási rítus hasonló válságban van. Ezt mutatják a hiábavaló reformkísérletek, hamar elfelejtett átértelmező divatok is (segítő jelenlét, érték közvetítés, gyülekezetépítő modell, többszintű katechumenátus): az agenda változhat, a gyomorpróbáló kísérőjelek maradnak. Be kell látnunk: amíg népszerű ünnep marad, addig a konfirmációban a nem-teológiai faktorok lesznek a meghatározóak (család, ifjúsági szubkultúra, nyereségorientált értékrend).

A konfirmáció története azonban nemcsak kiábrándító tényekkel, hanem megszívlelendő tanulságokkal is szolgál. A reformáció korában az objektív szakramentális jelleg komolyanvételét, az újkori modellben a népegyházon túlmutató tudatos részvételt kell értékelnünk.

*A legfontosabb szemléltető képek mi vagyunk.
A konfirmandus nem felejt el, hogyan beszélt,
imádkozott az ő lekipásztora, s hogyan tanította
a gondjára bízottakat imádkozni, hogyan figyel-
meztette, büntette, hogyan dolgozott, hogy törő-
dött a szegényekkel, hogyan küzdött a bűn ellen.
Oh bárha konfirmandusaim konfirmációjuk után
ezt vallanák: „Mi láttuk Jézusnak dicsőségét.”
(Jn 1,14; 3,11)*

Ziermann Lajos

Antero Rissanen

KITEKINTÉS: KONFIRMÁCIÓI OKTATÁS A FINN EVANGÉLIKUS EGYHÁZBAN

Népegyházi keretek

A Finn Evangélikus Egyház népegyház. Finnország legnagyobb egyházaként meghatározó szerepet tölt be a finn társadalomban, és egyedülálló lehetőségei vannak annak folyamatos formálásában. Az 1999-es statisztikai adatok alapján a lakosság 85%-a tagja az evangélikus egyháznak. Az előző évben születettek 87,5%-a részesült a keresztség szentségében.

A konfirmációi oktatás fontos eseménye a finn ifjúsági életnek. A legtöbb finn fiatal számára a konfirmációi oktatás természetes állomása a felnőtté válás folyamatának. Ezt támasztja alá egy 1999-es adat is, mely szerint a 15 éves fiatalok 91%-a jelentkezett konfirmációi oktatásra. Az előző évi adatokhoz képest ez 1,5 %-os növekedést jelent. A konfirmáció népszerűsége töretlennek tűnik. Ehhez kapcsolódik még az is, hogy a konfirmációi oktatás keretében egy év alatt több mint 1900 fiatal és felnőtt kérte a keresztség áldását.

Évente összesen 60 000 fiatal és kisebb számú felnőtt vesz részt a konfirmációi oktatásban. A konfirmációi csoportok száma kb. 2 300. Főleg a felnőtt konfirmandusok körében kedvelt az egyéni oktatás.

A konfirmációi oktatás iránti érdeklődés nagyon széleskörű a társadalomban. Az oktatást az egyházon kívüli szervezetek is jelentős mértékben segítik. Vannak különböző keresztyén csoportok, melyek önállóan is tartanak konfirmációi oktatást. Igaz, ehhez külön engedélyre van szükségük, melyet a hivatalos egyházi szervek adnak ki.

Az iskolai hitoktatás, mely Finnországban szinte minden fiatalot érint, jelentős támaszt nyújt az egyház saját katechetikai munkájában. Mindennek a konfirmációi oktatásra gyakorolt hatása is nyilvánvaló. Az iskolai hitoktatással kialakított eredményes együttműködés nélkül lényegesen nehezebb lenne a fiatalokat hívogatni a konfirmációira. A legtöbb gyülekezetben például elegendő, ha a fiatalok az iskolában értesülnek a konfirmációról.

A média részéről is fokozott érdeklődés mutatkozik a konfirmációi oktatás iránt. Ez nagy segítséget jelent az egyház számára, ugyanis a nyilvánosság po-

zitiv viszonyulásával olyan légkört teremt, melyben a fiatalok is fokozott várakozással tekintenek a konfirmációra. Az oktatás szempontjából az egyház konfirmációi munkája iránt a szülői bizalom is elengedhetetlen.

A konfirmáció olyan esemény, mely különböző hátterű és különböző korú emberek között teremt kapcsolatot. A konfirmációi istentisztelet népszerűsége erre jó példa. A konfirmációnak jelentős, embereket összekötő szerepe van a finn társadalomban, akkor, amikor posztmodern korunkban egyre inkább jellemző a széttöredezettség és a kulturális tagozódás.

A konfirmáció megszervezése

A konfirmációi oktatás alapvetően a gyülekezetben megvalósuló, a keresztséggel kezdődő és egy életen át tartó oktatás része. Az egyház működési szabályzata kötelezi a gyülekezeteket a konfirmációi oktatásra: „A gyülekezetben konfirmációi oktatást kell tartani, melyben a fiatalok megismerhetik az egyház közös hitét, és támaszt kaphatnak ahhoz, hogy életüket az egyház kötelékében éljék meg.” (KJ 3:2) A konfirmációi oktatás támasza az egyház működési szabályzata. E szerint a gyülekezetek saját feladata, hogy a konfirmációi oktatás megfelelő módon történjék. A személyi felelősséget a lelkész és a presbitérium viseli. Ők hagyják jóvá az oktatás szabályzatát, melyet a kerületi egyházi hatóságoknak is jóvá kell hagyniuk. Nagyobb gyülekezetekben, ahol több munkatárs is dolgozik, egy személyt kiválasztanak, aki kézben tartja a konfirmációval kapcsolatos ügyeket.

A gyülekezetek minden évben elkészítik a konfirmációra vonatkozó tervet, majd az év végén a beszámolót. A konfirmációi oktatás alatt naplót is kell vezetni. A püspöki vizitációk alkalmával, melyek néhány évente kerülnek sorra az egyes gyülekezetekben, a konfirmációi oktatás is nagyító alá kerül.

A finn evangélikus egyházban nyolc egyházkerület van. Minden egyházkerületben főállású oktatási titkár segíti és irányítja a kerületben folyó konfirmációi oktatást és a hozzá kapcsolódó továbbképzést. Az ő munkáját segíti a gyülekezeti munkatársakból szervezett szakértői munkacsoport. Ennek a csoportnak a feladata többek között az, hogy az egyházkerület területén megszerveze a továbbképzéseket és a konzultációkat.

Országos szinten a konfirmációi munkát a nevelési ügyekkel foglalkozó titkárság irányítja, mely az egyházkormányzat működési osztályának egy kisebb szakértői részlege. Az egyházkormányzat és a nevelési ügyekkel foglalkozó titkárság közösen készíti elő országos szinten a konfirmáció tantervét és a hozzá kapcsolódó szabályrendeleteket. Ezután a püspöki kar jóváhagyja a tervezetet. Ennek a grémiumnak a feladata az is, hogy a hivatalos tankönyveket jóváhagyja. Ez biztosítja azt, hogy a lelkészi vezetés aktívan figyelemmel tudja kísérni a konfirmációi oktatás fejlődését.

A konfirmációi oktatás több munkaterületet is érint az egyházban. Ide sorolható a diakóniai, missziói, liturgikai, zenei, családi és kiemelten is az ifjúsági munka. Éppen ezért a konfirmációi munka irányítása és fejlesztése akkor valósítható meg a legjobban, ha az előbb felsorolt munkacsoportokkal szoros együttműködésben áll. A konfirmációi munkát olyan tevékenységnek is jellemezhetjük, mely az egyéb munkaterületek határait is képes áttörni. Így bőven teremt kihívást a gyülekezeti élet más munkaterületeivel való együttműködésben. A gyülekezeti munkában a konfirmációi oktatás feladatát nem lehet egyedül azok vállára helyezni, akik az ifjúsági munkával foglalkoznak. A konfirmációi oktatásban az egész gyülekezetnek ki kell vennie a részét. A közös teherhordozás és a munka nyilvánvalóan több gondot jelent, de egyben természetes megújulási lehetőséget és színvonalnövekedést a különböző gyülekezeti munkaágakban.

Minden gyülekezetben van tehát egy olyan kiválasztott munkatárs, aki a felelősség nagy részét magán viseli. Az egyéni konfirmációi felkészítés a lelkész vagy a gyülekezeti hitoktató feladata. Gyakorlatban az oktatásért a lelkész, ifjúsági munkatárs és a kántor alkotta munkaközösség felel. Több gyülekezetben a diakóniai megbízott vagy egy speciálisan a lelki munkáért felelős munkatárs is tagja ennek a közösségnek. Annak ellenére, hogy a konfirmációi oktatás ügyét a gyülekezet egésze magáénak tudja, a már korábban említett speciális megbízott kiválasztása elengedhetetlen. A közeljövőben még nagyobb hangsúlyt kell helyezni az oktatói munkaközösségre, melynek feladata az oktatás megtervezése, megvalósítása és az utólagos kiértékelés. Ezen munkaközösség jó együttműködése olyan erőforrás, melyből elsősorban a konfirmandusok profitálhatnak.

A konfirmációi oktatás megvalósításának lehetőségei

A konfirmációi oktatás időtartamát a jelenleg érvényben lévő tanítási tervben 80 órában határozták meg. A tananyagot az óraszámra levetítve állapították meg. A gyülekezeti konfirmációi oktatás alapját a meghatározott célkitűzések jelentik. A konfirmáció féléves időtartama a jelentkezéssel kezdődik és a konfirmációi ünnepséggel fejeződik be. A konfirmációi oktatás részletes tervezése a gyülekezetek saját feladata. A jelentkezés általában október-november hónapokban történik. Több gyülekezetben a konfirmációra való jelentkezés az iskolai hitoktatással együttműködve történik. A következő szakaszban, mely tavaszra esik, közös alkalmakat szervezünk a fiatalok számára. Ez az az időszak, amikor betekintést nyerhetnek a gyülekezeti életbe. A konfirmációs tábor arra az időre esik, amikor az iskolában is nyári szünet van. A konfirmációi istentiszteletet közvetlen a tábor után tartjuk, de egyes gyülekezetekben csak a nyár végén.

A gyülekezetek maguk döntenek a konfirmációi oktatás lehetséges változatairól. Az oktatásnak három fő formája van: nappali és esti, valamint a konfirmációi tábor keretében történő. A konfirmációi oktatást az alapján csoportosítjuk, hogy melyik dominál a lehetséges változatok közül. Az 1999-es adatok alapján a legkedveltebb változat (87%) a tábor keretében történő oktatás. A tábor kategóriájába soroljuk a különböző vándortáborokat is. Mostanában azonban többnyire a vegyes formát alkalmazzuk. Ebben mind a három változat megtalálható. A domináns elem ebben a formában a tábori, de megtalálható benne a nappali és esti alkalom is.

Azzal, hogy a gyülekezetek maguk dönthetnek a konfirmációi oktatás módjáról, állandó lehetőség adódik a változtatásra és az újírtásra. Ez azért kedvező, mert folyamatosan figyelembe lehet venni a helyi sajátosságokat. A gyülekezet saját személyi, helyi és anyagi kapacitása is befolyásolja a választást. A fiatalok és a szülők egyedi igényei és elvárásai szintén befolyásolják a konfirmációi oktatás megtervezését és megvalósítását. A választási lehetőségek sokoldalúsága kedvezően hat magára a konfirmáció menetére is.

Oktatás a konfirmációi táborban

Az elmúlt évtizedek alatt kiépült a gyülekezetek támogatásával egy konferenciaközpont hálózat. Részben ennek köszönhetően a gyülekezetek számára könnyű volt konfirmációs táborokat szervezni. Az utóbbi évekig ezek a konfirmációs táborok nagyon sikeresek voltak. A jövőben azonban már nem érdemes növelni a kínálatot, mivel nem biztos, hogy minden fiatal a konfirmációi oktatás e módját választja. Ennek többféle személyes oka lehet. A konfirmációs táborok mellett tovább kellene fejleszteni a nappali és az esti konfirmációs oktatást. Egyre inkább kedveltek a vegyes megvalósítási módszerek. E szerint az oktatás ideje alatt vannak nappali és esti alkalmak, hétfégi összejövetelek, kirándulások és természetesen a kedvelt, hosszabb tábor. A vegyes megvalósítási módnak az az előnye, hogy a fiatalok számára a gyülekezettel való kontaktus színes és változatos. Így számtalan lehetőség nyílik arra, hogy minél inkább bekapcsolódjanak a gyülekezeti életbe.

A konfirmációs táborok nagy gazdagságot jelentettek a konfirmációi oktatás fejlesztésében. A tábori körülmények különös módon elősegítik a szociális és emocionális kapcsolatokat létrejöttét. A konfirmációs táborban szerzett élmények döntő jelentőséggel bírnak sok fiatal számára. Az istentiszteletek és az áhítatok alkalmával történt lelki töltekezés gyakran végigkíséri a fiatalok nagy részét egész életükön át. A tábori körülmények az oktatás megvalósítására széleskörű lehetőséget biztosítanak. Tanítási szempontból is változatos munkára nyílik lehetőség a speciális hely és a változó igények figyelembevételével. A tábori körülmények között a megfelelő hangulat megteremtése is szinte magától adódik.

Az 1990-es években a gazdasági válság miatt a konfirmációs táborok időtartamát egyes gyülekezetekben csökkenteni kellett. A jövőben ezt a negatív fejlődést meg kell akadályozni. Elegendő időt kell biztosítani a táborok alatt ahhoz, hogy kialakuljon a közösség, valamint hogy ebben a közösségben a tanulás valóban hatékony legyen. Ehhez pedig időre van szükség. A fiatalok gondolkodására való ráhangolódás a vezetőktől is rohanás nélküli időt követel a tábor különböző alkalmi keretében. A konfirmációs oktatás lehetőségei között a tábori forma tűnik a tanulás és a lelki élmények megtapasztalása szempontjából a leghatékonyabbnak. A vezetők számára a tábori forma egyet jelent a fiatalokkal való közös munkával.

Csoportvezetők a konfirmációs oktatásban

A finn konfirmációs oktatás sajátossága és egyben erőssége az oktatásban segítő csoportvezetők jelenléte. Ők azok a fiatalok, akik a segítői feladatkör betöltését megelőzően konfirmáltak (2 év), és akiket a gyülekezetben felkészítettek erre a speciális feladatra. A konfirmációs oktatásban résztvevő csoportvezetők fontos erőforrásai az egyházon belüli nevelői és oktatói munkának. Ők alkotják a minden évben megújuló önkéntesek táborát. Biztonsággal kimondhatjuk, hogy a konfirmációs oktatás sikere éppen ezeknek a fiatal önkéntes munkatársaknak köszönhető. A gyülekezet segítségére is szükség van, hogy a fiatal segítőik felnőjenek a felelősségteljes feladat vállalására.

A csoportvezetők alkalmazásának hosszú hagyománya van a konfirmációs oktatás történetében. Az első erre vonatkozó adataink az 1940-es évek végéről vannak. Először „idős testvérként” emlegették őket. Az 1950-es évek végén határozta meg először a püspöki kar a segítői feladatkörét. Bizalommal ajánlotta szolgálatukat a konfirmációs táborokban. Ettől az időszaktól kezdve évről évre nagyobb hangsúly került erre a szolgálatra. Napjainkra fontos részeivé váltak az oktatói karnak. A csoportvezetők aktívan részt vesznek a konfirmációs oktatás megtervezésében, megvalósításában, illetve az utólagos kiértékelésben. Érdemes arra törekedni, hogy a csoportvezetők valóban az egész oktatás során jelen legyenek, kiszélesítve munkájukat az esti és a nappali konfirmációs oktatással is.

Évente kb. 12 000-en vesznek részt csoportvezetői munkakörben. A statisztikai adatok alapján a konfirmandusok közül minden harmadik fiatal jelentkezik a csoportvezetői képzésre. Ezen képzést adó tanfolyamokat a gyülekezetek általában a konfirmációs ünnepséget követő ősszel indítják. Mivel ez egyben része az ifjúsági munkának, a gyülekezetek maguk vállalják a felelősséget a csoportvezetők kiképzéséért, figyelembe véve a helyi igényeket. Ehhez a képzéshez a gyülekezetek segítséget kapnak az illetékes országos irodától. Ez a fajta gyülekezeten belüli képzés nagyon gyümölcsözőnek bizonyult. A tanfo-

lyamok időtartama az utóbbi években megnőtt. A legtöbb helyen a képzés két éves, de egyes gyülekezetekben akár hosszabb ideig is eltarthat.

A csoportvezetői képzésre minden előzetes válogatás nélkül jelentkezni lehet. Egyetlen feltétel, hogy a segítők maguk is konfirmáltak legyenek. Ez a speciális képzés egyben a gyülekezet ifjúságának a toborzása is. A képzés első éve a segítők saját keresztyén hitbeli elmélyítését tűzi ki célul. A második év anyaga már a csoportvezetői feladatok elsajátítására összpontosul. A csoportvezetői feladatok alapos megismerése és elsajátítása feltétele annak, hogy a segítők megtalálják helyüket az oktatói közösségben. Sok fiatal számára ez a fajta segítői feladat egyben saját hitbeli elmélyülést is jelent. A felelősség vállalásával a segítők is sokat tanulhatnak.

A konfirmáció tananyagának összeállítása

A jelenleg is használt tanterv (Konfirmációi tanterv 1980) 20 évvel ezelőtt készült el. Ennek a dokumentumnak a teológiai és pedagógiai előkészületi munkái az 1970-es évekre nyúlnak vissza. Az előbb említett tervezet, mely egyházunkban a mai napig a hivatalos konfirmációi oktatási tervezet, jól alkalmazható és megfelelő alapja a további fejlesztéseknek is. A tervezet központi gondolata a keresztyén életfelfogás. A hangsúly a fiatalok tanulására helyeződik.

A tanterv (1980) központi célkitűzése:

A fiataloknak segítséget nyújtani ahhoz, hogy hinni tudjanak a Szentháromság egy igaz Istenben, ezt a hitet gyümölcsözővé tudják tenni saját életükben, valamint hogy a keresztyén hit valóban alapja legyen egész életüknek.

A tanterv részletezése:

Bevezetés (8 óra)

A keresztyén hit a fiatalok életében (8 óra)

Istentiszteleti élet és gyülekezetismeret (16 óra)

A gyülekezet közös hite: a három hitágazat (26 óra)

A keresztyén hit a közösségi életben (8 óra)

Befejezés (4 óra)

A tervezetben (1980) a célokat az óraszám összefüggésében határoztuk meg. Arra törekedtünk, hogy az oktatók számára minél inkább betartható legyen a tanterv. Ezt tankönyvek megjelentetésével is segítettük. Természetesen kisebb változások előfordulnak az oktatók és a tanulók egyéni igényei szerint.

Az elmúlt húsz év alatt a pedagógia területén nagy változások történtek. Ezeket a gyülekezeti oktatói munkában is figyelembe vették az elmúlt évek

alatt. Elérkezett az idő, hogy ezek a változások megjelenjenek az országos tantervben is.

A tanterv módosítására az utolsó lendületet az adta, hogy a zsinat 1999 novemberében elfogadta az új, a keresztyén tanítást összefoglaló dokumentumot (Katekismus). Az egyházi szabályzat egyben előírja, hogy a konfirmációi oktatás anyagának alkalmazkodnia kell a jövőben az újonnan elfogadott dokumentumhoz (KJ 3:4).

A konfirmációi oktatás új tanterve előkészületi fázisban áll, és előreláthatólag 2000 őszére készül el. Ezt követően a püspöki karnak kell azt megtárgyalnia és elfogadnia. Ez az időpont 2001 őszére tehető.

A korábbihoz képest az új tanterv több lehetőséget ad az egyéni tervezéshez. Kiemelt szerepet kap benne az oktatói közösség együttes munkája az előkészítésben, a megvalósításban és a kiértékelésben egyaránt. Az óraszámok pontos megadásától az új tantervben eltekintünk. Az oktatói közösségeket arra ösztönözzük, hogy átfogóbb téma és tanulási egységeket határozzanak meg. Ezzel azt a célt szeretnénk elérni, hogy kevesebb téma kerüljön feldolgozásra, de azokat alaposabban sajátítsák el a fiatalok az oktatók együttműködésével.

A konfirmáció ideje fontos a fiatalok fejlődésében. Ebben a folyamatban sok újat tanulnak, és mások segítségével az eddigi ismereteiket rendszerezik. Éppen ezért ez az időszak valóban egyedülálló a konfirmációi csoport és benne minden fiatal számára.

A tananyagot három szempont alapján csoportosítjuk az új tervezetben:

1. A fiatalok élethelyzete és életkérdései
2. A keresztyén hit tartalma
3. A konfirmáció lelkiisége, spiritualitás

A fentiekben ismertetett három szempont – élet, hit és imádság – kölcsönhatásban van egymással, és egyben támogatják is egymást. A konfirmációi oktatás alatt felvetődő témák feldolgozására úgy tekinthetünk, mint amely segíti a fiatalok lelki fejlődését. A fiatalok saját életkérdései hatással vannak a keresztyén hit tartalmának vizsgálatára. Ezek együttesen formálják a konfirmáció istentiszteleti és imádságos életét meghatározva annak tartalmát és irányát. A tanulást elkezdhetjük az imádság és az elcsöndesedés élményein keresztül, a fiatalok életkérdéseiből kiindulva, vagy a hit tartalmának előtérbe helyezésével. A konfirmáció során arra kell törekednünk, hogy mind a három megközelítési mód helyet kapjon az oktatásban.

A célok meghatározásának gerincét a keresztyén hitről szóló tanítás adja (Katekismus). Benne a hit tartalmát átfogó Szentháromság Istenről szóló tanítás áll: a teremtő, megváltó és megszentelő Isten. Ez a hitvallás szentháromságtani gyökere egyúttal megtalálható az egyház hagyományos tanításában is. Tovább részletezve, a teremtés történetét tárgyalva előkerülnek a parancsola-

tok, az ember emberségének kérdései, a teremtett világ, valamint a társadalom és a kultúrát érintő kérdések. A megváltást és a megszabadítást érintő kérdések természetes módon középpontját képezik a keresztyén tanításnak. A megszentelődés témája pedig lehetőséget ad az egyházi élet, istentiszteleti és lelki élet, diakónia, misszió, ifjúsági munka stb. taglalására.

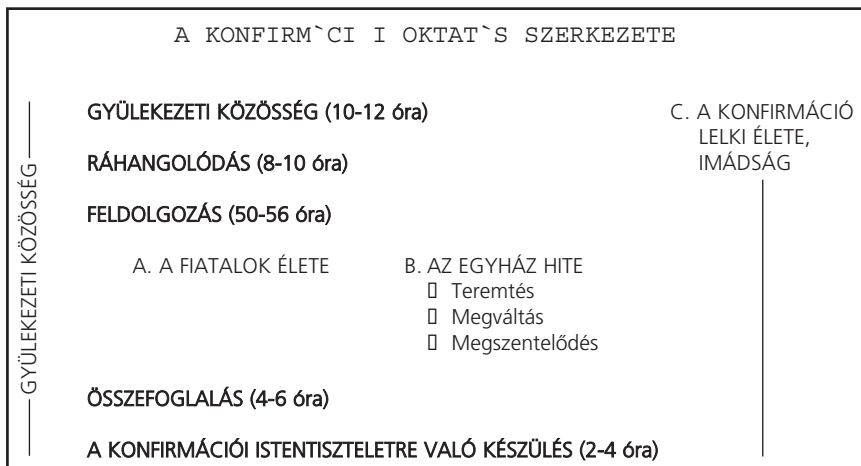
Az új tanterv szerint az oktatásban a keresztség szentségének központi helye nyilvánvaló. A keresztség által a fiatalok tagjaivá válnak az egyháznak, ahol Isten Lelke által végzi munkáját. A keresztségben Isten hittel ajándékozott meg. A konfirmációi oktatás mindig a hit szolgálata. A konfirmációi oktatás a legjobb esetben is csak az Isten munkálkodásának a tudomásulvétele. Isten az, aki cselekszik. Mi csak munkatársai lehetünk. Teológiai értelemben a konfirmációi oktatás a keresztség felelevenítését jelenti, valamint az ahhoz való naponkénti visszatérést kegyelem által.

Maga a konfirmáció a csoport és annak egyes tagjai számára mindig egy folyamatot jelent. A tanulás egyedi és nagyon személyes esemény. A csoportok ebben a folyamatban különbözőek. Minden helyzetet kielégítő sémát lehetetlen megadni. Az új tantervben az oktatás időszakát három részre osztottuk fel: ráhangolódás, feldolgozás és összefoglalás. Ennek alapján először a megfelelő légkört kell kialakítani. Ebben az időszakban kell megbizonyosodnunk afelől is, hogy a tanuláshoz szükséges alapok megvannak. Mindenkinek a saját maga tanulásának szubjektumává kell válnia. Ebben a folyamatban a fiatalok aktivitását támogatni kell. Bátorítsuk őket a közös keresésre és kérdések feltevésére. Ezután lehet rátérni a tananyag feldolgozására. A tananyag gerincét a már korábban említett katekizmus adja. Végezetül foglaljuk össze a tanultak, és végezzük el a közös kiértékelést: Mit tanultunk? Milyen jelentősége van a tanultaknak a közös életünknek? Mi volt a legfontosabb a tanultakból? Ehhez a zárórészhez tartozik még a konfirmációi ünnepségre való felkészülés.

Az új tanterv alapján nem érdemes egyetlen megközelítési irányt tükröző tanítási teóriát alkalmazni. A változatosság új ötleteket adhat az oktatás megvalósítása számára. Napjainkban talán a leghasználhatóbbak a konstruktivisztikus és a szociokonstruktivisztikus megközelítési módszerek. Ezekben is nagy hangsúlyt kap a tanuló saját szerepe a tanulás folyamatában. Természetesen a tanulási környezetnek és közösségnek (konfirmációs csoport, saját gyülekezet) is nagy szerepe van ebben a folyamatban. A valódi környezetben való tanulás és a hozzá kapcsolódó élmények szintén segítik az eredményes tanulást. Ilyen helyzetben az új ismeretek elsajátítása és természetesen azok tanítása élvezetessé válnak. A konfirmációi oktatásban részt vevők feladata, hogy kiválasszák azt a tanítási módszert, amely leginkább a sajátjuk, és amely alkalmazásával a leghatékonyabban tudják felhasználni adottságaikat az oktatás során. Ez egy jó és elfogadható kiindulási pont a konfirmációi oktatásban. Szükséges megjegyeznünk, hogy minden októnak érdemes kísérleteznie a különböző oktatási módszerekkel, hogy ki tudja választani saját maga számára a legalkalmasab-

bat. Az a célunk, hogy minden oktató a lehető leghatásosabban tudjon működni.

A következő ábrán látható a konfirmációi oktatás váza, valamint az új tanterv alapján megfogalmazott célok csoportosítása.

A konfirmációi oktatás fejlesztésének kihívásai

Az előbbieken megismerhettük a konfirmációi oktatás fejlesztéséhez kapcsolódó feladatokat. Több kérdés is átgondolásra vár, melyekre nagy hangsúlyt kellene fektetnünk. Az egyik ilyen kihívás ahhoz a kérdéshez kapcsolódik, hogy a konfirmáció alatt miként születik és alakul a fiatalok gyülekezetéhez való kötődése. A jelenlegi gyakorlatban a fiatalok sokszor csak felszínes, pusztán megfigyelői szerepet vállalnak a gyülekezetekben.

Az istentiszteleteket idegenkedve élik meg a fiatalok. Az aktív gyülekezeti életben való részvétel nagyon felületes. A nagyobb aktivitást igénylő események és az eredeti tervek egyfajta megoldást jelenthetnének.

A másik kihívást jelentő kérdés a következő: Hogyan kellene ápolni a konfirmandusok családtagjaival, különösen a szülőkkel a kapcsolatot. A konfirmációi ünnepség jóvoltából minden évben természetes lehetőség nyílik arra, hogy a gyülekezet kapcsolatba kerüljön a konfirmandus szülőkkel. A fiatalok oldaláról az otthon és a család természetes módon jelen van a tanulás folyamatában. Ezt jó lenne figyelembe vennünk. De vajon miként lehetne úgy kialakítani a szülőkkel való folyamatos kapcsolattartást, hogy ők maguk is, a konfirmáció hatására, átgondolják a konfirmáció anyagát mint felnőttek és szülők. Az otthonról érkező kérdések kihívást jelentenek a gyülekezeteknek, hogy új tanítási módszereket alkalmazzanak. A konfirmáció támaszaként pl. az

ifjúsági, család és a diakóniai munka új lehetőségeket nyit a család hétköznapi életével való találkozásra.

Egyházunkban az utóbbi tíz évben jelentősen megváltozott az istentiszteleti élet. Elérkezett az idő, hogy új kapcsolódási pontokat keressünk az istentiszteleti élet és a konfirmációi oktatás között. Hogyan lehetne a konfirmandusokat bevonni az istentiszteleti életbe? Milyen lehetne a családi istentisztelet, vagy éppen a speciálisan konfirmandus szülőket hívogató istentisztelet? A konfirmációs csoportok saját munkájában ezek a kérdések központi helyet foglalnak el.

A statisztikai adatok szerint évről évre csökken a megkereszteltek száma. Egyre többen jönnek a konfirmációi oktatásra olyanok, akik nincsenek megkeresztelve. Ez természetesen önmagában még nem jelent gondot a konfirmációi oktatásban, de mindenképpen hatással van a konfirmáció tartalmi megtervezésére. A pluralizmus más módon ugyan, de feszültséget jelent a konfirmáció számára. Hogyan tud a konfirmációi oktatás nyitott lenni azok felé, akik nem tagjai az egyházunknak, de érdeklődés mutatkozik bennük az egyház működése iránt? El kell ismernünk, hogy a bevándorlók számára a konfirmáción való részvételi szándék mögött többféle cél is meghúzódik. Ennek a nehéz kérdésnek a kezelése szakértelmet kíván a gyülekezetektől.

A konfirmációi oktatás fejlesztése azért is szükséges, mert társadalmunk egy olyan oktatást igényel, mely mindenki számára nyitott. Sajnos a fiatalok között vannak olyanok, akiknek tanulási nehézségei vannak. Hogyan vehetnének ők is részt a konfirmációi oktatásban a saját korosztályukkal együtt? Ezek a kérdések a gyülekezetektől jó problémafelismerő készséget igényelnek, valamint olyan oktatási tervet, mely átfogó és több oktatási módszernél alkalmazható.

Fordította: Joób Máté

A gyermekek nem ismernek sem múltat, sem jövőt, hanem – ami velünk felnőttekkel aligha történik – élvezik a jelent.

Jean de la Bruyère (1645-1696), francia író

*

A pék figyel, mikor forró a kemence, és akkor tolja be a kenyeret.

Milton/Spurgeon

A konfirmáció ünnepi órái

Zügn Tamás

KONFIRMÁCIÓI VIZSGA ÉS ISTENTISZTELET

A vizsga

Egyházunk tagjainak többsége az évtizedek óta ismert és használatban lévő Konfirmációi Káté megfogalmazásán nevelkedett: „A konfirmációnak két része van: a konfirmációi vizsga és a konfirmációi istentisztelet... A vizsgán arról adok számot, hogy ismerem evangélikus egyházunk tanítását” (I. fő rész, 3-4. kérdés). A Káté itt Jn 8,31-32-re, Jézus kijelentésére utal, mely szerint a tanítványi élet feltétele az ő igéjének megtartása, az igazság megismerése. Említhetnénk egyéb igehelyeket is, mint pl. 1Pt 3,15-öt („...legyetek készen mindenkor számot adni mindenkinek, aki számon kéri tőletek a bennetek élő reménységet”), ám korántsem állíthatjuk, hogy a konfirmációi vizsga a mai formájában kizárólag ezekre támaszkodik. Mint korábban már láttuk, a felkészítés folyamata és a vizsga is olyan egyházi hagyomány, amely a keresztségre való felkészítés egészen régi, ógyházi gyakorlatában gyökerezik s a reformáció egyházaiba is átkerült, valamint annak irányzatai szerint és területenként is alakult.

Általános felfogásunk és gyakorlatunk szerint a konfirmációi vizsga bizonyos megmértetés, számadás, az oktatás időszakának hagyományos, összefoglaló lezárása. A gyakorló lelkészek és a gyülekezetért mélyebb felelősséget érző laikus munkatársak hosszú idő óta érzik, hogy amiképpen a konfirmációi felkészítés egészében, úgy a vizsga tekintetében is megújulásra van szükség. Az egyik alapprobléma teljesen megegyezik a hitoktatás egészének sarokkérdésével, ha ugyan itt nem még nyomatékosabban és élesebben kerül elő: a Krisztus gyülekezetébe való beépülés nem kizárólag a megtanult anyag tárgyi ismeretén alapul, hanem a személyes pozitív élmények („találkozások”) révén kialakuló és erősödő hívő lelkiségen. Ez indokolja a vizsgával kapcsolatos kérdés felvetését is: minek a szintjét, minek a meglétét vagy esetleg meg nem létét kívánjuk „megvizsgálni”, bemutatni vagy ellenőrizni? Ugyanezt megfogalmazhatjuk provokatívabb módon is: alkalmas-e, szükséges-e a konfirmációi vizsga jelenlegi formájában, hogy megkísérelje bemutatni azt, ami a szülők és a felnőtt gyülekezet számára egyfajta garanciát jelenthet a gyermekek hitben

való megmaradására, a gyülekezet közösségébe való beépülésére? Egyáltalán mi a célja a konfirmációs vizsgának?

Láttuk, hogy a változtatás és az újragondolás igénye nem most és nem itt vetődik fel először – voltak és vannak is kísérletek Nyugaton és nálunk egyaránt. Az „enyhe” reformoktól a szélsőséges átalakításokig szinte mindenre volt már példa. A szigorú vizsgáztatás konzervatív szemlélete mellett él a feszültségoldás és a lazítás szándéka is: lerövidíteni a vizsgát, jelképezzé tenni, esetleg teljesen elhagyni. Mivel nem szentségről van szó, a vizsgának kötött liturgikus keretei nincsenek, ezért a lelkész intuíciója és a gyülekezet „tűrésküszöbe” közötti mozgáster sokféle lehetőséget kínál.

A jövőre vonatkozóan segítségként néhány megfontolandó és a gyülekezetekben továbbtárgyalható szempont:

- Ez az esemény is jelentősen a fiatalok és a hozzátartozók számára pozitív élményt az egyházzal! Épüljön be kedves és szép élményanyagként emlékeik közé, hogy ezáltal is erősödjék vonzódásuk a gyülekezet közösségéhez!
- A vizsga is istentisztelet. Nemcsak a szülők és hozzátartozók ügye, következőképpen a vizsga is minél népesebb gyülekezet jelenlétében történjen!
- A konfirmációs vizsga jó alkalmat kínál a felnőttoktatásra is, amennyiben a gyermekek válaszain keresztül a felnőtt gyülekezet tagjai is évente egyszer összefüggésében áttekinthetik evangélikus dogmatikánkat. Ugyanezért jó missziói alkalom is az egyháztól távol élő vagy azzal laza kapcsolatot tartó hozzátartozók számára, akik bepillanthatnak egyházunk legfontosabb tanításaiba és gyakorlatába.

Nem kerülhetjük el, hogy legalább néhány pontban ne érintsük azokat a gyakorlati problémákat, melyek valamilyen formában szinte mindenütt jelen vannak, és évről évre ismétlődő feladat elé állítják a felkészítés munkáját végzőket.

- A legtöbb esetben képtelenség homogén tudású, „hitaktivitású” és lelki igényű csoportot létrehozni. A gyermekek különböző előképzettséggel és más-más családi háttérből kerülnek ide. Ez a tény rányomja bélyegét az egész oktatásra és a vizsgára is. Egy-egy konfirmandus jóval többről képes beszélni és véleményt alkotni, mint a káté megszokott kérdései, míg másoknak egy rövidebb mondat értelemeszerű megtanulása és felmondása is gondot jelent.
- Sok konfirmandus korú fiatalnak a vizsga az első nyilvános „szereplése”. A vizsgadrukk és a lámpaláz miatti esetleges kudarc könnyen negatív élménnyé teheti az egész konfirmációt az érintett gyermek számára.

- Gondok jelentkehetnek a gyakorlati lebonyolítás terén is – megfelelő hangosítás hiánya miatt nem értik a gyermekeket, vagy a vizsgával egybekötött istentisztelet idői keretei elviselhetetlenül hosszúra nyúlnak.

A konfirmációi vizsga új koncepciójának kidolgozásához a következő alaptétel kínálkozik: Határozott célt szolgáló, kibővített tartalommal megtöltött és korszerű formában levezetett konfirmációi vizsga lehet a jövő útja. Közlebről: korunkban egyfelől alig beszélnek az emberek az egyházzal és a hitről, másfelől azonban rengeteg spirituális és transzcendens hatás kaotikus világában, sarlatánok, szekták, a köznapi ember lelki megüresedését hamisan kihasználó tömeghatások özönében kénytelenek eligazodni. Kevés a támpont és az alkalom a helyes keresztyén tanítás egyértelmű megfogalmazására.

A konfirmációi vizsgának a tudatos keresztyén élet egyik első megnyilvánulásának kell lennie! A hit dolgairól bátran és érthetően kell tudni megnyilatkozni. Meg kell tanulni nyilvánosan is ajkunkra venni és hangosan kimondani az egyház tanítását. Nem csupán a vizsgadrukk oldása és a feszültség csökkentése a cél, hanem az önként vállalt bizonyágtétel megfogalmaztatása és elmondása azon a szinten, amelyen a 12-13 éves gyermekek vannak.

Nemcsak a konfirmációi ünnepi vallástétel és az Apostoli Hitvallás közös elmondása jelenti a keresztyén hit tudatos vállalását, hanem a bibliai történetek és azok aktuális üzenetének vagy dogmatikai tételek kötött szövegű, illetve szabad előadása is.

Kibővített tartalom: Sok helyen eddig is bevett gyakorlat volt a hagyományos kátékérdések mellé bibliaismereti, aktuális egyház- és gyülekezetismereti, egyháztörténeti kérdések közbeiktatása. Az alapelv mindenképpen az igei ki nyilatkoztatáson, a bibliai igehelyek és történetek ismeretén alapuló hitbeli felismerések megértetése és elmondása. A vizsgán mindenre kitérni nem lehet. Nem is ez a cél. Ami az egyik évben érintőlegesen kerül elő, azt a másik évben részletesebben lehet tárgyalni. Az azonban kívánatos, hogy minden felvetett aktuális téma (élet-halál, betegség, barátság, környezetvédelem, más vallások stb.) mindig kapcsolódjon valamely bibliai igéhez és fordítva: igehely, történet soha ne hangozzon el a mai életre alkalmazható kapcsolópont nélkül.

Korszerű forma: A vizsga hagyományos gyakorlata (lelkész kérdez, gyermek válaszol) magában hordja mindazokat a buktatókat, amelyekről már volt szó. Kellemesebb élmény a vizsga a konfirmandus, a jelenlévő gyülekezet és a lelkész számára is, ha a gyermekek a vizsga alakításában, annak formai, tartalmi előkészítésében aktívan részt vesznek. Ezáltal a vizsga kiszolgáltatottság-érzéséből kiszabadulnak, és partnerekké válnak a közös ügy megvalósításában. Így válhat a konfirmációi vizsga olyan speciális istentiszteletté, melyben az „igehirdetést” maguk a konfirmandusok mondják el tematikus rendszerben.

A konfirmációi istentisztelet

A konfirmációi ünnepi istentiszteletet a legtöbb helyen együtt tartják a vizsgálóval, aminek egyetlen elfogadható oka, hogy akkor van együtt a család, s szeretnének mindkét alkalmon résztvenni. Sablont nem lehet felállítani a vizsgáló és az istentisztelet egybekapcsolásáról vagy különválasztásáról. Ha megoldható, célszerűbb külön tartani a vizsgát és az istentiszteletet, mivel így a gyermekek túljutnak a „nehezén”, és a konfirmációi istentiszteletre már szorongás nélkül készülhetnek.

Bármely módon történik is a konfirmáció, szükséges, hogy emberléptékű legyen az időtartama. A két- vagy háromórás templomi szertartások az ellenkezőjét érik el, mint amit célul tűzünk ki: nem vonzanak, hanem taszítanak. A jelenlévők iránti tisztelet és figyelmesség megköveteli, hogy tekintettel legyünk a konfirmandusokra és a felnőtt gyülekezetre egyaránt.

A konfirmációi istentisztelet széleskörű kazuálé, amelyben a kázus (esemény) a konfirmandusokat, szüleiket és hozzátartozóikat személy szerint érinti. Érzelmekkel telve tekint a gyülekezet is erre az ünnepre, mert demonstrálva látja a folyamatosságot. Bár ott lapul a szorongás és a szkeptikus kérdés is, vajon látjuk-e ezeket a gyermekeket a jövőben az istentiszteleten vagy egyéb gyülekezeti alkalmon, általában az öröm és a hálaadás alapérzése jellemző az istentiszteletre. Még a kevésnek is örülnek, a soknak pedig örvendeznek a korábbi nemzedékek. Ha az alkalomra a jubiléus konfirmandusok is meghívást kapnak, jelenlétük bátorítólag hathat a most indulókra. Arra azonban nem árt ügyelni, hogy a konfirmációi istentisztelet át ne csússzon valamiféle emlékünnepe hangulatába. A helyi gyakorlat mindenütt más, de a konfirmációs jubileumot célszerű más időpontban megtartani.

A népes gyülekezet, a nagy érdeklődés és a személyes érintettség adja meg a konfirmációi istentisztelet homiletikai feladatait is. Azonban ismételt tudatosítani kell, hogy az istentiszteletet nem csak a lelkész „tartja”. Minden feladat, elvárás, ami az istentiszteletre vonatkozik, a teljes gyülekezet aktív részvételét igényli. Kezdve a presbiterek bevonulásától a közös éneklésig, hitvallásig és úrvacsoravételig. Az énekek alatt némán maradó, a közben csendben „elszállingózó” és az úrvacsorai közösség elől az utcára tóduló gyülekezetnek nem lehet igazi konfirmációi istentisztelete. A gyermekeknek sem. Általában a lelkész viseli az egyszemélyes felelősséget a konfirmandusok gyülekezetben való megtartásáért. Érdemes azonban ebben az összefüggésben a gyülekezet felelősségére is figyelni. Gyakorlati keresztyén élet, templomlátogatás, úrvacsoravétel tekintetében olyan szabados, sokszor negatív felfogással szembesülnek gyermekeink még a viszonylag aktívnek mondható gyülekezeti tagok részéről is, hogy ezt az általános rossz példát nagyon nehéz csupán lelkes munkával ellensúlyozni.

A gyülekezet vezetői, presbiterei, aktív templomos hívei nagyon sokat tehetnek annak a szemléletnek a terjesztésében, hogy a konfirmációi istentiszte-

let nem csupán külsőségei miatt fontos, hanem az egyházi jövőépítés egyik legfontosabb eseménye. A szemléletalakításban segíthet a konfirmáció előtti szülői értekezlet, ahol minden apró részlet megtárgyalható, megelőzhető a félreértések, megbeszélhető az öltözködés, a fényképezés, és ezáltal kiküszöbölhető minden ünneprontó túlkapas. Az egyháznak nemcsak a gyermekeket, hanem a szülőket is segítenie kell a konfirmációi istentiszteletre való helyes felkészülésben, hogy az ünnepélyes alkalom valóban lelki gazdagodás lehessen minél több jelenlévő számára.

Merre tovább, konfirmandusok?

Nem lennének őszinték, ha tagadnánk azt a szándékunkat, hogy az egész felkészítési folyamat, a vizsga és az ünnepi istentisztelet a gyermekeknek az egyház közösségében való megtartására irányul. Minden eszközzel, ötlettel, kezdeményezéssel, feladatvégzéssel és áldozattal, hogy akikkel sikerült a felkészítési időszak alatt rendszeresen találkozunk, azoknál ne törjön meg ez a folyamatos kapcsolat. Ez nem csak vágy, hanem komoly felelősségünk, Istentől kapott küldetésünk is. Ebben az összefüggésben az önkritika hangján kell szólnunk. A népegyházi gyakorlatban bízva, egy már rég nem létező automatizmusban reménykedve, sajnos tömegeket engedtünk eltávolodni, szétszóródni, lelkileg talajtalanná válni. Nem lehet a sokat emlegetett negyven évet csak úgy személytelenül bünbakká tenni, amikor időben fel nem ismert, kellően nem kezelt problémák konkrét emberi mulasztásokból erednek. A gyakran felidézett „kikonfirmálás” mégsem egyes lelkészek kudarca, hanem általános egyházszociológiai jelenség, jelzésértékű tény, amelynek megoldásában lelkészeknek és gyülekezeti tagoknak együtt kell cselekedniük.

Miben segíthet a lelkész? Alkalmak kezdeményezésében, szervezésében, amelyek az azonos életkorú csoportok vonzerejét erősítik. A gyülekezeti tagoktól segítség akkor érkezik, ha a lelkész a megfelelő szolgálatra a megfelelő embert kiválasztja. Ha nincs aktív, önszervező ifjúság, fel kell vállalnia a kezdeményezést. Nyomon kell követni az egyházmegye vagy az országos ifjúsági szervezetek kínálatát. Megfelelő odafigyeléssel sok fiatalt be lehet kapcsolni táborozásokba, versenyekbe, csendesnapokon vagy hétvégeken való részvételbe. Helyi szinten szervezhető barkácskör, filmklub, színelőadás, sportverseny. Gondolni kell azokra is, akik nem szívesen szerepelnek – ők hallgatóként, jelenlévőként vehetnek részt, amiben akarnak. Akik a meghívásokra nem reagálnak, az alkalmakon nem vesznek részt, azokat személyesen kell felkeresni. Az elmúlt évtizedek azt mutatták, hogy a konfirmációi utómunka maradt el a legtöbb esetben. Maguktól a fiatalok még a jól működő ifjúságba sem fognak automatikusan bekapcsolódni.

Miben segíthet a gyülekezet? Elsősorban annak a szemléletnek a kialakításában, hogy a számonkérés helyett a lehető legnagyobb odafigyeléssel tá-

mogassák a gyülekezeti ifjúsági munkát. Teremtsék meg a korszerű ifjúsági lelkipásztori munka tárgyi feltételeit. Megfelelő infrastruktúra nélkül csak egy helyben topogunk, és a „kínálatunkkal” nem tudjuk felvenni a versenyt a fiatalság megnyeréséért. Támogassuk anyagilag a tábort, a fiatalok részvételét egyházi alkalmakon! Biztosítsunk költségvetési tételt a helyi rendezvényekre, állandó ifjúsági munkára! A lelkésznek ne kelljen minden alkalommal „bizonygatni” az általa indokolt kiadás szükséges voltát! Felnőtt alkalmak rendezésekor fogadják szívesen a fiatalok segítségét, szervező vagy aktív, segítő szolgálatát, istentiszteleteken is (lekcióolvasás, zeneszám stb.). Meg kell értetni másokkal is, hogy a bevett szokások, a tradíciók időnként módosíthatók a jövő generációjának megnyerése érdekében. Csontkemény, változtathatatlan, megmerevedett közegben aligha lesz hely egy szupermobilis ingerkörnyezetben élő ifjú generáció számára. Ez pedig a lelkészt és az egész gyülekezetet felölleszteljes feladatok sora elé állítja.

Merre tovább? Az elmondottak alapján világos, hogy a konfirmáció nem végállomás. Nem is indulás, hiszen már úton vannak. Hasonlattal élve leginkább híd. A híd megtart, átsegít egy nehéz útszakaszon, irányt ad, további útra bocsát. A konfirmációban megismerjük a pilléret: az alkotó Isten hatalmas művét, Krisztus kegyelmét, melyben életünk, személyünk is helyet kap. Megismerjük a híd tartószerkezetét, amely a szeretet. Isten szeretete nélkül a mélységbe zuhannánk. Az átkelés megtanít arra, hogy máshol is felfedezzük a hidakat, s a mélységeket ne saját erőnkkel próbáljuk áthidalni, hanem merjünk rálépni a kegyelem isteni hídjára. Megtanít arra is, hogy ha kell, magunk is ilyen hidakat építsünk mások számára.

A konfirmáció egy kis keresztyén életminta. Megtanít Istenre figyelni, törvényét megtartani. Megtanít egymáshoz alkalmazkodni és a gyülekezeti életbe bekapcsolódni.

Az esemény ünnepi órái a jövőben való kiteljesedés reményében válnak igazi istentiszteletté, gazdag lelki élménnyé. A jövő pedig a mennyei Atya kezében van, aki nemcsak indít, hanem célhoz érni is segít – a Szentlélek erejét adja: konfirmál.

Koczor Tamás

A KONFIRMÁCIÓI ISTENTISZTELET

A konfirmációi istentisztelet a konfirmációval kapcsolatos összes öröm és probléma gyűjtőhelye. Nem csupán arról van szó, hogy a tanításban résztvevők szűk körének elrejtettségéből kilépve mindez most nyilvánossá válik, egyszerre megmutatva magasztosságát és gyarlóságát, hanem arról, hogy a konfirmáció belső tartalmi kérdései kerülnek itt mind mérlegre. Ha lehet ezt még fokozni, akkor el kell azt is mondani, hogy talán éppen ezen a ponton válik az egyház cselekedete szempontjából értelmessé vagy károsá mindaz, amit teszünk. Ez azt jelenti, hogy míg számontartjuk annak lehetőségét, hogy a konfirmálók életében Isten mindenből tud jó élményt támasztani, addig ezzel nem menthetjük magunkat, mint ahogy a magvető sem mentheti magát az azal, hogy lám a vetésre szánt gabonából véletlenül kihulló szemekből lett egy-két kalász, miközben ő a gabonát a disznók elé szórta.

Mi történik a konfirmációi istentiszteleten?

A legtöbb gyülekezetben emlékezetes esemény a konfirmációi istentisztelet. A konfirmandusok fehér ruhában, zengenek a harangok, tömeg a templomban és az úrvacsorai asztalnál. Sok helyen elkülönül a „vizsga” az istentisztelettől, ez még inkább növeli az ünnepélyességet. Sok gyülekezetben erre az alkalomra hívják meg a konfirmációjuk kerek évfordulóját ünneplőket. Megható beszédek hangoznak. Ha jól működik mindez, akkor alig néhány emberben vetődik fel a bizonytalanság, az identitászavar. És csak a végletesen komolytalankodó konfirmandusok vagy nagyon durván közömbös családtagok esetén rettent a kérdés: szabad-e ezt csinálni?

Minden olyan istentiszteletnek, melyben valamilyen különleges szent esemény zajlik, van valamilyen bibliai alapja. Ezek a bibliai szakaszok adják meg a tartalmát és helyét a gyülekezet istentiszteleti életében. Magától értetődik ez a szentségekben, hiszen ott ez adja a cselekmény lényegét, de igaz ez a szent cselekményeknél is. Az esküvő elején részleteket olvasunk fel a teremtésből.

A temetésnél igeszakaszokkal körvonalazzuk azt a szándékunkat, ami a temetési istentiszteletet meghatározza.

Van-e ilyen igeszakasz a konfirmációban? Sokan arra gondolnak, hogy ez egyháztörténeti gyökerű esemény, amit emiatt nem kell a bibliai szakaszokkal összefüggésbe hozni. Olyan, mint például a reformáció ünnepe, ahol a bibliai szakaszok utalnak a tartalomra, de nem magára az eseményre.

Mások arra gondolnak, hogy esetleg ilyen lehet a missziói parancsban elmondott: „...tanítva őket, hogy megtartsák mindazt, amit én parancsoltam nektek.” (Mt 28,20) Ebben sok a bölcsesség, annál is inkább, mivel ez az ige éppen a keresztség szerzési mondataihoz kötődik, ami a konfirmáció összefüggésében meghatározó. Ez az ige azonban csak a tanításra koncentrálódik, az ünnepségben pedig sokkal több történik, mint hálaadás a tanulásért.

A központi ige megtalálásában sokat segít az, ha az ünnepség központi eseményét keressük. Hol van az istentiszteletnek az a pontja, amiben a tulajdonképpeni konfirmálás történik ugyanúgy, mint az esküvőnél a pár megáldása vagy a gyónásban a feloldozás? Viszonylag kevés szó esik az ünnepségen a tanításról. Evangélikus ösztöneink tiltakoznak az ellen, hogy a hitvallás kimondását tartsuk az istentisztelet középpontjának, hiszen ez a „teljesítmény” kísértését hordozza. Viszont van egy olyan pillanat, ami sok tekintetben beleillik a konfirmálás tartalmi elvárásaiba. A fiatalok az oltár előtt térdelnek. Személyes, névre szóló igékkel kapnak áldást. Ezután érkezünk el egy bensőséges pillanathoz: a konfirmáló lelkész kézrátétellel mondja a következő mondatot: „Az Atya, Fiú, Szentlélek Isten áldjon és erősítsen meg téged, hogy megállhass a hitben mindvégig!” A gyülekezet pedig Isten Szentlelkéért könyörög.

Hol találunk a Bibliában hasonló jelenetet vagy utasítást, hogy ez történjen? Vizsgáljunk meg most egy olyan igehelyet, ami egyedülálló abban a tekintetben, hogy az apostolok Szentlelket adnak úgy, hogy az elkülönül a keresztségtől. Az Apostolok Cselekedeteiben találunk egy ilyet (8,14-17). Ott a következőt olvashatjuk: „Amikor meghallották a Jeruzsálemben levő apostolok, hogy Samária befogadta az Isten igéjét, elküldték hozzájuk Pétert és Jánost. Ők lementek, és imádkoztak értük, hogy részesüljenek a Szentlélek ajándékában, mert még egyikükre sem szállt rá, csak meg voltak kereszttelve az Úr Jézus nevére. Akkor rájuk tették a kezüket, és részesültek a Szentlélek ajándékában.”

Talán éppen itt találtuk meg a konfirmáció bibliai hátterét. Ha viszont ez igaz, akkor az egész ünnep középpontja – ahogy ezt már sejtettük eddig is – a Szentlélek átadása, a gyülekezet Szentlelkéért való könyörgésének ünnepe.

Mi áll ellen ennek a szent eseménynek?

Láthatjuk, hogy a konfirmációi istentisztelet egyházi életünk olyan alkalma, melyen nem csupán mi magunk jutunk el a szent titkokhoz, hanem fiatalok csapatát is oda vezethetjük.

Mi az oka, hogy gyakran elsikkad az ünnepségnek ez a jellege? Talán elősősorban az a rettenet, amiben magunk sem merjük hinni azt, hogy a mi kezünk érintése, a mi imádságunk, a gyülekezet imádsága idézi elő a Szentlélek áradásának csodáját, hiszen meg van írva Jézus szavaiként: „Én is azt mondom nektek: kérjetek és adatik, keressetek és találtok, zörgessetek és megnyitják nektek. Mert mindaz, aki kér, kap; aki keres, talál; és aki zörget, annak megnyitják.... Ha tehát ti gonosz létekre tudtok gyermekeiteknek jó ajándékot adni, mennyivel inkább ad mennyei Atyátok Szentlelket azoknak, akik kérik tőle?” (Lk 11,9-10.13)

Ez az öntudathiány természetesen átsugárzik a gyülekezet egészére. Sokan azt sem tudják, mi készül itt. Családi eseményként, felnőttavatási szertartásként értékelik. Emiatt bizony bűnbánattal kell beszámolnunk azokról az élményeinkről, amikor – talán éppen a mi kishitűségünk miatt – ezek a vonások érvényesültek. Tudják-e a konfirmandusok, mi történik a konfirmációi istentiszteleten? Elmondjuk-e a szülői értekezleteken? Bízunk-e benne mi magunk lelkeszként, gyülekezeti tagként, presbiterként, hogy ott valóban történik valami?

Mit tehetünk, hogy megmentsük a konfirmációi istentiszteletet?

Egyszer valaki azt kérdezte egy igehirdetőtől: Hiszed-e azt, hogy igehirdetésed nyomán megfordul az emberek élete? Mert ha ezt nem hiszed, talán éppen ez az akadály a emberek életfordulásának.

Mit tegyünk? Ugyan hogy lehetne leírni azt, hogy közeledjünk egy csodálatos tóhoz, hogy bámuljuk meg a szivárványt, hogy szívjuk be a virágok illatát, hogy ébredjünk szerelemre, hogy rezdüljünk igazi emberszeretetre? Ezek igazi csodák. Talán ez az első: ami itt történik, Isten csodája. Olyat tesz velünk, aminek nem vagyunk urai. Rabságba ejthet szeretete, ajándékokkal vesz körül, váratlanul magához ölel, eltölt ereje.

Igaz ez? Hiszen tele vagyunk rossz élményekkel. Bántó profanitás veszi körül a szent eseményeket. Csakhogy ugyanott, ahol ezeket láttuk, ott várt Isten is. Lehetőséget teremtve arra, hogy titkait kitarja előttük.

Aki tud imádkozni azért, hogy a szent cselekmények szentek maradjanak: imádkozzék! Aki szülőként tud találni pár percet arra, hogy beszéljen erről konfirmandus gyerekével: szedje össze magát, és mondjon néhány őszinte mondatot saját hitéből! Aki lelkeszként konfirmál: merje hinni, ott Isten cselekszik, valóságosan és hatalmasan! Aki konfirmandus: higgye, a csoda valóban megtörténik, Isten Szentlelkét adja neki.

Bencze András

ÚTRABOCSÁTÓ ÁLDÁS*

Nagy örömmel fogadtam Ferenczy Erzsébet Mustármag-sorozatát a Lelkipásztor hasábjain. Évek óta gondolkodunk azon, miként lehet megújítani a konfirmációt, miként lesz több vallásos szokásnál. Szeretném a cikksorozat több részletét beépíteni a székesfehérvári gyülekezeti munkába. Először – talán azért, mert a legkönnyebben kivitelezhető volt – a „mértföldköveket” (Lelkipásztor, 1999. 442.) kezdtük tovább építeni.

„Maga a konfirmációi istentisztelet ne befejezés legyen, hanem egy a »mértföldkövek« közül.” – veti fel a gondolatot Ferenczy Erzsébet, s aztán megemlíti a lehetséges állomások közül az érettségit, a ballagást. Talán lehetne előbb is kezdeni a „mértföldköveket”, már az iskolába indulással. A keresztelést – amennyiben csecsemőkorban történik – jelen rendünk szerint a konfirmáció követi következő állomásként. Ez mintegy 12 éves ugrást jelent. Azt már csak az esküvő követi újabb 12 év múlva. Jobb esetben az előbbi 12 évben néhány év hitoktatás is betagozódik, az utóbbiba pedig talán egy ifjúsági kör. Tapasztalati tény, hogy a keresztelés után a konfirmáció vonzza legnagyobb arányban az embereket. A hittanoktatásban évfolyamonkénti lebontás szerint kevesebben vesznek részt, mint a konfirmáción, míg az ifjúsági órákon résztvevők száma minimális évfolyamonkénti lebontásban. Ha az iskolába induló gyermekeket meghívjuk, s aztán az érettségizőket ismét, akkor az állomások közti idő feleződik: hatévenként állnak a gyülekezet elé a fiatalok, valószínűleg nagyobb arányban vesznek majd ezeken részt, mint a folyamatos alkalmakon.

Veszélyek és áldások

Az ilyen „mértföldköveknek” természetesen veszélyei is vannak. Nem az a célunk ugyanis, hogy a ceremóniák, a vallásos alkalmak számát növeljük, hanem az, hogy gyermekeink és fiataljaink élő hitre jussanak, és az élő hit által a gyülekezet aktív és kreatív tagjai legyenek. A konfirmáció is akkor bizonyul

* Beszámoló egy gyülekezeti kísérletről. Megvitatás és továbbgondolás céljából adjuk közre.

elégtelennek, amikor vallásos eseményként élük meg a gyülekezeti tagok, amikor szokássá válik, amikor tanult anyag és nem befogadott információ a felkészítés tartalma. Ilyen vallásos szokásból elég egy is! Nem elegendő az a cél sem, hogy „majd ezáltal többeket érünk el”. Ez lehet következmény, hasznos velejáró, de nem lehet cél. Ha nem tudunk önálló tartalmat adni az egyes „mérőldköveknek”, akkor nem szabad belekezdenünk a megvalósításba.

Ugyanakkor óriási lehetőség, hogy az új szokások – legalábbis jó ideig – valódi igényeket elégítenek ki: tehát azok jönnek áldásért, akik valóban vágyanak is a Szentháromság jelenlétére életükben. Talán ez a tiszta igény megtisztítja a már hagyománnyá vált áldásokat is.

Mi a tartalma?

Az alábbiakban csak a középiskolai tanulmányaikat befejezők megáldásáról szeretnék szólni. Egy kicsit távolabbról kezdem. A konfirmáció jelen gyakorlatának van egy sajátos ellentmondása. Azt mondjuk a fiataloknak (jobb esetben 14 évesek), „a gyülekezet felnőtt tagjai lesztek”. Valóban úrvacsorával élhetnek, keresztszülők lehetnek, de sem állami, sem egyházi törvényeink nem nevezik a 18 éven aluliakat felnőtteknek. Tehát nem választhatnak és nem választhatók. Ennek helyességét ne vitassuk most. Ezért a középiskolai tanulmányaikat befejezők megáldásának mondanivalóját abban látom, hogy

- a fiatalok megvallják hitüket, ahová elértek, azt Istentől fogadják el;
- kijelentik, hogy Istentől kapott hivatásukat igyeksenek betölteni;
- a gyülekezet pedig együtt örül velük, hogy Isten megőrizte őket a hitben;
- és befogadja őket mint felnőtt gyülekezeti tagokat.

A felnőtté váló fiatalok vallástételét és befogadását azért is tartom fontosnak, mert a kamaszkor alatt sokan valóban válságokon, hitbeli kihívásokon is keresztülmennek. Egyáltalán nem természetes az, hogy aki tizenévesen még lelkes hittanos, az tizennyolc évesen is elkötelezett keresztény lesz.

Megoldásra váró kérdések

Közvételem azt a rendet, amelyet használtunk ebben az évben Székesfehérváron az érettségizők megáldására. Ezzel kapcsolatban néhány dilemmám is szeretném megosztani.

Az egyik kérdés: kiket is akarunk megáldani? A 18 éveseket vagy az érettségizőket? A fenti meghatározások arra mutatnak inkább, hogy a 18 éveseket inkább. Szintén erre vezet az is, hogy ma még nem minden fiatal érettségizik, s bizony nem lenne jó iskolázottság szerint megosztani a gyülekezetet. A másik

oldalról viszont az a belső igény is ott áll, hogy egy-egy életfordulón kapjunk áldást. Ez az életforduló pedig nem a 18. születésnap, hanem valaminek a befejezése vagy valaminek az elkezdése. Most tehát úgy döntöttem, hogy azokat a 18 éveseket, akik még nem fejezik be középiskolájukat, még nem hívom erre az alkalomra. Azokat viszont, akik szakmunkástanulóként már 17 évesen dolgozni kezdenek, hívom. Tudom, hogy nem egyértelmű ez a döntés.

A másik kérdésem az volt: milyen hitvallást mondjanak el a fiatalok. A konfirmációi vallástétel veretes, szép mondatokból áll. Kövessük-e annak gondolatmenetét, veretességét, kiforrott teológiai felépítését, vagy fogalmazzunk fiatalosabban, a korosztálynak inkább megfelelően? Mivel ennél a hitvallásnál nem a megszerzett ismeretekről kell számot adni, mint a konfirmációnál, ezért úgy döntöttünk, hogy utalunk a konfirmációi vallástételre, és igyekszünk saját szavainkkal megfogalmazni hitünket. Nagyobb felkészülési lehetőség esetén, mivel várhatóan nem lesznek annyian, mint a konfirmandusok, elképzelhetőnek és követendőnek tartanám, hogy mindenki saját hitvallását mondja el. Ebben az évben azonban néhány beszélgetést követően én fogalmaztam meg a hitvallást, azt odaadtam a fiataloknak, hogy el tudják-e fogadni magukénak.

A harmadik kérdésem az volt, mikor legyen az áldás. A ballagás napja voltaképpen jó időpont lenne – még az érettségi vizsgák előtt –, de akkor a családok ünnepelnek együtt, nem valószínű, hogy össze lehetne gyűjteni a kis gyülekezetet. Az is ezen időpont ellen szól, hogy a ballagást követő hétfőn megkezdődnek az írásbeli vizsgák. A másik lehetséges időpont a konfirmáció ünnepe lenne, ezzel is jeleznénk a két ünnep (a konfirmáció és az útrabocsátó áldás) összekötődését, egymásra épülését. Másik előnye, hogy nem lesz túl sok ünnep a gyülekezetben a tavaszi időszak amúgy is feszített menetében. S mivel a két rend nagyjából követi egymást, jól egymás mellé építhetők. Ahol kevesen konfirmálnak, ott ajánlom meggondolásra ezt az időpontot. Hátránya viszont az, hogy könnyen megoszlik a lelkes és a gyülekezet figyelme, s vagy egyik, vagy másik csoport nem kapna elég hangsúlyt. Idén nálunk pünkösdre hívtuk az érettségiző fiatalokat.

Tapasztalatok

Bár csak először tartottuk ezt az ünnepet, s nem is igazán jól működő ifjúsági körünk van, mégis a hét lehetségesből öten megígérték, hogy részt vesznek az alkalmon, négyen el is jöttek. Akik nem jöttek el, azok közül egy előre jelezte, hogy nem lesz itthon, egy másik ígérete ellenére nem jött el. Mindketten tudták volna úgy szervezni napjaikat, hogy részt vehettek volna. Ők tehát az esemény fontosságát nem érezték át. A harmadik távolmaradó érezte, hogy fontos ez az esemény, tudta, hogy nemcsak ceremónia, de mivel a hite éppen mélyponton van, nem jó szívvel tett volna hitvallást. Akik eljöttek, mind szaba-

don jöttek, és örömmel fogadták a hívást. Korai lenne persze átfogó tapasztalatokról írni, de hadd szolgáljon ez bátorításul.

A rend

Végül hadd mutassam be az általunk használt rendet.

(A befejező oltári szolgálat keretében):

Most kérlek benneteket, akik befejeztétek kötelező iskolai tanulmányaitok, jöjjetek az oltár elé, és mondjátok el hitvallásotokat:

Az élő Isten jelenlétében,
aki mennyei Atyánk, Jézus Krisztus Urunk
és a megszentelő Lélek egysége,
és előttetek, Testvéreim,
vallom, hogy ami voltam és vagyok,
amim csak volt és van,
a hitem és életem, egyedül Istentől van.
Ő ad erőt és értelmet minden munkámhoz,
ő ébreszt hitet és szeretetet szívemben,
ő indít a jó cselekvésére.
Ezért egész életemmel őt igyekszem szolgálni,
hogy rajtam és bennem ő dicsőüljön meg,
míg befogad örök dicsőségébe
Jézus Krisztusért. Ámen.

A gyülekezet helyet foglal.

Hívjuk segítségül Isten Szentlelkét, hogy ő maga tartsa meg a hitben az önálló útra induló felnőtt fiatalokat és minket mindnyájunkat! Énekeljük el orgonaszó nélkül imádságként a 229. ének 1. versét:
„Jövel, Szentlélek Úristen...”

Valóban dicsérünk téged, Istenünk, mennyei Atyánk a Jézus Krisztus által, mert elhívtad ezeket a fiatalokat, erősítetted őket a hitben, és a világ sok próbája között megtartottad őket magadnak.

Áraszd reájuk most is Szentlelkedet, hogy hitük megerősödjék, hogy Krisztusba vetett reménységük felfrissüljön, hogy szeretetük növekedjék!

Áraszd reájuk Szentlelkedet, hogy szolgálatukat és hivatásukat megtalálják a polgári életben és a gyülekezet közösségében!

Áraszd reájuk Szentlelkedet, hogy szavaikkal, tetteikkel és egész életükkel bizonyosságot tegyenek Jézus Krisztusról!

Áraszd reájuk Szentlelkedet és miránk mindannyiunkra, hogy Krisztus kö-ré gyülekező egy testvéri közösség legyünk igéd és szentségeid által. Ámen.

Jöjjetek az oltárhoz, és vegyétek az Úr áldását egyenként!

(Ugyanúgy, ahogy a konfirmandusok az oltárhoz jönnek, ők is odatérdelnek, kéz-fogással, névulvasással és igemondással áldjuk meg őket. Ezzel azt is kifejezzük, hogy befogadjuk őket az egyházközség felnőtt, választó és választható tagjai közé.)

Az Úr áldjon meg benneteket, hogy áldássá legyetek sokak számára. Ámen.
Menjete el békességgel! *(visszalépnek az oltár előtti helyükre)*

Felnőtt Testvéreim!

Emlékezzetek vissza ti is konfirmációtokra, az akkor mondott ígéretre és kapott áldásra. Veletek örülünk, hogy eddig megálltatok a hitben. Bátorítunk is titeket, hogy amikor egyre inkább saját lábatokra álltok, ragaszkodjatok ah-hoz a hitvalláshoz, amelyet tőlünk hallottatok, amelyet eddig megtartottatok. Most már egyházközségünk felnőtt tagjai vagytok, választhatok és benneteket is választhatunk szolgálatokra. Felnőtt felelősséggel éljetek hát közöttünk Pál apostol tanítása szerint: „Senki meg ne vessen ifjúkorod miatt, hanem légy példája a hívőknek beszédben, magaviseletben, szeretetben, hitben, tisztaság-ban.” (1Tim 4,12) „Harcold meg a hit nemes harcát, ragadd meg az örök életet, amelyre elhivattál.” (1Tim 6,12)

Confirma

Solymár Péter

A KONFIRMÁCIÓI ELŐKÉSZÍTŐ MINT TANULÁS ÉS ÉLMÉNY

Előjáróban szeretném jelezni, hogy nálunk, Csömörön soha nem volt ún. előkészítő év a tényleges konfirmációi oktatás előtt. Nemcsak azért, mert ezt örökölttem, hanem azért is, mert meggyőződésem, hogy két éven keresztül nagyon nehéz éberrel tartani a fiatalokat a konfirmációi képzésre. (Iskolai elfoglaltságok, sport, szakkörök stb. miatt. Tudok olyan gyülekezetéről, ahol az előkészítő év alatt többen elmaradtak, kiestek, mert azt vallották, hogy még egy évet nem áldoznak azért, hogy konfirmáljanak.)

A konfirmációi előkészítés a *vasárnapi iskolában kezdődik!* Majd folytatódik az *iskolai hitoktatásban*. Azt kell elérnünk, hogy mire a konfirmációi oktatásra kerülnek a fiatalok, már az alapvető dolgokat ismerjék.

1. A vasárnapi iskola mint konfirmációi előkészítő

A vasárnapi iskola legfontosabb feladata a bibliai történetek ismertetése, tanítása – játékosan és szemléletesen. Nálunk ez három csoportban zajlik, a csoportvezetőkkel előzetesen megbeszélte anyag szerint. Itt kell rávezetni őket az imádkozás nagy lehetőségére is. (Feltűnő, hogy hívő családból érkező gyermekek is milyen keveset tudnak az imádkozásról. Étkezés előtt, után, reggel, este stb.) Ha a gyermeknek már van valamilyen bibliaismerete, akkor sokkal könnyebben áll rá a hittanórai anyagra, amit mindig úgy állítunk össze, hogy az már a konfirmációi oktatás egyik alapvető oszlopa legyen.

2. A hitoktatás mint konfirmációi előkészítő

Módszeresen készítjük fel a gyermekeket az 5. osztálytól a 7-ig arra, hogy amikor a konfirmációi oktatás elkezdődik, akkor már az alapvető dolgok ismeretben legyenek, Luther Kis kátéját és egyháztörténeti ismereteket (reformáció, a keresztyénség kialakulása és egyéb alapvető események) is ideértve. Ez ki-

csit eltér a hittankönyvek anyagától, így sok önállóságot és előkészületet igényel a hitoktatótól.

3. A konfirmációi oktatás

Gyülekezetünkben minden évben a tanév kezdetével indul. Az esztendő végéig semmi mással nem foglalkozunk, csak a Bibliával. Nagyon fontosnak érzem, hogy fiataljaink *ismerjék meg a Szentírást*. A Biblia eredetéről, keletkezéséről, a könyvek tagolásáról (történeti, tanítói, próféta könyvek), valamint az egyes csoportok jellemző üzeneteiről tanulunk. Esztendőről esztendőre (36 éve) rájövök, hogy mennyire érdekli és leköti a konfirmandusokat a Bibliának ilyen részletes ismertetése, megismerése. Természetesen a legfontosabb könyveket tartalmában és mondanivalójában is tanítjuk. Így átfogó képet kapnak a legdöntőbből: a Szentírásról.

Hogy ne csak tartalmilag ismerjék meg a Bibliát, rávezetjük őket a Biblia „forgatására” is. Ez az ún. Biblia-kereső verseny. Bemondott igehelyeket kell megkeresni, és a legügyesebb mindig valamilyen apró jutalomban, dicséretben részesül. (Ez a konfirmációi vizsga egyik fénypontja, amit egyhetes nyaralással jutalmaz a gyülekezet az első három helyezettnek.) Így próbáljuk rávezetni őket a Biblia forgatására, olvasására. Természetesen minden konfirmandusunk kap egy bibliaolvasó Útmutatót is.

4. A lelkész és a konfirmandus viszonya

Csak nyitott és baráti lehet. Hiszen ez az alkalom, ez a majd kilenc hónap plusz terhelést jelent a gyermekeknek. Rendszerint a szombatjuk fele megy el rá. Igyekszünk mindig vidáman és érdekes programokkal dúsítva tartani ezeket az alkalmakat, hogy szívesen jöjjenek a fiatalok. A közös táborozások nagyszerűen összekovácsolják a társaságot. Gyakorlatunk, hogy minden konfirmandus táboron vagy kiránduláson, de az utóbbi években már a konfirmációs órákon is többen részt vesznek a felnőtt ifjúságból is. Így már előre megismerhetik annak a közegnek a képviselőit, akik közé a konfirmáció után tartozni fognak. Vannak gyülekezeti alkalmak, melyekre már a konfirmandusok is eljöhhetnek. Ez kitüntetés számukra. Ilyen pl. a szokásos „farsangi imahét”, ami a csömöri gyülekezetnek egy sajátos alkalmá. Így belekóstolhatnak a gyülekezeti közösség életébe is. Elvem, hogy nagyon nyitottan, „atyai és baráti” módon kell a konfirmandusokat kezelnünk. Nem oktató, nem feleltető, hanem minden problémájukat megértő, megkérdő, segíteni akaró lelkészre van szükségük. Ez a kapcsolat – azt remélem – meg is látszik a már konfirmált gyülekezeti tagjainkon.

5. Az előkészítő utáni oktatás

Ez az új esztendővel (a naptári évvel) induló tananyag, a *Konfirmációi Káté oktatása*. Én a régi kátét tanítom, de úgy, hogy minden kérdést és választ megmagyarázok, hozzájuk közel hozom. A magyarázatot a konfirmandusok jegyzetik. Tapasztalatom szerint így jól feldolgozzuk a témákat, és nemcsak megtanulják, hanem igazán meg is értik.

Soha nem olvasztanám egybe a vizsgát az úrvacsorai istentisztelettel. Az a fiatal, aki becsülettel végigjárja a mai „hajtós” időben a konfirmációi oktatást, megérdemli, hogy a gyülekezet előtt méltó ünnepi vizsgát tehessen. Nálunk a falu egyik legnagyobb ünnepe a két konfirmációi alkalom.

*Az ember szívében két kutya harcol egymással:
egy jó és egy rossz. Az ember lelkéért küzdenek,
az életét akarják irányítani. Melyik kutya fog
győzni? Az, amelyiket eteted.*

afrikai elbeszélés

*

*Emlékezzél, fiam, öröm és bánat között,
Veled az Úr e nap szövetséget kötött,
Vigyázz, hogy meg ne szegd e szent szövetséget,
Tartsd meg mindhalálig a hitet, a hűséget.*

Szentantalfai Nagy Lajos (5Móz 4,23 alapján)

Gregersen-Labossa György

A FELNÖTTEK OKTATÁSA, PÁSZTOROLÁSA A KERESZTELÉSRE ÉS A KONFIRMÁCIÓRA VALÓ FELKÉSZÍTÉS SORÁN

I. Bevezetés – Kiket keresztelünk?

Az evangélikus egyház teológiai látása alapján, amely a keresztségértelmezésből fakad, egyaránt gyakorolja a gyermek- és a felnőttkeresztséget. Komoly kincsünk ez a kettős szolgálat, éppen ezért nagyobb felelősséget is ró ránk. Az nem kérdéses, hogy a keresztelési gyakorlatunk miatt egyházunkban újra és újra ellenérzések támadnak, és különböző reformtörekvések is erőre kapnak. Azonban a gyermekkeresztség létjogosultságát megkérdőjelezni nem lehet.

Nyugat-Európában, de Magyarországon is az elmúlt száz esztendőben a szekularizáció erőteljes előretörése ellenére – főként a népegyház adta keretek között – az egyház a gyermekkeresztséget gyakorolta és gyakorolja ma is. Az ebből adódó reformmozgalmak egyik érdekes példájával az anglikán egyházban találkozhatunk.²

Kelet-Európában a rendszerváltozás utáni idő új helyzetet teremtett. A népegyházi keretek mellett a kommunista rend hatásaként a társadalom egy jelentős csoportjával számolhatunk,³ amelynek tagjai nem részesültek a keresztségben. Igaznak tűnik az a megállapítás, hogy Magyarországon ez a jelenség inkább városi problémának mondható.

II. Az érdeklődők motivációja és a fogadó gyülekezet felkészültsége

1. Népegyházi motiváció

A lelkeszi hivatalba bekapogató felnőtt emberek között különböző típusokat különböztethetünk meg. Gyakran kérik az elmaradt keresztelést és konfirmációt valamilyen kazuális szolgálat nyomán. A testvére gyermekének szeretne keresztszülője lenni, vagy egyházi esküvőn tanú, vagy a külföldön való érvényesülése miatt szánja magát erre a lépésre. A lelkesz nyilván az első találko-

zások után már érzi, hogy az indíttatás milyen irányú. Abba a súlyos hibába nem szabad beleesni, hogy az első megérzésünket hagyjuk eluralkodni magunkon. A felnőttképzés során ugyanis az első beszélgetést követően sok találkozás történik, amely során a személy motivációja és homályos elképzelései az előtte álló egyházi cselekményről alapvetően megváltozhatnak.

Kétségtelen azonban, hogy a felnőttkeresztelések és konfirmációk esetében gyakran találkozunk felszínes érdeklődéssel és a népegyházi konvenciók hatásával.

2. A váratlan találkozások

A lelkési szolgálat és a pasztorális munka legszebb találkozásai ezek. Valaki váratlanul felhív telefonon, és kéri, hogy adjak felvilágosítást, miképp lehetne megkeresztelkedni. Másik alkalommal egy lány jön be a lelkési hivatalba minden egyházi háttér nélkül, de komoly keresztelkedési szándékkal.⁴ A példákat hosszasan lehetne még sorolni.

3. Lelkési rábeszélés

Sok olyan gyülekezethez közel álló személy van, aki talán a rendszeres templomlátogatók közé tartozik, de még magától nem jutott el odáig, hogy ezzel a kérdéssel komolyan foglalkozzon. Talán átesett egy komoly megtérési élményen egy közösségben, amely viszont a konfirmációra nem tesz akkora hangsúlyt. Ilyenkor a lelkészek – sokszor viták árán is, de – a szeretet hangján el kell magyarázni, hogy az egyház nem csak egy kegyességi irányzatból áll, és a szentségek vétele a megtérésünk logikus következménye. Más esetben szintén a kazuális szolgálat során vagy családlátogatás alkalmával derül fény arra, hogy valamelyik családtag annak idején nem konfirmált. Empatikus magatartással, szelíd, de határozott lelkipásztori szóval közeledve az esetek jelentős részében nyitottságot lehet tapasztalni. Rengeteg csendben nyugvó, szemlélődő gyülekezeti tagunk van. Ha sikerül őket ebből a pozícióból a közösség felé terelni, akkor megtapasztalhatjuk, hogy a leghűségesebb munkásokat nyerjük a gyülekezetnek.⁵

4. Áttérés

Az eddigi esetek során egyszer fordult elő, hogy valaki a felekezeti hovatartozását feladva jött az evangélikus gyülekezethez, és demonstratíván áttért. Az Agendánk külön liturgiát biztosít az áttérők felvételére a gyülekezetbe. Mégis ésszerűbbnek tartom a felnőttkonfirmáció adta keretek között végezni ezt a szolgálatot. Az esetek többségében olyan személyekkel van dolgunk, akiket valamikor megkereszteltek, de vallásukat nem gyakorolták. Persze a tudatos

áttérés lehetőségét sem kell kizárni, hisz az evangélikus egyház a maga nyitottságával sokkal többeknek vonzó, mint gondolnánk.

Hamis ökumenizmusnak tartom azt, amikor valakinek az önkéntes és tudatos elhatározását a lelkész a másik felekezettel való békesség kedvéért elutasítja. A jelenség egyházpolitikai oldalára most nem térnék ki, de a gyülekezetünk és egyházunk identitását is jó irányban befolyásolja, ha máshonnan kitérők, szektából visszatérők nálunk lelik meg lelki otthonukat.

Ezen a ponton külön szeretnék kitérni a római katolikus-evangélikus egyes házasságban élőkre. A szombathelyi viszonyok között ez igen jelentős számot jelent. A templomlátogatók között azonban igen sok az olyan személy, aki ugyan katolikus, de inkább a mi templomunkba jár, nota bene él az úrvacsora szentségével is. Ennek örülni kell, de abban az esetben, ha a lelkésznek módja van rá, érdemes szelíden abba az irányba terelni a figyelmet, hogy az illető vállalja fel a felnőttkonfirmációban való részvételt.

Azért tartom ezt fontosnak, mert a hittan és a jó képzés a templomlátogató addigi kötődését, szimpátiáját elkötelezettséggé formálhatja. Létezik még egy fontos gyakorlati szempont. A templomaink padjaiban sok kitűnő, jellemes szakember ül, akik eredetileg nem evangélikusok. Lelkészként minden hitét gyakorló emberre mint potenciális munkásra, felügyelőre, presbiterre, ifjúsági vezetőre kell tekintenem. Ahhoz, hogy valaki azzá is válhasson, előbb helyzetbe kell hozni. Ha ma végigtekintek gyülekezeteink és egyházunk presbitériumain és elnökségein, akkor arra a megállapításra kell jutnom, hogy a gyülekezetépítés egyik jelentős feladata, hogy minél több embert megnyerjünk jelöltnek a tisztségekre. Ezt a 2000. év választási sorozata minden negatív tapasztalata teljes mértékben igazolta.

5. Összefoglalás

A fentiek megmutatják, hogy sokféle módon találkozunk olyan emberekkel, akik nyitottak arra, hogy az egyháztagság felé felnőtt fejjel is komoly lépéseket tegyenek.

Két dolog megállapítható. Ezen a területen igen fontosak a kazuális szolgálatok során létrejövő kapcsolatok. A mai gyülekezeti munkában pasztorációs szempontból is nagy hangsúlyt kell tennünk arra a folyamatra, amely egy kazuális szolgálat során kibontakozik. A kazuális szolgálatok területén nem lehet eltekinteni az emberi és szakmai felkészültségtől. A lelkesi attitűdből nem hiányozhat az intuíció, a tolerancia, az odafigyelés és a tudatosság. A velünk kapcsolatba kerülő testvérünknek éreznie kell az első pillanattól kezdve a lelkészen keresztül, hogy fontos Krisztus gyülekezetének, ahova éppen integrálódni készül.

III. Hogyan fogjunk hozzá a munkához?

A kérdés persze az, hogy mennyire állt és áll készen az egyház a gyülekezetben felbukkanó és megjelenő érdeklődő fiatalok és idősebbek fogadására. Milyen munkatervet készítenek a lelkészek a felnőttkatekizmus végzésére? Abban egyetértés van a lelkészek között, hogy ezen a területen súlyos lemaradásokat kell behozni.

1. Személyes kapcsolat elmélyítése

Miután megszületik az elhatározás egy jelentkezőben, hogy megkeresztelkedik, majd konfirmál és vállalja a felkészüléssel járó áldozatokat, a lelkész azzal mutatja meg, hogy ő is komolyan veszi ezt az elhatározást, hogy kellően előkészített programot állít össze. Minden pillanatban arra kell figyelni, hogy a személyes kapcsolat a lelkész és a felkészülő között elmélyüljön. A lelkészek többsége egyénileg foglalkozik a személyekkel, hisz általában egyszerre csak egy-két ember jelentkezik a képzésre. Ennek is megvan a szépsége, de előnyösebb csoportmunkát kialakítani. Szombathelyen már második éve ősszel indítunk felkészítő csoportot, és advent negyedik vasárnapján tartjuk az istentiszteletet. A csoportos munka előnye, hogy közösséggé formálódhatnak, akik részt vesznek. Több szempont érvényesül, viszont alaposabb felkészülést is igényel a lelkész részéről.

2. Mít tanítsunk és hogyan?

Ákár tudásban, akár elhivatásban nagyon sokszínű lehet a csoport. Intellektuálisan is vegyes összetételről beszélhetünk. Szem előtt kell tartani, hogy ritkán találkoznak, és akkor is sokszor fáradt, csalódott emberek jönnek össze.

Szentírás – Az általában megállapítható, hogy a Szentírást nagyon kevesen ismerik. Éppen ezért a képzés mindig a Szentírás megismertetésével kezdődik. A legelső alkalommal – miután meggyőződtem, hogy mindenkinek van Bibliája – kiadom az általam legfontosabbnak ítélt bibliai történeteket elolvasásra. Majd két-három alkalommal foglalkozunk a Szentírással történeti és teológiai szempontból. Az előadások mindig fórumok is egyben, és ilyenkor a legváratlanabb kérdésekkel küzd és konfrontálódik maga a lelkész is.

Hittan – Az evangélikus egyház tanítását, a hittant és etikát meg kell próbálni érdekesen és mai módon tolmácsolni. Rengeteg kérdés és vita alakul így ki. Egyszerűen a papi tekintély alapján nem lehet ilyen jellegű munkát végezni. A képzés során rendszeresen összevetem a tanításunkat a többi felekezet tanításával, és így próbálok árnyalni a különbségeket. Ha sikerül közel vinni, akár csak részleteiben is az alapvető dogmatikai kérdéseket a hallgatókhoz, akkor nagyon érdekes dolgok tárulnak fel, és olyan dolgokat tudhatunk meg,

amelyek a további pasztorációs munkában hasznosak lesznek. A céloom az elgondolkodtatás és nem az erőltetés.⁶

Identitás, istentisztelet, egyházi struktúra – Az egyháztörténelemből kiemelem az ókeresztyénséget, a reformációt és a magyar evangélikus egyház történetét. A felnőttkonfirmációra érkezők többségének nincs semmilyen felekezeti identitása. Igyekeznünk kell megértetni, hogy miért vagyunk evangélikusok és miért fontos az evangélikusságunk.

A személyes teológiai látásom miatt különösen hangsúlyt teszek a liturgia és az istentisztelet megismertetésére. Az istentisztelet szerepe felértékelődött a mai gyülekezeti életben. A konfirmálók többségének is a jövőben az istentisztelet lesz a legjellemzőbb hely, ahol töltökezik és Isten előtt megállnak. Ők azok, akikre számíthatok az istentiszteleten a liturgia szolgálatában is. Mindig kitérek a gyónás és az úrvacsorai közösség fontosságára. Az istentisztelethez kapcsolódóan előkerül az egyházi esztendő, a templom, a kegytárgyak és a egyházi szokások szerepe.

A képzés utolsó időszakában beszélünk a strukturális és egyházjogi kérdésekről, amely nyilván egyházpolitikai tájékozódást is magában foglal.

IV. Tanulunk, de miből?

A kérdés nagyon égető, hisz nincsen kimondottan erre a munkaágra készített tankönyv. A hagyományos Konfirmációs Káté váznak megfelel, de igrkezeznünk kell minél szélesebb képet nyújtani. A lelkész munkája, hogy az egyes témákhoz más és más forrásokat találjon.

Az alapanyag Gottfried Voigt: Bevezetés az egyház tanításába. A Szentírás tanulmányozásakor a különböző segédkönyvektől kezdve fénymásolt ábrákon át videofilmekig és a lelkész által összeállított tematika szerint halad a munka.

Az egyháztörténet tanításában nagy segítség az egyházunk által kiadott, általános iskolásoknak szánt történelemkönyv. Az apostoli hitvallással kapcsolatban a felnőttképzésben jól alkalmazható Hans Küng Credo című könyve. A felkészülés a lelkésznek komoly szakmai kihívást jelent.

Arra kell vigyáznunk, hogy ne előadássorozatot tartsunk, mert akkor könnyen elvétjük a célt.

V. Lelkiség vagy száraz tudás?

Kétségtelen tény, hogy egy-egy csoport tagjainak a lelki érettsége különböző. Van, aki egy megtérés élmény után lelkesülve jön, más talán érdeklődésből komoly, sőt néha provokatív kérdésekkel érkezik. Hogyan lehet ezt a sokszínűséget kezelni? A fentiekben már tárgyaltuk, hogy fontos a személyes kapcsolat a lelkész és a konfirmáló között. Ugyanakkor a képzésnek vannak olyan pilla-

natai, amikor az ember bátran evangelizálhat. Több héten keresztül egy közösség figyel a lelki vezetőre. A fontos, hogy tudjuk, mikor, mit és mennyit. A lelki épülés fontos része az istentiszteleten való részvétel, sőt a közös szolgálat is. A képzés legvégén közös csendes hétvége zárja az eltöltött időt, ahol mindenféle szempontból a lelki közösség megélése a cél. Az órák rendszerint énektanulással és rövid áhítattal kezdődnek, amelyen elhangozhat egy-egy nagy teológus, filozófus építő gondolata is.

A sikeres képzést vizsga zárja. Egy közös beszélgetés formájában és néhány gyülekezeti tag jelenlétében beszélgetünk a tanultakról. A keresztelest és a konfirmációt a vasárnapi istentiszteleten a gyülekezet részvételével végezzük.

VI. Tapasztalatok

A konfirmálók többsége beépült a gyülekezetbe. Többen közülük azóta a lelkész jó munkatársaivá lettek. A teológiai és gyakorlati tematika kimunkálása még sok erőt igényel a lelkésztől, de igazából a szakmai tudás mellett legalább olyan fontos a lelkész emberi hozzáállása és a gyülekezet imádkozó, befogadó szeretete.

Az én vágyam, hogy egyházunk minél nagyobb hangsúlyt fektessen a felnőttek képzésére. Aktív és bekapcsolódó gyülekezeti tagjainknak egyaránt nagy szüksége van arra, hogy a keresztyén hitünkben az üres tradíció és megélés között tátongó szakadékot áthidalják. Ebben segíthet a progresszív egyházi felnőttképzés, amelynek biztosan lenne hatása az evangélikus értelmiségiek, tisztségviselők, sőt lelkészek utánpótlásában is.

JEGYZETEK

¹ „A keresztség szentségében a tulajdonképpeni cselekvő alany az Isten, mint szuverén Úr; a keresztség az Ő szabad kegyelmi ténykedése. A keresztelező ember, lelkész vagy szükség esetén más valaki, mindig csak az Ő eszköze és tanúja. A megkeresztelkedő illetve megkeresztelt ember magatartása a lényegét illetően mindig csak passzív. ... A keresztség szentsége megköveteli az élő személyes hitet – akár a keresztelezés előtt, akár a keresztelezés pillanatában, akár a keresztelezés után –, mert csak élő személyes hit által tud a mindenképpen és általánosan ható isteni kegyelem üdvösséget munkálni; hit által fogadjuk el az adott kegyelmet. A keresztség érvényessége nem a hittől függ, de üdvhatása a hithez van kötve, viszont hit nélkül ítéletet jelent. A keresztség, illetve a keresztségben rejlő áldást megragadó hit megköveteli az igében való tanítást és nevelést, és a megkereszteltékért való könyörgést.” *Zulauf Henrik: A keresztség szentsége* 46. o.; *Fébé Evangélikus Diakonissza Egyesület*

² Kereszteleési reformmozgalom 1950.: „Hiszünk a gyermekkeresztség elvében ott, ahol a gyermek egy hívő családba született, ugyanakkor meg vagyunk győződve arról, hogy a mai egyházi gyakorlat nem felel meg sem az Írásnak, sem az ógyházi gyakorlatnak.” *Ökumenische Studienhefte: Erich Geldbach: Taufe* 56. o. (Vandenhoeck & Ruprecht in Göttingen). Hasonló következtetésre juthatunk mi is a praxisból kiindulva. De a végkövetkeztetés sze-

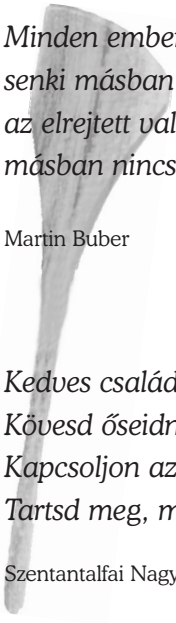
rint nem a gyermekkeresztség az elvetendő, hisz nem a hitetlen gyermekekkel, hanem a hitetlen szüleikkel van gond. A keresztségről többet kell tanítanunk és beszélnünk.

³ Magyarországon a kilencvenes évek közepén bizonyos felmérések szerint a bevonuló katonák 30% nem volt megkeresztelve.

⁴ Fiatal, főiskolát éppen befejező lány csenget a lelkészi hivatal ajtaján. Vallását nem gyakorló katolikus háttérből jön azzal, hogy szeretne megkeresztelkedni. Ösztöndíjként a főiskoláról Dániában volt fél évig. Az ottani ösztöndíja során kapcsolatba került a dán egyházi diakóniával. Hazatérése után Szombathelyen az evangélikus lelkészt keresi meg, és jelentkezik a kurzusra. Ezután hozta magával a vőlegényét, akit eredetileg katolikusnak kereszteltek. A keresztesítés és konfirmáció után a gyülekezet két hűséges taggal gazdagodott. Azóta házaspárként az evangélikus egyesület vezetőivé lettek.

⁵ Evangélikus egyházunkban sajnálatosan tapasztalható, hogy szinte minden szinten ugyanazt a pár tucat embert látjuk mozogni. Ezek az emberek persze nagyon értékesek, csak sajnos sokszor úgy tűnik, mintha mások nem lennének a gyülekezetekben, a meglévők pedig pótolhatatlanok. Látható, hogy ez sokszor komoly identitászavart is okoz.

⁶ Érdekes vita és beszélgetés alakult ki egy alkalommal a halál után lévő ember státuszáról. A kérdések a feltámadás összefüggésében kerültek elő. Az ilyen és ehhez hasonló gyülekezeti közösségekben derül ki, hogy teológiai értelemben mi foglalkoztatja az embereket.

Minden emberben van valami pompás, ami senki másban nincs. Ezért kell őt becsülni, ezért az elrejtett valamiért, ami csak benne van, és másban nincs.

Martin Buber

*Kedves családotban szent örökség a hit,
Kövesd őseidnek dicső nyomdokait,
Kapcsoljon az Úrhoz küzdés, öröm, bánat,
Tartsd meg, mi nálad van, a te koronádat!*

Szentantalfai Nagy Lajos (Jel 3,11 alapján)

A konfirmáció közösségei

Koskai Erzsébet

A CSALÁD ESEMÉNYE

„Konfirmál a gyermekünk” – mit tehet egy evangélikus családi közösség a konfirmációért?

Csodálatos esemény lehet a konfirmáció az egész család életében, ha azt mindnyájan komolyan veszik. Le lehetne most írni rózsaszínre festve a helyzetet, amilyennek álmodjuk az igazi konfirmációi légkört, amikor a család összefogva ott áll a gyermek mögött, mellett, és imádkozó szeretettel veszi őt körül. Ez gyönyörűen hangzik, de a valóságban ez az esetek többségében nem így zajlik. Mindannyiunknak vannak pozitív és negatív tapasztalatai egyaránt.

Belőlem minden egyes szó kérdőjelet csikar ki: Esemény a konfirmáció? Evangélikus a család? Közösség van a családban? Akar valamit tenni azért, hogy a gyermek hitben erősödjön? Milyen háttér a család? Ezekre a kérdésekre szeretnék rámutatni, illetve választ találni ebben a rövid dolgozatban.

Esemény: A keresztelés óta talán nem is volt így együtt a család: apa, anya, testvérek, unokatestvérek, keresztszülők, nagyszülők. Egy 12-14 éves gyereknek, fiatalnak még nagyon fontos, hogy ne érezze magát egyedül. Az egész család az ő kedvéért van együtt a konfirmáció napján. Tudatosítani kell a gyerekekben azt, hogy ami most történik, annak az ő elkövetkezendő életére nézve is nagy jelentősége van. Ezt a tudatosítást legjobban akkor érjük el, ha együtt izgulunk, örülünk és tanulunk vele a konfirmációra készülve. Ilyenkor még a templomba is eljönnek vele azok a családtagok, akik egyébként nem szokták ezt tenni. Talán még úrvacsorát is vesznek vele, bár ez már sajnos nem olyan biztos.

Esemény: A konfirmált gyermek érzi, hogy ő az ünnepelt. A születésnapján is ő az, de konfirmáció csak egyszer van az életében. A család tagjain is múlik, hogy mennyire teszik emlékezetes eseménnyé ezt az ünnepnapot.

Evangélikus a család? Erre már nem tudunk egyértelműen „igen” választ adni, hiszen a családok többsége nem evangélikus. Mégis hiszünk abban, hogy a hívő szülők maguk mellé tudják állítani a család többi tagját, és így együtt tudnak készülni erre a nagy eseményre.

Ha a gyerek látja vagy érzi, hogy a konfirmáció a család számára nemcsak arra az egy-egy napra koncentrálódik, amikor a vizsga és az istentisztelet van, hanem tudatára ébred annak is, hogy érte mindig imádkoznak, életét Isten gondviselésébe helyezik, akkor az egy örökös biztonságérzetet is jelent a számára. Az evangélikus háttérben valóban érződnie kell a reformáció négyes pillérének: egyedül hit által, egyedül Krisztus által, egyedül kegyelemből és egyedül a Szentírás alapján juthatunk el az üdvösségre. Ezért fontos a hit és az értelem összhangjának megtalálása: nemcsak megtanulni kell az anyagot, hanem aszerint is élni.

Közösség van a családban? Erre nagyon szeretnénk igennel válaszolni, de sajnos ez sem mindenkire érvényes. A közösség megalapozói a közös imádság, az asztalközösség, az őszinte beszélgetések. A konfirmációra készüléskorán igyekszünk a gyerekekben tudatosítani a családi élet minden szépségét, örömet, felelősségét, hogy ő maga is vágyódjon a teljes, békés családi közösségre. Amilyen példát lát a gyerek, az vagy követendő lesz számára, vagy taszító. Sajnos nem mindig lehet garantálni azt sem, hogy a jó példa hatására biztos, hogy ő is jó lesz, vagy a rossz példából okulva ő már egy jobb életre fog törekedni. Itt is rengeteget segít az imádság.

Mit tehet a család azért, hogy a gyermek hitben is megerősödjön?

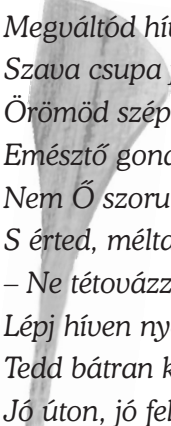
1. Lehetőleg teljes családban éljünk. A mai magyar családok válságban vannak, éppen azért, mert sok a válás, gyakori az elidegenedés. Miért lenne ez másképpen az evangélikus családoknál? Ha megpróbáljuk tudatosítani magunkban, hogy mi Krisztus követői vagyunk, akkor nagyobb hangsúlyt helyezünk arra, hogy együtt, szeretetben, békességben éljenek egymással a szülők és a gyermekek.
2. Imádkozunk a gyermekekért! A születésüktől kezdve szabad, sőt kell értük imádkozni, mert a szülők Isten földi helyettesei. Isten elé visszük könyörgéseinket a gyerekek tanulásáért, gyógyulásáért, fejlődéséért, életük főbb eseményeiért. Jó, ha erről tudnak maguk a gyerekek is.
3. Foglalkozunk a gyerekekkel! Kezdetben természetesen játszunk velük, tanítsuk őket énekelni, beszélni, imádkozni, majd tanuljunk velük együtt, érdeklődjünk előmenetelük iránt, hogy érezzék, nagyon fontosak a számunkra.
4. Példamutatás. Az igazi az lenne, ha a szülő mindenben példát mutatna a gyerekének: szép beszédben, tisztességes munkában, a jó tanulásban, templomba járásban, szolgálatkészségben. Nem a gazdagság a legfőbb erény, hanem a békés családi élet, ahol tisztesség és szeretet uralkodik.
5. Őszinte légkör kialakítása. Erre óriási igényük van a gyerekeknek, de sokszor csak a lelkéssel vagy a tanárával tudja megbeszélni az őt legjobban érintő gondokat. Ennek a korosztálynak szüksége van bizalmas beszélgetésekre.

6. Éreztetni kell a gyerekekkel, hogy a konfirmáció nem csak egy vizsga, ahol szépen kell „szerepelnie”, hanem ez életének egyik fontos állomása, és az ott tanultakat komolyan is kell vennie. Az a szomorú, ha a szülők sokkal komolytalanabbak, mint maguk a gyerekek. Ők sem tudják, hogyan illik a templomban viselkedni, és hogy mit jelent az úrvacsora vétele.
7. Továbbvezetni a konfirmandust a felnőtté válás útján. Jó, ha azt érzi a gyerek, hogy a konfirmációnál felnéznek rá családjának tagjai, mert komolyan veszi nem csak a tanulást, hanem annak tartalmát is. Ösztönözni kell őt a jó munkára, de büntetni is, ha helytelenül cselekszik.
8. Éreztetni kell vele, hogy itt a földön Isten helyettesei a szülei, akik gondot viselnek róla, felelősséget vállalnak érte, figyelik, szeretik, büntetik és jutalmazták. Egy idő után már maguk felelnek tetteikért és szavaiért, még ha ez nem is feltétlenül a 12-14 éves korhatár, akkor is ez az első próbakő számukra. Jó, ha egyúttal arról is kap tanítást, hogy mit jelent családban élni, gyermekeket vállalni, házasságban megmaradni, és nem az elválásról gondolkodni.
9. Ha a család folyamatosan jelen van a gyerek életében, akkor az ismeri a szülein kívül a nagyszüleit, keresztszüleit, nagynénjeit és nagybátyjait, valamint unokatestvéreit is (van, akinek fogalma sincs arról, hogy mit jelentenek ezek a rokonsági fokozatok). Teremtsük meg a lehetőséget gyermekeinknek, hogy megismerjék a családi kötelekeket, jól érezzék magukat ebben, és ne meneküljenek a családtól. A konfirmáció után ők maguk is keresztszülők lehetnek. Magyarazzuk el nekik, hogy ez milyen sok felelősséget és milyen sok szépséget is takar.
10. Tanítsuk meg gyermekeinket imádkozni. Ha mindjárt nem is teljesül az, amit kérnek, biztassuk őket a kitartó imádkozásra: saját magukért, társaikért, szüleikért, nagyszüleikért, tanáraikért stb. A gyerekekben még talán ebben a korban is megvan az a bizalom, amit Jézus példaképpen állított a felnőttek elé: „ha meg nem tértek, és olyanok nem lesztek, mint a kisgyermek, nem mentek be a mennyek országába” (Mt 18,3).

Amikor a vizsga után elhangzik a konfirmandusok szájából a szülők, keresztszülők, nagyszülők, és az egész gyülekezet felé a bocsánatkérés és a hála szava, ez mindig meghatározó szokott lenni. Ma már sajnos nem feltétlenül igaz az, hogy a szülők kulcsolták először imára gyermekeik kezét, de még akkor is jól esik nekik hallani azt a templomban, hogy gyermekeik megköszönik eddigi fáradozásait, imádságaikat és bocsánatot kérnek tőlük. Ez a mozzanat mindkét részről elérzékenyülést szokott jelenteni.

Mit jelent a konfirmáció a családnak és a konfirmandusnak gyakorlati és lelki szempontból? Az első, amire a család ilyenkor gondol, az újabb kiadás: ruha, cipő, ebéd, ajándékok (ami a gyerekeknek a leginkább ösztönző tényező). Ha csak az marad meg emlékként a gyerekekben, hogy a konfirmáció nem más,

mint ajándékozón, akkor ez még kevés. Nagyon jó lenne, ha lelkileg is egy jól-
eső érzés töltene el a konfirmandusokat és családtagjaikat a konfirmációra ké-
szülve és arra visszaemlékezve. A gyülekezetbe való beépülésüknek is ez lehet
az alapja. Hadd tudatosuljon mindenkiben, hogy szabad a Szentlétekért kö-
nyörögni, hogy ő erősítsen meg hitben, szeretetben, bizalomban mindannyi-
unkat. A Lélek munkája teremti meg a folyamatosságot és a biztonságot is,
hogy továbbra is Isten gyermekei maradunk mindannyian, akikre ő atyai sze-
retetével és irgalmával figyel.

*Megváltód hívogat: Jer, kövess engemet!
Szava csupa jóság, szelídség, szeretet.
Örömed szépíti, bánatod enyhíti,
Emésztő gondodat, terhedet könnyíti.
Nem Ő szorul reád, mégis van rád gondja
S érted, méltatlanért vérét is kiontja.
– Ne tétovázz tehát, hanem bizvást kövesd,
Lépj híven nyomába s egész szívvel szeresd!
Tedd bátran kezébe csüggedt, gyöngye kezéd
Jó úton, jó felé: a mennyekbe vezet!*

Szalay Mihály (Mt 9,9 alapján)

*

*Szíved templomában az Isten lakozzon,
Hited szövétneke szent lánggal lobogjon,
Amerre jársz, Isten veled együtt járjon,
Mint kedves gyermekét őrizzen és áldjon.*

Szentantalfai Nagy Lajos (2Kor 6,16 alapján)

Blázy Árpád

A KONFIRMÁCIÓ HELYE A GYÜLEKEZETI ÉLETBEN

„Szülei évenként elmentek Jeruzsálembe a húsvét ünnepére. Amikor tizenkét éves lett, szintén felmentek Jeruzsálembe az ünnepi szokás szerint. Miután pedig elteltek az ünnepnapok, és hazafelé indultak, a gyermek Jézus ott maradt Jeruzsálemben. Szülei azonban ezt nem vették észre. Mivel azt hitték, hogy az útítársaik körében van, elmentek egy napi járőföldre, és csak akkor kezdték keresni a rokonok és az ismerősök között. De mivel nem találták, visszatértek Jeruzsálembe, és ott keresték tovább. Három nap múlva találták meg a templomban, amint a tanítómesterek körében ült, hallgatta és kérdezte őket, és mindenki, aki hallotta, csodálkozott értelmén és feleletein. Amikor szülei meglátták, megdöbbenek, anyja pedig így szólt hozzá: »Gyermekem, miért tetted ezt velünk? Íme, apád és én nagy bánattal kerestünk téged.« Mire ő így válaszolt: »Miért kerestetek engem? Nem tudtátok, hogy az én Atyám házában kell lennem?« Ők azonban a nekik adott választ nem értették. Jézus ezután elindult velük, elment Názáretbe, és engedelmeskedett nekik. Anyja mindezeket a szavakat megőrizte szívében, Jézus pedig gyarapodott bölcsességben, testben, Isten és emberek előtt való kedvességben.” (Lk 2,41-52)

Bevezető gondolatok

Nem véletlen, hogy Lukács Jézus gyermekkorából éppen ezt a történetet jegyezte fel. Mária és József (ebben az epizódban) nagy valószínűséggel – az ősi zsidó tradíciót követve, az ünnep megtartásán túl – bár-micvó (a kötelesség fia) avatásra vitte fel Jézust Jeruzsálembe. A hithű zsidóság máig gyakorolja ezt az ünnepet, s aki csak megteheti, egyenesen Jeruzsálemben, a Siratófalnál – családtagok körében – tarja meg. A múlt század elejétől kezdve a lányavatás is szokássá lett a zsidó közösségekben. A 12 éves lányokat Sovuajsz (a Tóra-adás) ünnepén avatják felnőtté.

A zsidó vallás tanítása szerint a 13 éves fiatalember alkalmassá válik, hogy felelősséget vállaljon saját tetteiért. Ünnepélyes fogadalmat tesz, hogy igyekezni fog a Mindenható törvényei szerint élni, és hű marad a zsidó közösséghez. Korábban az apa volt felelős fiáért, a bár-micvó napjától kezdve azonban

már maga felel minden tetteért. A felnőtté avatott ifjú a zsidó közösség egyenrangú tagjává válik.

A felavatási ünnepség mindig látványos és megható, melyet komoly felkészülés előz meg. A rabbik legfőbb feladata a bár-micvóra készülő fiatalok oktatása. Az előírt ismereteket a Talmud-Tóra rendszeres tanulmányozásával, lelkiismeretes tanulás eredményeként sajátítják el. Az ünnepségen a fiatalembernek – a Tóra elé járuláson túl – nemcsak a tórai áldást kell elmondania, hanem fel kell olvasnia a próféta szakaszt (a háftórát), illetve a vele kapcsolatos bróchókat (áldásokat) is tudnia kell. Az ünnepelteket a közösség egy-egy imakönyvvel ajándékozza meg, melybe a rabbi és a hitközség vezetősége néhány szép gondolatot és ajánlást rögzített.

A konfirmáció tehát nem valami keresztyének által kreált vagy kitalált szokás, intézmény, hanem egy igencsak ősi hagyomány folytatása, sőt megtartása keresztyén gyülekezeteinkben. A konfirmandusok jelentik egy-egy közösség életében a jövőt, a folytatást. A konfirmáció a gyülekezetépítés alapja! Ők azok, akik az anyakönyvi bejegyzés, a keresztség alapján feltétlen ránk vannak bízva, ezért különös figyelmet kell szentelnünk rájuk.

A zsidó gyakorlatban az avatandó többféle módon és síkon kapcsolódik a közösséghez. Ezek a kapcsolódási pontok keresztyén gyülekezeteinkben is megvannak. Melyek ezek?

1. Hittanosok és konfirmandusok
2. Lelkész és konfirmandusok
3. Gyülekezet és konfirmandusok
4. Serdülők (megkonfirmáltak) és konfirmandusok

A következőkben röviden járjuk körbe ezeket a kötődési pontokat!

1. Hittanosok és konfirmandusok

A régi mondás úgy tartja: *van, amit nem lehet elég korán (el)kezdeni*, így van ez a hitoktatással is. A hittanórák nem lehetnek csupán az önfeledt és játékos időtöltés alakjai. A sokféle pedagógiai célkitűzés közül első helyen kell, hogy szerepeljen az ismeretek, konkrétan a bibliai ismeretek továbbadása. Ezért jó lenne, ha minden konfirmációra készülőt az megelőzően legalább két vagy inkább több éve már a hittanos csoport aktív tagja lehetne. A hittanosokban előre tudatosíthatjuk, hogy nem egyszerűen mint „hittantananyagot” kell egy-egy bibliai történetet megtanulniuk, hanem mindez előkészít valamit, felkészít a konfirmációra. Sajnos köztudott, hogy ez nem minden esetben követhető (pl. a szülők nem tartják fontosnak, ők is csak addig jártak, míg „kikonfirmáltak” ...), mégis jó lenne, ha valósággá válhatna – a folyamatosság érzete miatt is –, hogy a hitoktatás egyfajta előfeltétel, „belépő” a konfirmációra.

A hittanosok ugyanakkor ne érezzék, hogy a konfirmandusok valamiféle külön társaság, kiválasztottak csoportja. Ezt segítő a konfirmációi oktatás

ideje alatt – konfirmandusként ugyan, de – ki-ki maradjon továbbra is addigi hittanos csoportjában (feltéve, ha nem évfolyamonként történik az oktatás).

2. Lelkész és konfirmandusok

A bevezetőben elhangzottakhoz hasonlóan nekünk, lelkészeknek is megkülönböztetett módon kell foglalkoznunk a konfirmandusokkal. Megítélésem szerint ez az egyik olyan szolgálati terület, melyet gyülekezeti lelkésznek nem szabad átadnia másnak, pl. hitoktatónak, gyülekezeti munkatársna). Fontos, hogy kezdettől fogva igyekezzünk az oktatáson túl személyes kapcsolatot is kialakítani és kiépíteni a ránk bízottakkal. Nem elég egy levéllel elintézni a hívogatást, toborzást sem! Feltétlen szükséges, hogy személyesen, családlátogatás formájában történjék mindez, még akkor is, ha olykor értetlenséggel, udvariatlan fogadtatással és kifogások sorozatával (pl. táncóra, edzés, szakkör, túlterheltség stb.) kell szembesülnünk.

A konfirmációi óra nem egyszerűen a konfirmandus tananyag leadásából áll. Törekednünk kell arra, hogy megérezzék a résztvevők: egy régi, ősi hagyományt követve – melyből maga Jézus sem maradt ki! – készülnek a gyülekezet elé, melyet (általában) szüleik is, nagyszüleik is, s többi felmenőik is mind-mind hozzájuk hasonlóan végigjártak, és nem tartották azt elfecsérélt, hiábavaló időtöltésnek. Ezzel kapcsolatban a gyülekezet archívumából előkerülhetnek régi, megsárgult konfirmációs csoportképek, melyeken esetleg egyik-másik konfirmandus szülője, nagyszülője látható huszonöt, ötven vagy még több esztendővel ezelőtt.

Sajnos némely gyülekezetünkben a vallásos neveléssel kapcsolatban kémenyen tartja magát a „negatív tradíció”: a konfirmációval minden lerendeződött ill. befejeződött. Azaz, aki „kikonfirmálkodott”, a maga részéről eleget tett az egyházi előírásoknak. Ez a sok helyen nemzedékek óta begyökeresedett felfogás nem kis feladat elé állítja a lelkészt. Mégis kezdettől fogva éppen ennek az ellenkezőjét kell hangsúlyoznunk. Célunk megvalósításához nagyban hozzájárulhat, ha az oktatás során sikerül elérnünk, hogy a konfirmandus ne csak eljárjon az órákra, hanem szeressen járni, mivel jó a közösség, annak ő is aktív tagja, s mi több, még a tananyag is érdekes. Ennek érdekében újra meg újra hangsúlyozhatjuk, hogy a leadott anyagból csak azt tanulják meg, amit értenek is. Ceruzával a kézben készüljenek egy-egy anyagrész megtanulására, s ha valamit nem értenek, vagy egy-egy kifejezés nem világos, következő órán jelezzék, hogy megbeszéljük. Egyáltalán nem a „magoláson” van a hangsúly, hanem annak befogadásán és megtanulásán, amit értenek is.

Fontos a konfirmandusok bevonása a gyülekezeti életbe. Sok gyülekezetben éppen a régi szokást követve nem kérdéses, hogy a konfirmandusoknak megvan a – néhol meghatározott, kijelölt – helyük a templomban. Ezen túlmenően azonban, rendszeresen bevonva őket az oltári szolgálatba szolgálat-

tevéők, „érdekeltekké” tehetjük őket abban, hogy ne csak paszszív, hanem aktív résztvevőivé váljanak az istentiszteleteknek.

A konfirmandusok és a lelkész személyes kapcsolatát mélyítheti el egy-egy kirándulás (pl. látogatás az „ország templomába”, megtekintve az Evangélikus Múzeumot), vagy ami valóban maradandó, kedves emlékeket jelenthet: a konfirmandustábor. A 3-4 napos kötetlen együttlétnek (melyet esetleg közösen, 2-3 gyülekezet konfirmandusainak szervezhetünk) nem az a célja, hogy még több tananyagot sajátítsanak el a gyerekek, hanem hogy találkozzanak más gyülekezetek konfirmandusaival, és hogy a közös alkalmakon (áhítaton, előadásokon, csoportos beszélgetéseken, énekléseken, játékokon, vetélkedőkön, étkezéseken) keresztül lélekben is ráhangolódjanak, ráérezzenek a Krisztushoz tartozás örömére, fontosságára és áldásaira, azaz lélekben is felkészüljenek életük e nagy eseményére.

Végül a vizsgadrukk oldása érdekében is sokat tehet a lelkész. A konfirmációs vizsgának – mint minden más vizsgának – nem az a lényege, hogy sikerüljön megmutatnunk, mennyire nem tudnak a konfirmandusok, vagy hogy gombnyomásra elhadarják azokat az előre „betanult” válaszokat, melyeket előzőleg a lelkész bácsi jószívúségből(?) – jó keresztyénként – kinek-kinek megmondott (megsúgott), hanem hogy arról tanúskodjanak, amit tudnak és megtanultak. Az úgymond „jelentkezős vizsgán” – mivel mindenkinek végig kellett tanulnia a tananyagot – hangzanak a kérdések, s aki tudja a választ, jelentkezik. A lelkész feladata nem az, hogy a nem jelentkezőket keresse, és mindenki előtt megszegyenítve szólítsa fel válaszadásra, hanem – amennyiben sikerült többé-kevésbé megtanítania az anyagot – éppen fordítva, a jelentkezőket olyan sorrendben szólítsa, hogy mindenki közel egyforma arányban felelhessen, juthasson szóhoz. Ha mindezt el is próbáljuk a helyszínen, ez nagyban segíthet az egyébként természetes vizsgadrukk oldásában. Pozitív tapasztalat az ilyen módon megtartott vizsgán, hogy még a leggyengébb képességű gyermek is tudja, hogy fog olyan kérdést hallani, melyre bátran és örömmel jelentkezhet, s válaszolhat.

3. Gyülekezet és konfirmandusok

A gyülekezet tagjainak is figyelemmel kell kísérnie a konfirmációra való felkészülést, s a rendszeres oltári szolgálatokon keresztül megismerhetik a konfirmandusokat. Egy-egy családi istentiszteleten a konfirmandusok röviden beszámolhatnak arról, hol is tartanak a tananyagban. Fontos, hogy érezzék és tudják, hogy imádsággal mögöttük állnak a gyülekezeti tagok.

A konfirmációt még ünnepélyesebbé és hangsúlyosabbá teheti, ha mind a konfirmáció, mind a vizsga gyülekezeti alkalom, melyre a konfirmandusok a presbitériummal karöltve, ünnepélyes keretek között vonulnak be. Szép szó, ha a gyülekezet – követve az ókeresztyén hagyományt – egyforma fehér

ruhát készített a konfirmandusoknak (melyet évről-évre újra fel lehet használni), megelőzve az esetleges hivalkodást, hogy kinek volt a legszebb ruhája vagy öltönye az ünnepen.

Az ajándékok sorából semmiképpen nem hiányozhat a teljes Szentírás és az Evangélikus Énekeskönyv! Idősebb testvérek otthonában – látogatás alkalmával – gyakran előkerül a polcra a konfirmációi Biblia. A benne található, személyre szólóan választott Igéhez és áldáshoz nem egyszer személyes vallo-más is kapcsolódik: *a konfirmációra kapott Ige mind eddig elkísért és hitemben megtartott.*

4. Serdülők (megkonfirmáltak) és konfirmandusok

A már említett konfirmandustáborban részt vehetnek korábban konfirmált serdülők is, akiknek segítségével folytatható az egyes évfolyamok közötti kapcsolat kiépítése és ápolása. A konfirmáció nem a megérkezés, a gyülekezethez való gyermekkori kötődés záró aktusa, hanem egyfajta kezdet, az önálló gondolkodás, egyéni véleményalkotás, hitbeli dolgokkal kapcsolatos kérdések felvetésének ideje. Ezért az „utógondozásra” is nagy hangsúlyt kell fektetnünk. A serdülő órák egyik célja lehet az általuk felvetett kérdések, problémák megbeszélésén túl a keresztyén életgyakorlatra való felkészítés és tanítás.

A megkonfirmáltak gyülekezeti életbe való integrálását tovább segítheti és mélyítheti a nagyobbakkal közösen megrendezett ifjúsági kirándulás, konferencia vagy csendesnap.

Záró gondolatok

Mindezeket végiggondolva talán kiviláglik, hogy a konfirmáció nem csupán a lelkész egyéni produkciója (hogyan, miként tudja bizonyos tananyagra – az iskolai tananyagon túl, ráadásként – betanítani a gyerekeket), hanem az egész gyülekezetet érintő feladat és küldetés. Miként azt már a bevezetőben is hangsúlyoztuk, a konfirmáció mindig a jövőt, a folytatást jelenti egy-egy gyülekezet életében, ezért fontos az összefogás, a team-munka.

Vezérigénkben és a későbbiekben sincs szó arról, hogy Jézus bármit is alapjaiban megváltoztatott volna az ősi zsidó tradícióból. Követőire (reánk, s az egész keresztyénségre) komoly mandátumot és üzenetet bízott, melyet helyettünk senki más nem fog továbbadni vagy képviselni, propagálni vagy elvégezni teremtett világunkban. Egykor Jézus hitvalló életre hívta el tanítványait, s ma is ugyanerre hív bennünket. Fülünkbe csenghet János apostol prófétai szava a langyos keresztyénség jövőjét illetően (Jel 3,16). Nem lehet eléggé hangsúlyozni, hogy az ezredforduló keresztyénségének nem kívánságokat kell kielégítenie a kor szája íze és ízlése szerint, valamint álszent esélytoltgatásba

kezdenie a jövőt illetően, hanem sokkal inkább mindenkor saját Megbízójától kapott mandátumára tekintve – még ha kívülállóknak ez olykor első nekifutásra konzervatív, idejét múlt vagy elavult is – a meglévő, örök és változatlan kincset (kincseket), az időt (időket) kiálló keresztyén értékeket kell képviselnie és továbbadnia egyre kuszáltabb és (minden téren!) globalizálódó világunkban.

*Ha áhítat kulcsolja két kezed:
Tiszta szívedben Istent érezed.
A hívő élete hit fényétől napos,
S a szíve üdítő imától harmatos.
Ha szíved tiszta, jó: a kicsiny Betlehem,
Amelyben sugárzón a Jézus megjelen.
Föld öröme szétfoszlik csakhamar,
– Mindig boldog, aki csak jót akar.
Hiába kutatod át a végtelen világot,
Nem ott az isten-ország! – ezt szívedben találsz.
Ne véld: elég, ha szíved csak néha-nap szeret –
Többet kér Istened: légy maga a szeretet.
Kísértenek? Fohászkodj! S az Úr imádra szólít,
Fiam, megvédeni téged angyalok légióit.
Ha benned Jézus által az Isten megjelent
Úgy vagy: harmónia, s a lelked élte: rend.
Ragaszkodsz földi jóhoz? – Szegényedél a kincsen.
Csak Ő a kincs, kívülről más gazdagság itt nincsen.
A szeretet az élet ősforrása;
Ha benned szeretet:
Istennek lész parányi mása.
Istent dicséred zsolozsmát énekelve,
S súlyát veszíti el az élet terhe.
Ha jársz a földön büntől roskadozva:
A hitre nézz, vezérlő csillagodra.*

Kutas Kálmán

Polgárdi Sándor

A GYÜLEKEZET SZEREPE A KONFIRMÁCIÓRA VALÓ FELKÉSZÍTÉSBN

Nemzedékek nőttek fel falusi és városi gyülekezetekben úgy, hogy a konfirmációt életük jelentős eseményeként tartják számon. Emlékezetesek az órákon elhangzott témák, imádságok, éppígy a lelkész munkája, figyelmessége, személyisége, a közös élmények.

Gyülekezetemben a hatvan-hetven év közötti korosztály úgy emlékszik vissza azokra az időkre, amikor hittanra, konfirmációi órára járt, hogy az áhítatokon, foglalkozásokon az egyházi énekek lélekemelőek voltak és bátran megszólaltak. S nemcsak ők, hanem a hasonló korú római katolikusok is úgy mesélnek az akkori evangélikusokról, mint élő gyülekezeti közösségről. Ezekben az idősödő keresztyén emberekben érződik lelkészek, tanítók egykori odaadó munkája, szolgálata.

A második világháború után a körülmények ismert módon megváltoztak, az egyház lehetőségei korlátozódtak, iskolarendszerünk szinte megszűnt. Az urbanizáció, az ipar fejlődése nagy hatással volt az evangélikusság helyzetére is. Bár az elmúlt évtizedekben is konfirmáltak fiatalok, mégis érezhető, hogy a családok többségében egy nemzedék vallásos nevelés nélkül nőtt fel.

Úgy gondolom, hogy itt nem a nemzedékek közötti különbség exponálása a cél. Tanulhatunk a múltból, ami akkor eredményes, jól működő és tanulságos volt, azt átvehetjük. Emellett kereshetünk új utakat, amelyek a célhoz, egy jó gyülekezeti közösséghez, jövőt kereső evangéliumi hithez vezetnek.

Tanítani Krisztus népét

A missziói parancs értelmében a gyülekezetek felelősséggel tartoznak azért, hogy Jézus tanítása terjedjen a világon. Nemcsak földrajzi, de generációs határok átlépéséről is szó van ebben az összefüggésben. Luther a Kis káté előszavában írja: „Istenre kérek azért mindnyájatokat... töltsétek be hivatásotokat teljes szívvel, könyörüljétek a gondotokra bízott népen és segítsetek nekünk a népet, különösen a fiatalágot megtanítani a kátéra.”

A gyülekezet feladata és felelőssége akkor kezdődik, amikor egy gyermeket megkeresztelnek. Attól kezdve hordozza imádságban, később pedig számon tartja hittanusként, konfirmandusként. Ha ez az érdeklődés, nyitottság valóban jelen van, az a gyermek családjá számára is érezhetővé válik. Ezáltal – és hívogatás útján – teremődik meg gyülekezet, család és fiatalok találkozásának lehetősége.

A hitoktatásban kezdődik, majd a konfirmációra való felkészítésben folytatódik azon ismeretek átadása, amelyek a felnőtt keresztény életben segítséget jelenthetnek. A gyermekek és fiatalok a gyülekezetben ismerkednek meg a Szentírással, egyházunk történelmével és hagyományaival, intézményrendszerével, belső és külső életével, tanításával, társadalmi szerepvállalásával. Emellett fontos, hogy megismerjék saját gyülekezetük helyzetét, örömeit és gondjait, feladatait és terveit, s azt, hogy konfirmált felnőtt gyülekezeti tagként hogyan vállalhatnak szerepet a közösség életében, milyen jogaik és kötelességeik lesznek.

A konfirmandusok felkészítésében nemcsak a lelkész vállalhat szerepet, hanem gyülekezeti tagok és vezetők, pedagógusok és más értelmiségiek, presbiterek is megtalálhatják feladatukat csendesnapok, kirándulások, konfirmandustábor koordinálásában, egyes témák feldolgozásában.

A konfirmáció jelenleg általában 13-15 éves korban történik. Ebben az időszakban sok vidéki fiatal költözik el családi környezetéből kollégiumba, kerül másik településre vagy kezd el dolgozni. Az új szituációban válik világossá, ki mennyire ragaszkodik egyházához, s mennyire fontos számára a keresztény hit. Hogy gyümölcs teremhessen, a magot a gyülekezetben gyermek- és ifjúkorban kell elvetni. Ebből is látható a konfirmációi oktatás s a gyülekezet felelősségvállalásának jelentősége.

Merjünk reménykedni abban, hogy gyülekezeteinkben beteljesedik a zakariási ígéret: „ezt mondja a Seregek Ura: Azokban a napokban tízen is megragadnak a mindenféle nyelvű népek közül egy júdait ruhája szegélyénél fogva, és ezt mondják: Hadd tartsunk veletek, mert hallottuk, hogy veletek van az Isten!” (Zak 8,23)

Hordozzuk egymást imádságban, mert ez ad erőt szolgálatunkban; legyen a konfirmáció a gyülekezet közös ügye!

Ki megőrzi hitét s igaz úton halad,
A jobb részt választá, nyomán áldás fakad.
Fiam, családotban szép örökség a hit:
Ez legyen pajzsod, ha majd a sors harcra int,
Kísérjen utadon igazság, szeretet
Meghallja az ég, ha ajkad imát rebeg.
Legyen jó anyádnak öröme hű szíved,
Isten áldása jár úgy egy úton veled.

(Konfirmációi áldás: Gyurátz Ferenc püspök irodalmából)

Kis János

MIT JELENT SZÁMOMRA A KONFIRMÁCIÓ?

Tapasztalatok és élmények

Most, a konfirmációs és ifjúsági táborok után felszabadultabban gondolom végig húsz év konfirmációs tapasztalatait, élményeit.

Mit jelent? – Kihívást!

Évről évre félelemmel és szorongással a szívemben gondolok a konfirmációra. Noha a folyamat gyakorlata már kialakult bennem:

1. Imádság. Ez a tudatos kezdés, mely végigkíséri az egész időszakot, s amit soha nem nélkülözhetünk a befejezés után sem. Lelkész és gyülekezet együttes lehetősége és feladata ez.

2. Gyűjtés. Kedves beköszöntő levél a tizenkét éve megkeresztelt gyermekek számára. Néhány levél visszaérkezik. Sokan közülük már nem ott laknak, a címzett ismeretlen, nekik pedig a feladó. Kezdődhet a nyomozás. Ki mit tud róluk? Az eredmény mindig bizonytalan. Ilyenkor gondolom végig a keresztelezés óta eltelt időt. Azt tanítjuk, hogy Isten megelőlegezett szeretete a keresztség. Mit kezdünk vele a családban, a gyülekezetben, személyes életünkben? Voltak próbálkozásaink, hogy évente felkeressük a megkereszteltet, s aztán kevés volt az ember, az idő. Próbálkoztunk születésnap jókívánságokkal – elmaradtak. A másik oldalon is feltehető a kérdés, vajon ők kerestek-e? S ha nem, miért nem?

A konfirmáció Isten megelőlegezett szeretetének megerősítése, azok számára, akiket el tudunk érni. Kezdődhet a látogatások sora. Van, ahol a küszöbig jutottam. „Ma már máshogyan gondoljuk!” – Valaki megelőzött minket. Ott, ahol bejutok, sok mindenre fel kell készülnöm. Néhány szín a palettáról: „Már annyi helyre jár a gyerek.” Különórák, sport, nyelvek, ugye, fontosak a mi korunkban. „Mikor lesz az óra?” – Az nekünk biztosan nem jó! Hétköznap az iskola miatt, hétvégén a család miatt. Ezt igazán megértheti még a lelkész is. S talán a legjellemzőbb kortünet, amikor a szülő felteszi a szabad választás lehetőségét: „Akarsz menni?” Ott a lelkész előtt jelzi, hogy itt, kérem, demokrácia van, ebben a gyereknek szabad döntése van. S miért csak ebben? A lelki, a nem azonnal kifizetődő dolgok nem annyira fontosak? Némelyik értelme-

sebb gyermek azt is megkérdezi: Mít kell ott csinálni? Nincs sok ismeretük arról, mi is a konfirmáció! Ilyenkor úgy érzem magam, mint az ügynök, aki el akarja adni a portékáját. Pedig csak egy rám bízott kincset szeretnék tovább adni ebben a lehetőségben. Az utolsó, amivel búcsúzni szoktam az, hogy egyszer gyere el, nézd meg, azután dönts. Ha nem tetszik, nem kell többet jönni. Eddig ez még bevált! Sokszor gondolkodtam el azon, hogy hol van a szülő, keresztszülő ígérete, fogadalma, felelőssége. Az elszalasztott alkalom nehogy később megbánt esemény legyen, amikor más hálójába kerül a féltve őrzött, s annyi mindennek kiszolgáltatott gyermek. Természetesen vannak olyanok is, akik egyszerűbb úton jutnak el az órákra, akiket a szülők hoznak kérve a tanítást. Sajnos még ma is ez a sokkal kevesebb.

3. Tanítás. (Minarik Ede edző után szabadon) „Kell egy csapat!” A játékosokat nem én választottam. A legtöbben engem sem ismernek, sőt egymást sem. Alapfogalmakkal kezdjük az ismerkedést. A komoly dolgok mellett a játék is helyet kell, hogy kapjon e területen. Technikai eszközeinket is alkalmaznunk kell, sőt a pingpongasztalt is. Jó, ha a tanítási órák mellett van lehetőség a kötetlenebb együttlétre. Itt kerülhetnek elő a kérdések, a kibeszélendő, megbeszélendő dolgok. Tíz év után az időpont dolgában is változtatnunk kellett. A jól bevált pénteki alkalmak helyett a vasárnapi alkalmat kérték. Istentisztelet után tartottuk óráinkat. Ideológiát is gyártottunk: így jobban beépülhetnek a gyülekezetbe, s talán sokukat a szülei is elkísérik. Ez csak részben valósult meg, s a tanítás vége felé voltak olyanok is, akik csak a hirdetés után érkeztek meg, hogy az órán ott legyenek.

Sokat vívódom a tanítás anyagán. Mit és hogyan? Őszintén kell elmondanom, hogy próbálkozom. Mástól azt hallottam: „Maszekolok!” Káté. Bibliaismeret. Egyháztörténet. Egyházismeret. Énekismeret. Életre nevelés. Krisztushoz vezetés. Mindez húsz-harminc órában, vizsgával a végén. Úgy, hogy tanuljanak, érdekes legyen, megértsenek valamit az egyház szolgálatából, melynek nagykorú tagjai lesznek. Találkozzanak azzal a Krisztussal, vagy legalább halljanak róla, aki szereti őket, s akiről vallást kell tenniük a gyülekezet előtt. Közben azt is tudom, hogy nem ez a legalkalmasabb kor, s hogy mindez akár egy életprogramnak is elég. Kimondom, elég reménytelen vállalkozás! Akkor, ha magunkra nézünk csupán, s ha eredményekben gondolkodunk.

Mit jelent? – Élményt.

Egy évben nem indítottunk konfirmandus csoportot. Kis, városi gyülekezet, négy gyermek – kevés. Majd jövőre, született meg a döntésünk. Bevallom, nagyon hiányzott lelkésznek és gyülekezetnek is. Ezek a konfirmandusok, a velük való törődés része a szolgálatunknak, életünknek. Más, mint az iskolai hitoktatás. Bekapcsolódnak jelenlétükkel és szolgálatukkal a gyülekezet életébe. (Istentiszteleten, szeretetvendégségen, más szolgálatokon keresztül.) Nyári konfirmandus táboraink lehetőséget adnak az elmélet megélésére a gyakorlatban, a közösségben. Legalább olyan fontos ilyen lehetőségeket teremteni, mint amilyen fontosnak érezzük az ismeretátadást. Itt élük át az ígével való élés

lehetőségét, az életvitelt, az egymásra utaltságot jókedvben, játékban, szeretetben. Ilyenkor kicsit formálhatók, alakíthatók.

Élmény a mindig új módszerek kidolgozása. A tanítás folyamán vannak állandó és változó részek. Tudom, hogy mindenki másképp csinálja. Ez a konfirmációs vizsgák gyakorlatából jól kitűnik. Van, aki saját anyagból dolgozik, van aki hozottból és talán még nagyon sokféle.

Tudom, hogy van egy alapkövetelmény, amiből nem engedhetünk. Ezen felül azonban valamit meg kell éreznünk a velük való törődésből és foglalkozásból. Ami maradandóan nyomot hagyhat az életükben. Ezért tartom nagyon fontosnak a közösséget, s azt, hogy nagyon komolyan vegyük őket, egyenként és személyesen. Olyan kapcsolatok alakulhatnak ki, melyek életre szólóak. Családokig juthatunk el, s sokszor megfordul az út, már nem a szülő hozza a gyermeket, hanem a gyermek hozza a szülőt templomba, Isten közelébe.

Mit jelent? – Felelőséget!

Jól csináljuk-e? Tudunk-e olyat adni, amit majd használni tud az életben, ami tartalmat, tartást ad az életre és a folytatásra. Milyen lesz a folytatás, s lesz-e? Beláthatatlan terület ez. Voltak olyanok, akikben bízam, s voltak olyanok, akikről nem gondoltam volna. Isten gondolatai és útjai nem a mieink. Valami történhet e fél év alatt, amiben eszközök lehetünk Isten kezében, ott és akkor. Kegyelem ez, amit benne bízva kell elfogadnunk, s végezni a reánk bízott szolgálatot. Lehet ma kétségbe vonni sok mindent. Ez ma amúgy is, mindenben nagyon divatos a világban és az egyházban is. Kell-e? – Máshogyan kellene! – Más korban lenne eredményesebb? – Megválaszolendő kérdések, de én úgy érzem, hogy folytatni kell hittel, Istenben bízva, mert a növekedést ő adhatja.

Mit jelent? – Terhet!

Aki vívódásaimat olvassa, és hasonlókat élt át, tudja, ez is benne van a szolgálatban. Rutinból ezt sem lehet jól végezni. Nincs két egyforma csoport, év, helyzet. Mindig újra kell kezdeni, fogalmazni, alkalmazni és élni. Menni előttük, utánuk és értük! Amikor a vizsga izgalma után s az úrvacsoravétel előtt odamennek szüleikhez és bocsánatot kérnek az istentiszteleten, könnybelábadt szemmel érezzük át a Szentlélek munkálkodását. Mélységeit nem kutathatjuk, de jelenlétét érezve tudjuk, hogy félelemmel és rettegéssel kell munkálnunk üdvösségünket e szolgálati területen is.

Mit jelent? – Ezt és még rengeteg mindent. Örömet, kudarcot, reménységet!

Varsányi Ferenc

EGY AKTUÁLIS KÖRÜLTEKINTÉS „SZILÁNKJAI”, AVAGY AZ ÁTGONDOLANDÓ KÉRDÉSEK

Aki a konfirmációval kapcsolatos kérdéseket feszegeti, jól teszi, ha felkészül arra, hogy darázsfaszekbe nyúl. Szerzőtársaim bőségesen hozzák a példákat, emlegeti az előítéleteket, félreértéseket a konfirmációval kapcsolatban. A hétköznapi vélekedés jól tükröződik az igekötők használatával. Le-, ki-konfirmál, tehát egy életre letudja az egyházi kapcsolatot.

A gyülekezet mint keresztény közösség hogyan tekint az egész témára? A vélekedések nagyon sokrétűek lehetnek.

a) A konfirmációi ünnepi istentisztelet a templomos gyülekezet terhe, hiszen egy csomó idegen, a gyülekezet peremén élők reprezentatív alkalomnak tekintik.

b) Ezeket (ti. konfirmandusokat) se látjuk többet.

c) Ti (konfirmandusok) vagytok emberileg nézve a reménységünk a holnap egyházára nézve.

A megjegyzések színezhetők, árnyalhatók, de lényegileg lefedik a közvélekedést. A konfirmációval kapcsolatos hozzáállásunkat kellene tisztázni. A pontos célkitűzés hiánya vezet a jelenlegi tisztázatlan helyzethez.

Mi a konfirmáció célja? Tanítás? Ismeretközlés? Identitáserősítés? Utánpótlásbiztosítás? Hitre juttatás?

Ezen kérdésfelvetések között milyen szerep jut a helyi gyülekezetnek? Más megközelítésből: mi lehet a jogos gyülekezeti igény a konfirmációval kapcsolatban?

Mielőtt erre a kérdésre válaszolnánk, tegyünk egy fontos kitérőt. Honnan érkeznek a konfirmandusaink? Van-e gyülekezeti háttér? Milyen lelki intenzitás jellemzi a családokat?

Nagyon leegyszerűsítve három típust különböztethetünk meg.

1) Egyházas család (tradicionális, eleven hitű, gyakorló, szimpatizáns stb.). Ezen nem homogén csoport számára fontos a konfirmáció, az egyházhoz kötődése pozitív. Elvárja a szakszerű képzést: bibliismeret, egyháztörténet, identitáserősítés, hitben való megerősítés akár a megtérésig. A motivációk között szerepelhet a családi nevelési mulasztások pótlásának igénye.

2) Közömbös család (valószínű ez az átlag család). Sekélyes egyházismeret, az egyház iránti mérsékelt reverencia jellemzi. A konfirmációtól a gyereket nem tiltja, igaz, nem is bátorítja. „Nem baj, ha ilyesmit is megismer...” Legfeljebb kultúrigénye van.

3) Ellenséges család (teoretikusan, praktikusan ateista). Negatív egyházképe van, a „kártékony eszméktől” meg akarja óvni a gyereket. Nevelési kudarcnak éli meg, ha a gyerek akarata érvényesül, és konfirmál.

Világosan látszik, hogy a konfirmandusaink (gyerekeket föltételezve) milyen heterogén háttérből jönnek. A velük kapcsolatos gyülekezeti elvárások sem egyértelműek. Bizonyára nem járok messze az igazságtól, ha a gyülekezet (lelkész) felől nézve a konfirmáció a gyülekezeti utánpótlás forrása. Olyannyira igaz ez az állítás, hogy a konfirmált gyerekeket a gyülekezet felnőtt tagjainak tekintjük(?). Stratégiai kérdést csinálunk a hitoktatás egyik fázisából. Ha fenntartjuk az előbbi állítást, akkor megkerülhetetlen az eredményesség vizsgálata. Különösebb kutakodás nélkül is egyértelmű, statisztikailag az eredményeink inkább az eredménytelenség kritériumainak felelnek meg.

Míg gyülekezetépítési szempontból jogos igény az utánpótlás, addig praktikusan egy csomó probléma vetődik fel. Mit kezdjen a gyülekezet, lelkész a szórványban élő egy-két konfirmált fiatallal? Hogyan próbálja meg integrálni a gyülekezet közösségébe a konfirmáltakat? A nagyvárosi gyüleket terhe az elérhetetlenség, a más irányú programbőség. A családból kikerült kollégisták elérése problémát jelent.

A konfirmáció mint gyülekezeti esemény

A nem szívderítő elemzés után vegyük szemügyre, milyen kitörési pontjaink vannak.

1) Igénytámasztás. Jó, ha a tananyagot úgy próbáljuk meg tematikájában összeállítani, hogy az tekintettel legyen az életkori sajátosságokra. A közös nyelv megtalálása perdöntő. A metakommunikatív elem rendkívül fontos. Tudatosítani kell, hogy az egyház és minden cselekménye nem önmagáért van. Isten számtalan módon megtapasztalható hozzánk hajló szeretetéről tanúskodik, akár tanításban, akár lelkigondozásban, akár más formában megnyilvánuló szolgálatról van is szó. Ebben az értelemben az egyház korszerű eszmék szószólója. Tradícióink megbecsülése és gondos ápolása ne legyen a múltba merengés.

2) Igényes tanítás. Mit tanítsunk? Miből tanítsunk? Örökzöld kérdések. A téma aktualitását mi sem bizonyítja jobban, mint hogy az általunk irigyelt finn gyakorlatot is mostanában reformálják. Leegyszerűsítve: két fókuszúnak jellemezném a feladatot: a) a tanítás anyaga: bibliaismeret, dogmatika, etika, egyháztörténet igényes összefoglalása; b) a tanítandók elérése: személyes érdeklődés felkeltése.

A sokrétű információ közlése megkerülhetetlen feladat. Ne elégedjünk meg a középsszerrel. Ha elég empátiával próbáljuk meg a feladatunkat végezni, bizonyára lesznek sikereink. Az azonban semmiképpen nem kudarc, ha a sok érdeklődő kérdés látszólag mellékvágányra viszi az óravázlatot.

A személyesen megérett, szellemi kalandozásból fakadó tanulási öröm lesz csak maradandó, személyiséget pozitívan alakító. Ha jól végezzük a tanító munkánkat, gyerekeinket időnként a középiskolai szint fölé is hozhatjuk. Milyen büszkék, amikor egy-egy témában magabiztos jártasságra tesznek szert (irodalom, történelem)!

3) Igényes gyülekezeti élet. A konfirmált fiatalokat deklaratíván a gyülekezet felnőtt tagjainak tekintjük. Nyilvánvaló áltatás volna, ha ezt a tételt minden további nélkül elfogadnánk. A lelkész, a gyülekezet feladata az integrálás. Van-e hova hívni a fiatal?

Legkézenfekvőbb az ifjúsági csoportba hívás. Tapasztaljuk, hogy még eleven ifjúsági csoportokba járó fiatal sem biztos, hogy részt vesz a gyülekezet életében. A rétegcsoporthoz is a teljes gyülekezet részei. A csoport „mi tudata” semmiképpen ne szűküljön le a mikroközösségre. Az átjárást a csoportok, illetve az istentiszteleti gyülekezet között mindenképpen biztosítani kell.

Igen komoly erőfeszítést igényel az olyan gyülekezeti élet kialakítása, amely minden korosztály számára vonzó. A konfirmációval kapcsolatos negatív tapasztalatok lehet, hogy nem a konfirmációval, hanem a gyülekezettel kapcsolatosak.

Gyülekezeti feladat az utánpótlás nevelés lelki és anyagi feltételeinek a biztosítása. Az oda-vissza hatásban megkerülhetetlen a gyülekezet befogadó attitűdje.

Szép az, ha a konfirmáció vizsga nyilvános gyülekezeti alkalom. Mindenképpen szerencsés a vizsgát és az istentiszteletet külön tartani. A vizsgán való gyülekezeti részvétel erősíti az együvé tartozás érzését. Az sem baj, ha büszkék vagyunk egy-két szép teljesítmény láttán.

Becsüljük meg a konfirmációt! Sok áldás származhat belőle szorgalmas tanítás-tanulás után a gyülekezet számára.

„Aki pedig mindent megtehet sokkal bőségesebben, mint ahogy mi kérjük vagy gondoljuk, a bennünk munkálkodó erő szerint: azé a dicsőség az egyházban Krisztus Jézus által nemzedékről nemzedékre, örökkön-örökké.” (Ef 3,20-21)

Sólyom Jenő

AZ ÉDESAPA LEVELE

Személyes vallomás a konfirmáció élményéről

47 éve, 1953 tavaszán részesültem konfirmációban a józsefvárosi gyülekezetben. A konfirmáló lelkész Grünvalszky Károly volt. Úgy emlékszem vissza, hogy az előkészítő órákon, az azokra való otthoni készüléskor a tanuláson volt a hangsúly. Az ötvenes évek elején a csoportunk még ahhoz a korosztályhoz tartozott, amelyik több éven át részesült hitoktatásban vagy járt vasárnapi iskolába, bibliaórákra. Így a Biblia nem volt ismeretlen számunkra, de talán akkor éreztük meg komolyan, s értettük meg valamennyire azt, mi az, ami a keresztyénségen belül minket, evangélikusokat megkülönböztet. Luther Kis káteját kellett, ha nem is teljesen, de több részében szó szerint megtanulni. Úgy éreztem, az a legfontosabb feladat, hogy megismerjük, mi a helyes evangélikus, lutheri tanítás a tíz parancsolatban megfogalmazott isteni törvényekről, a Miatyánkban naponta elmondott kérdésekről, az Apostoli Hitvallásról, a szentségekről, különösen is az úrvacsoráról, ezen keresztül értsük meg, mit jelent az, hogy Isten teremtményei, Krisztus tanítványai vagyunk, a konfirmációi vizsgán mások előtt is bizonyosságot tegyünk arról, mit tudunk egyházunk tanításából, s öntudatos evangélikus keresztyénként éljünk majd felnőtt korunkban. Ezért akkor talán nem is hiányoltam, hogy viszonylag kevés idő jutott a beszélgetésekre Istenhez, Jézushoz kötődésünk kérdéseiről. Azt, hogy az Istenbe vetett bizalom, a ráhagyatkozás mennyit erősödött ez alatt az idő alatt, nehezebb volt szavakban kifejezni, pedig világos volt, hogy az egyház tanításának az ismerete nem azonos a hittel, nem helyettesíti azt. Ennek a tudásnak akkor van igazi alapja, s értelme, ha hitre épül.

A hit és tudás (az egyház tanításának a tudása) mellett egy másik szópár, amivel a konfirmációra készülésünk jellemezhető, a jogok és kötelességek, kötelezettségek megismerése. Egy fiatalember számára nyilván vonzó, a felnőtté válás egyik jele, hogy a konfirmáció után az egyházban bizonyos jogok illetik meg. Nemcsak az úrvacsorával élhet, de keresztszülő is lehet, s majd felnőttként a gyülekezet életébe is beleszólhat. A tanulási folyamat azonban jelezte, hogy a jogokkal kötelezettségek is együtt járnak, mégpedig az, hogy

Urunk szeretetéről ne csak szájjal, sőt elsősorban ne csak szájjal, hanem tiszta étellel és jó cselekedetekkel tegyünk vallást, hogy Istennek tetsző, embertársainkat segítő, felelős életet éljünk.

Végül egy harmadik szópár, ami eszembe jut, a befejezés-újrakezdés élménye. A konfirmációval lezárult egy tanulási folyamat, bár továbbra is járunk hittanórára. Különösen, ha a teológiai könyvek otthoni sokaságára néztem, csak azt érezhettem, hogy az evangélikus egyház tanításának legfeljebb az elemeit tanulhattam meg. De nemcsak a tanulást lehetett folytatni, hanem a naponkénti megtérésre biztatással Isten a mindig újra kezdés lehetőségét is adja.

Különleges személyes élményként, emlékként mindenképp ide kívánczik az, hogy nekem s bátyámnak, akivel együtt konfirmáltunk, édesapám, noha együtt laktunk, levélben írta meg, milyen gondolatok jártak a fejében a konfirmációkkal kapcsolatban. Mivel ez akkor, 1953. május 31-én, a konfirmáció vasárnapján az Evangélikus Életben is megjelent, talán megengedhető annak újra közzététele.

Kedves fiam!

Ne furcsáld, hogy levelet írok neked, pedig élőszóval is közölhetném, ami most konfirmációd küszöbén feléd kívánczik a lelkemből. Vannak mondanivalók, amelyek könnyebben igazodnak sorba a papíron, mint az ajkon. Az én mondanivalóm is ilyen. De neked is jobb, ha olvasod, nemcsak hallod. Megállhatsz bármelyik mondatnál, akár azért, hogy újra olvasd, akár azért, hogy abbahagyjad az olvasását. Remélem azonban, hogy végigolvasod, amit írok neked. Ez a végigolvasás egyik próbája lesz annak, hogy valóban erőt kapsz-e a konfirmációban a kísértések ellen.

És én éppen arra akarlak figyelmeztetni, hogy a konfirmáció erővétele. Ne feledd ezt el egész életedben! De ne csak az értelmekkel ne feledd, hanem a magatartásoddal se! Mit használna, ha csak tudnád, hogy a konfirmáció, ez a latin eredetű szó megerősítést jelent?! Ismerd az életedben is ERŐ-nek, MEGERŐSÍTŐ-nek az Istent! Még az se lenne elég, ha most a konfirmáció ünnepélyén valami különleges erőt éreznél beléd áramlani az Istenből. Az Isten előtt sohase tudd magadat másnak, mint erőtlennek, gyengének, de viszont tudd az Istent erőtadó Istenednek: Neki ígérete van rá, hogy erőt ad az Övéinek. Mindenre ad erőt a Krisztusban. A Krisztusban pedig akképpen ad neked erőt, hogy benne éltesd az egyházban: benneéltesd az igehallgatót, az úrvacsorai gyülekezetben. Ezért elválaszthatatlan egymástól az Örök Isten, a Krisztus, a Lélek ereje, az evangélium, a keresztség, az úrvacsora, az egyház. Ha valaha is megpróbálnál úgy élni, hogy egyik-től vagy másiktól elszakadsz, menten elszakadsz a többitől is. Ezért hát az elszakadásnak bármilyen kísértésében melegítsd fel magadban konfirmációd emlékét, s ez az emlék ne hagyjon neked nyugtot, amíg mellbe nem vágod a Kísértőt.

Azt írtam, hogy mindenre erőt kapsz a Krisztusban. Tudom azonban, hogy neked is, mint minden embernek, több a megfogható kevés, mint a foghatatlan

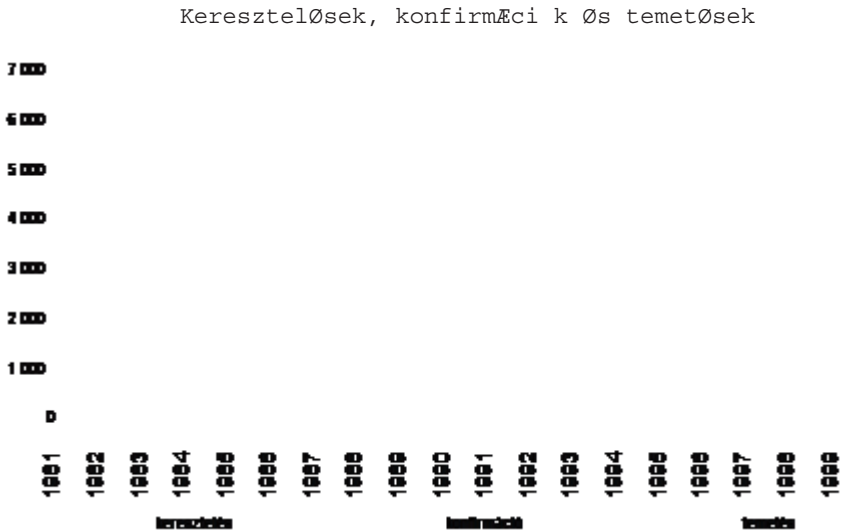
minden. Meg kell ugyan tanulnod még éretlenül is a „minden”-t, mert te sem tudod, milyen nyomorúságok, milyen erőtlenségek jönnek rád életedben. De helyes, hogy elsősorban most, a te ifjúságod idején, a te ügyeidben akarsz erős lenni: erős ifjú, erős a te idődben, erős a társaid között. Ezért én sem írok neked többről, mint arról az erőről, amelyet az Istentől arra kapsz, hogy híven harcolj kísértéseid ellen, és híven szeresd a tiedet. Ezeket sem lehet egymástól elválasztani. Nincs öncélú harc a bűnök ellen, és viszont a tied szeretetében csak az önszeretet kísértéseit legyőzve tudsz hű maradni. Remélem, nem is kell sok szóval figyelmeztetnelek, kik is hát a „tied”. Nemcsak a testvéreid meg a szüleid, sőt nem csupán a barátaid, hanem mindazok, akiknek a közösségében élsz, akik közvetve vagy közvetlenül neked dolgoznak (pl. a ceruzádat neked gyártották, a földalatti vasutat neked fűrik), akiknek a javára te fogsz dolgozni, mindazok, akik veled együtt az Erős Isten teremtményei és gyermekei. Helyesen teszed persze, hogy naponként elsősorban azoknak a javát nézed, akiket éppen az életed sugarába hozott az Isten.

Így légy erős! Az emberek felé öntudatosan, önérzetesen, de önzetlenül erős! Az Isten felé a bűnbánatban, engedelmisségben, bizalomban, reménységben erős!

Ez hát az én papírosra kívánczó mondanivalóm. Talán azért is kívánczolt papírra, mert mi, szülők érzékenyülünk, amikor a gyermekünket ott látjuk az oltár előtt, amint először kapja az úrvacsorában a Krisztus testét és véré. Elérzékenyülünk, mert ilyenkor kiváltképpen gondolunk éveink múlására. De mégis inkább öröm nekünk! Éveink múlásából meggondoljuk szülői-nevelői erőnk gyengülését, és ennek ellenében annál hálásabbak vagyunk az Istennek, hogy Ő a Maga Lelke erejét adja neked is, kedves fiam. Örülj te is, örülj az erőnek, erődnek, Isten erejének! Maradj meg annak a hitnek az örömeiben, amelyre erőt veszel a konfirmációdban. Csókol:

édes apád.

Keresztelések, konfirmációk és temetések
a Magyarországi Evangélikus Egyházban 1981-1999 között

*Mit jelent számomra
a konfirmáció?*

NÉHÁNY EMLÉKEM A KONFIRMÁCIÓRÓL

Életem és szolgálatom legtöbb feszültséget hozó alkalma volt a konfirmáció. A sajátomra visszagondolva legerősebb emlékem a felszabadult sóhajtás, hogy túl vagyok rajta. Ugyanakkor bizonyos rossz érzés sem hiányzott mellőle: valami mást vártam, valami mást szerettem volna. E kettő azután lelkési szolgálatom idején sem maradt el tőlem...

1939-ben mennybemenetel ünnepén konfirmáltam. Hogyan készültünk fel, milyen kátét használtunk, hányan voltunk? Nem tudom. Az dereng bennem, hogy néhány hónapon keresztül vasárnaponként, az istentisztelet után átmentünk az iskolába, ahol lelkészünk megállt előttünk és magyarázott. Az istentisztelettel kapcsolatosan arra emlékezem, hogy rettenetesen fáj a fejem és eluralkodott rajtam a fentebb már említett kettős érzés. Mit vártam, mi maradt el?

Bizonyos kérdéseimre nem kaptam választ. Nagyon különbözőek voltak. Izgatott például az, hogy miért kell pénzt tenni az oltár melletti asztalon lévő tányérkába. Vagy: nagyon szerettem volna megtudni, hogy mit „kell” érezni a bűnbocsánat elnyerésekor. Az is rámnehezedett, hogy családunkból egyedül vettem úrvacsorát. Édesanyám, húgom, keresztszüleim katolikusok voltak, édesapámnak pedig nem volt kapcsolata a gyülekezettel. Képtelen voltam túljutni amiatti keserűségemen, hogy húgom első áldozása nagyobb dolog volt a család számára, mint az én konfirmációm. Tizenöt éves kamaszgyerek voltam.

Nem felejtettem el ezeket, amikor lelkészként gyerekeket kellett konfirmációra felkészítenem.

Ezt a szolgálatot 1954 és 1995 között minden esztendőben végeztem. Társgyülekezetben és leánygyülekezetben is. Ilyenkor két előkészítőt és két konfirmációi istentiszteletet tartottam. Két alkalommal két gyermeket tanítottam, egyszer huszonháromat. Legtöbbször tíz körüli volt a létszám. Az ötvenes években és a hatvanas évek elején három-négy hónap volt az oktatásra engedélyezett idő, később két esztendeig is oktathattunk. Körülbelül tíz évjáratra, tehát konfirmációs szolgálatom negyedére nagyon szívesen, örömmel és hálával emlékezem vissza, a legutolsóra szégyenkezéssel és bűnbánattal. Hetvenegy évesen a tizenhárom éves gyerekekkel már nem tudtam megfelelő kapcsolatot kialakítani.

Megemlítem még, hogy a Teológián nem volt időnk erre a szolgálatra alaposabban felkészülnünk. Azoktól a lelkészekről kaptunk bizonyos eligazítást, akikkel teológus korunkban kapcsolatban voltunk. Kétesztendő segédlelkési szolgálatom idején pedig nem volt konfirmáció abban a gyülekezetben, ahová püspököm kirendelt.

Emlékeim közül hármat emelek ki. Egyik sem jelentőségteljes, nem is egyedi. Sokan élhették át.

Első önálló szolgálati helyemen – ottani szolgálatom utolsó két esztendejében – tanultam meg, hogy ebben a munkában nem lehetünk elbizakodottak, nem építhetünk a magunk tudományára és képességére. Nem mi konfirmálunk! Több éven keresztül rendkívüli optimizmus uralkodott bennem. Meg voltam győződve arról, hogy a konfirmációra történő előkészület idején minden konfirmandus Jézus mellett dönt. Egy kislánnyal például igen nehezen boldogultam a hittanórákon. Máig bennem maradt vele kapcsolatos gondolat: majd a konfirmációra készülve minden a maga helyére kerül! Az első esztendő tapasztalatai megerősítettek optimizmusomban. Az előkészítő órákon nagyon jó hangulatban voltunk együtt, jókat beszélgettünk. A konfirmáció után tartalmas ifjúsági óráink voltak, a gyerekek az istentiszteletről sem maradtak el – körülbelül 1960-ig. Akkor néhány hét alatt minden megváltozott. Az ifjúsági órákon a résztvevők száma a negyedére csökkent, az istentiszteletről pedig szinte valamennyien elmaradtak. A legfájóbb pedig az volt, hogy az a fiatal került először szembe a gyülekezettel – és szakított az egyházzal –, akit hosszú éveken keresztül szolgálatom gyümölcsének tartottam.

Mindvégig nehézséget jelentett bizonyos ismeretanyag elsajátításának és a hitre segítség vágyának a feszültsége. Abban bizonyos voltam, hogy a tudás, az ismeret mögül sem hiányzik a Szentlélek. A gyerekek azonban másképpen látták. Egy szintre tették az iskolai tananyaggal: szükséges, de nem túlságosan fontos. Minden órának az volt a terhe, hogy sikerül-e a megtanulandó anyagot Isten szavaként is elfogadtatni. Ehhez nagyon sok időre lett volna szükség. Minden együttlét végén lelkiismeret furdalást éreztem. Vagy amiatt, hogy a gyerekek kevés „ismerethez” jutottak, vagy azért, mert sietős, felületes, elnagyolt, személyességet nélkülöző maradt a beszélgetés.

Végül: nem tudtam kielégítő módon megoldani a konfirmációi „vizsga” problémáját. Többször a vizsgaközpontúság irányába tévedtem el: akaratlanul hatása alatt tartott a gondolat, hogy a vizsgán a gyerekeknek „jól kell szerepelniük”. Ha a családban szóba került a konfirmáció, a szülők ígérettek vagy fenyegetőztek, hogy gyerekük „szégyent ne hozzon rájuk”. Én sem akartam, hogy bármelyik gyermek tudatlannak tűnjék. Az előkészítő órákon ki-tűnt, hogy ki mire képes. Az előkészítő utolsó két alkalmán azokat a kérdéseket tettem fel a gyerekeknek, amelyeket a vizsgán nekik szántam. Ezt nem mondtam meg, de ők észrevették. Az egyik évfolyam felhívta erre a másik figyelmét. (Így is mulasztottam. Néhány hónapja egy beszélgetés alkalmával derült ki, hogy valaki azért maradt el a gyülekezettől, mert konfirmációi vizs-

gáján nem azt kérdeztem tőle, amire számított.) Azt hiszem, alaposan át kellene gondolni ezt a kérdést. Magam mindig hangsúlyoztam, hogy a vizsga alkalmával a gyerekek prédikálnak. Rajtuk keresztül üzen Isten. Emlékeztet arra, amit esetleg elfelejtettünk, újból magához hív, és felkínálja szeretetét. Ennek tudatosítása érdekében többször eltértem a vizsga megszokott formájától: a gyerekek Bibliával a kezükben álltak az oltár elé. Fellapoztattam egy textust, mindig evangéliumi történet volt, a gyermekek versenként felolvasták, majd beszélgettünk. Beszélgetés közben voltak váratlan fordulatok: olyan kérdések hangzottak el, amelyek az előkészítés idején fel sem merültek. A káté anyagát is felhasználtuk az alapige feldolgozása közben. Emlékezetem szerint egyszer sem „sültünk bele”.

A leírtak után megemlítem, hogy konfirmációra készülve támadt bennem vágyakozás a Szentírás után. Akkor kezdtem eleinte rendszertelenül, majd egyre rendszeresebben olvasni. Jézust ez hozta bele az életembe. Az is megtörténik, hogy életük delén túljutott testvérek emlékeznek arra, hogy évtizedekkel ezelőtt mit mondtam egy-egy beszélgetés alkalmával. Ez azonban olyasvalami, ami már nem az emberről, hanem Isten kegyelmes cselekedetéről szól. Hiszem, hogy konfirmációm, majd konfirmációra felkészítő szolgálatom ezért nem volt hiábavaló.

*Csak úgy lehettek boldogok,
Ha lelketekben hit lobog:
Mert Istenünkhöz ez vezet
S ez érzi meg, hogy Ő szeret:
Pedig az Ő szeretete
Már itt a mennynek kezdete*

Horváth Béla (Zsolt 91,2 alapján)

Sólyom Károly

EZ VOLT AZ ÉN KONFIRMÁCIÓM

Egyházunk életében közel száz éve újra meg újra felizzó probléma volt a konfirmáció. Ezt világosan mutatja az a sok konfirmációi káté, amely megjelent és jelezte, lelkészeinket mennyire foglalkoztatta ez a kérdés. Úgy látom, ennek oka két vonalon követhető nyomon. Egyrészt a század elején jelentkező angolszász ébredési mozgalom, majd az ezt követő skandináv (főleg finn) ébredési mozgalom lelki igényében, másrészt a Luther-kutatás megélnéülésében, amely a konfirmáció hittartalmának, anyagának újragondolásában jelentkezett. A két törekvés találkozott a módszer kérdésének felvetésében. Mit tanítunk és hogyan? A lelkészek egymás után jelentették meg elgondolásaikat kátéfeldolgozásaikban, különösen is a század negyvenes éveitől. Őszintén meg kell mondani, hogy a sokszor ígéretesnek tűnő kísérletek elég gyorsan kifulladás, és megmutatkozott, hogy nem mindig és nem minden gyülekezeti szituációban alkalmazhatók. Más egy falusi, homogén gyülekezeti helyzet és más egy nagyobb település vegyes vallású ifjú csapata, hogy a nagyvárosok szórvány gyülekezeteit ne is említsem. Már kezdő lelkészként belekóstoltam mind-egyikbe, így voltak gyakorlati tapasztalataim. Színezte a konfirmandusok képét a gyermekek lelki, szellemi szintje, a szülői háttér segítő vagy passzív hozzáállása, és természetesen a konfirmáló lelkészek pedagógiai vagy éppen pásztori alkalmassága. Sőt megdöbbenve tapasztaltam, hogy egyik évfolyam sem olyan, mint a másik. Vannak nagyon nehezen kezelhető és máskor aranyos, kedves, igazán nyitott évfolyamok.

Növelte a nehézségeket 1948 után az iskolai hitoktatás ellehetetlenülése, a gyermekmunka fokozódó nehézségei, sok helyen szinte teljes megszűnése. Ugyanakkor a szülők részéről mégis volt igény, hogy gyermekük konfirmáljon. A fogyó hitoktatási alapozás vetette fel a kérdést: mi az a minimum, amit mindenképpen meg kell kívánnunk. Ez a minimum két irányban is jelentkezett. Mi legyen az a hittani anyag, bibliai történet, egyháztörténet, rendszeres teológiai anyag, egyházunk tanítása, énekek, amit azért meg kell követelni. Másrészt a szülői igény: kerüljön minél korábbi időpontra a konfirmáció, akár az ötödik, hatodik általános iskolai osztályok idejére, mert ez a fokozódó iskolai ideológiai nyomás során még jobban ellensúlyozható, és rövidüljön az oktatás idő-

tartama, elég két-három hónap. A lelkészek ezzel szemben éppen a minél későbbre tehető (VII-VIII. o.) konfirmációt próbálták bevezetni és annak időtartamát is megnyújtani, így törekedtek azt két évre kiterjeszteni. Az ország különböző tájain és gyülekezeteiben ezek a törekvések változó sikerrel folytak. Gyakorlatilag azonban a tendencia világos volt. Még ha a konfirmáció ünnepe meg is maradt és a gyermekek száma sem fogyott látványosan, a gyakorlat mégis az volt, hogy a konfirmáció az egyház ifjúsági munkájának a befejezését jelentette, hiszen a középiskolákban már erősen lecsökkent a gyülekezetekben az ifjúsági munkában még résztvevő fiatalok száma. Ezt nevezte úgy az akkori szóhasználat, hogy kikonfirmáljuk ifjainkat az egyházból. Talán érdekes és tanulságos is lenne az erről az időről való statisztikai feljegyzésem közlése, ami akkor eléggé pozitív statisztikát jelentett, hiszen ennél sokkal rosszabb gyülekezetek is voltak, természetesen jobbak is bizonyára. Ezekkel az adatokkal inkább érzékeltetni szeretném a problémákat.

Település-földrajzi szempontból gyülekezetem a településen belül eléggé egy halomba tartozott. Ez sok szempontból előnyt jelentett. Mégis a gyerekek jó része a fokozódó szétköltözés eredményeként egyre nehezebben tudott bejárni az ún. templomi hittanra, illetve konfirmációra. Az I-II. osztályosok kb. 10-12 %-a járt, hiszen ilyen kis gyermeket egyedül útra bocsátani nem lehetett, és a nagymamák sem tudtak mindig vállalkozni a kíséretre. A III-IV. osztályban ez az arány 30-50 %-ra emelkedett. Az V-VI. osztályban (tananyag: egyháztörténet) 60-70 %. Ez egyúttal a kétéves konfirmáció első éve, majd a VII. osztályban 80-85 % (ez a Káté osztály). Viszont a VIII. osztályban már semmi. Ez a kikonfirmálás ideje. Természetesen a gimnáziumban, illetve más középiskolában is mindig újrakezdtem az esetről esetre szétvert csoport összegyűjtését, így mindig volt azért egy kis csapat, és igazán hálás vagyok Istennek, hogy ilyen csapat évek múlva is, egyetemistaként is visszajár, és hűséges gyülekezeti tag lett. Ezek száma azonban csak 10-15%. Ezek is főleg gyermekeink osztálytársai voltak.

Most szeretnék egy kis visszpillantást adni a magam konfirmációi emlékeiből. Egy nagyon melegszívű, idős lelkész konfirmált. Az anyagra, amit tanultunk alig emlékszem. Megtanultam Luther Kis kátéját. Tudtam is szó szerint. Emlékszem azonban a finom édes kekszre, amit a felelet után kaptam a kabátja zsebéből. A szeretete érintett meg. Később egy fiatal lelkész került a gyülekezetbe. Mint gimnazista jártam egyedül hozzá hittanra. Egyik alkalommal éppen Bibliáját olvasta, amikor odaértem. Valaki kiszóltotta egy-két percre, és én addig beleláttam a Bibliájába. Láttam az aláhúzásokat, a margó jegyzeteket és ez döbbenetes hatással volt reám. A személyes igeolvasás és imádság gyakorlata. Később egy szigorló orvos barátommal olvastuk együtt a Bibliát és beszéltük meg a hitünk dolgait. Elkerültem a Pro Christo Diákszövetség tahi táborába és mindenütt a viva vox evangélii ragadott meg. Mint lelkész én is ezt próbáltam a konfirmandusaimmal.

Igaz, néha én is azt hittem, hogy valamilyen módszer vezet a célhoz. Ki is

próbáltam sokfélét. Végül mindig visszatértem a személyes, élő, szóbeli ígé-
hez. Ma is azt hiszem, csak ez a megoldás. A hit hallásból van, a hallás pedig
Isten ígéje által. Ez a páli mondás az élő ige lényegét világítja meg. Ez az én
több évtizedes gyakorlati tapasztalatom a konfirmációi oktatás dolgában is.
Sok-sok személyes beszélgetés, melyek során nemcsak beszéltem az ige éle-
temben végzett munkájáról, de engedtem is bepillantást az életembe a konfir-
mandusaimnak, hogy maguk is lássák annak hatását, munkáját az életben.
Ennek során egyrészt nagyon komolyan vettem őket, kérdéseikkel, másrészt
nagyon őszintén vallottam a magam életéről is, a vétkeimről is. Ebben a tahi
konferenciákon megismert lelkészbarátaim voltak példaképeim, és ezt nem
bántam meg sohasem.

Ezekre a beszélgetésekre mindig volt időm. Inkább maradjon el valami
más munkám, de sohasem mondjam, most nem érek rá. Ez az idő a Lélek ideje.
Amikor Isten Lelke megmozdul, akkor Isten órája jött el. Erre nyitottnak kell
lennem mint konfirmáló lelkésznek, de a gyerekeknek is. Istennek ezt az ide-
jét (kairosz) kérni kell. Ez az imádságunk. A lelkési szolgálatunk minden ve-
tőlete imádkozó életet igényel, de a konfirmáció szolgálata különösen is. A rá
való készülés is imádságos készülés, Isten tegyen alkalmassá, hogy észrevegyem,
amikor az ő munkája kezdődik és beindul, és legyek készen feladni a magam
elgondolását, ha ő más útra visz. Látszólag ellentmondás a gondos készülés,
az óra átgondolása és az itt említett pályamódosítás, de ha Isten érzékeny-
tett a lelki rezdülésekre, ez nem lesz ellentét, sőt a pásztori munka titkának fel-
oldása.

Itt jegyzem meg, hogy jó, ha a lelkész egy külön jegyzetfüzetet alkalmaz a
konfirmációi készülésre, illetve jegyzetelésre. Itt lehet feljegyezni az egyes órák
anyagával kapcsolatosan kialakult beszélgetések egy-egy új momentumát, egy
gyerek kérdését vagy hozzászólását, ha az új irányba viszi a beszélgetést, vagy
új távlatát mutatja az ígének. Ezek a feljegyzések később igen értékesek lehet-
nek a következő évek beszélgetéseiben. Felvetem azt a lehetőséget is, hogy
nem csak konfirmációi kátét kell írni és azt a gyerekek kezébe adni, illetve ta-
nítani, hanem lelkési segédkönyvet is, amiben az egyes ígék, tananyagrészek,
akár énekek jó megközelítésére, érdekes és személyes kibontására kaphat öt-
leteket, példákat a lelkész. Ilyen vezérfonal vagy tanári segédkönyv elkészítése
valóban közösségi munka, és azt gondolom, hogy erre kellene felkérni vállal-
kozókat, kettőt, hármat legalább. Ezt lehet később tovább bővíteni.

Ha valaki a két éves felkészítési rendet valósítja meg, annak figyelmébe
ajánlom, hogy a második éves csoportból, aki úgy tűnik, hogy fogja a dolgo-
kat, érti és hitével is rákapcsolódik a felkészülésre, kapjon valamilyen felada-
tot. Az első megszólalás mindig nehéz, de ha valaki kimondta az első szót, a
tanúskodás második szava már könnyebb, és mi szeretnénk Krisztus „tanújá-
vá” tenni az ifjainkat. Ez a módszer egyúttal a munkatárs nevelés első lépése
is. Ilyen munkatársakra a lelkésznek mindig nagy szüksége van, és nagy áldás,
ha ezeket a konfirmandusai közül keresheti össze.

Még egy elvi kérdést is tisztáznom kell. Az egyház missziói munkája mindig két szinten folyik, az egyik a tömeg evangélizáció. Végülis a konfirmáció is ilyen, hiszen ha csak 10-20 vagy akár 50-es létszámú csoportot tudunk összegyűjteni, az már sokaság. Az is természetes, hogy az ilyen misszió látványosabb, sőt talán eredményesebb is, mint a másik. Ez a nagy halászat. A másik mód az egyéni foglalkozás, vagy ha a képnél maradunk a „pecázás”, a horgászás. Itt egy halra les a horgász. A konfirmáció egy kicsit ilyen is, hiszen a személyes beszélgetés hitébresztő munkája ilyen pecázás. Sok türelem kell hozzá és figyelés. Úgy tapasztaltam, hogy ez utóbbi talán lassúbb, de eredményében sikeresebb tevékenység.

Az én ifjúkorom és fiatal lelkész éveim során még egy fontos vonatkozásra szeretném ma már régen deres fejjel felhívni a figyelmet. Tulajdonképpen nem egyházi ügy volt, bár ilyen vonatkozásai is voltak. Ez a cserkészlet. Csak áldani tudom Isten vezető kezét, aki 1933-ban elvitt a gödöllői jamboree-re, és ott kedvet kaptam a cserkészletbe való bekapcsolódásra. Annak szellemisége, természetszeretete, romantikája ifjúi életem kritikus korszakában, 13-16 éves koromban, az együtt ható evangéliumi keresztyénység lelki ébredésével olyan tartást adott, amit meghálálni soha nem tudok. Igen nagy kár, hogy egyházunk ma, amikor újra volna lehetősége gyülekezeti cserkészmunka kifejlesztésére, erre nemigen gondol. A régi fiatal lelkészek jelentős része cserkész is volt. Ma már ezek közül csak kevesen élünk. Különösen is kár, hogy a cserkészlet evangéliumi keresztyén irányzata, az „Ichtüs” cserkészlet, evangélikus egyházunkban szinte alig ismert ma már. Pedig hogy szükség volna rá, mutatja, hogy amikor újraélednek a konfirmációi táborok, nyári ifjúsági táborozások, olyan vezetők viszik a gyerekeket, akik adott körülmények között nem tudnak nedves fából tüzet gyújtani, azt szakszerűen gerjeszteni, hogy ebédet készítsenek az éhes konfirmandusoknak, akiknek ma is élmény egy szabad tűzön főtt bográcsgulyás. Talán éppen ez a tűzi romantika viszi őket közel ahhoz az égi tűzhöz, amit Isten Lelke a szívükben gyújt, és ami a hallást az ige által hitté formálja. Eszembe jutnak a régi áldott emlékü tahi tábortűzek, ahol a népdalok vidámságát lassan a bujdosó énekek váltották, majd a reformáció korából zendültek fel a bűnbánati énekek, majd a csendesedő tűz mellett megszólalt az esti áhitat igéje, és a tücsökciripelés közben lelkem mélyéig megrázott az élő ige: A Valaki érted, a senkiért eljött és az életét is odaadta, hogy néked bocsánatod, életed és üdvösséged legyen. A Valaki a senkiért... Befátyolozta a szememet a könny. Valaki a senkiért keresztre ment. Már ellobbant az utolsó lángocskája is a tábortűznek. Sötét van, még mindig ott ülök a fűben. Lassan pergő könnyeim között imádkozom. Úr Jézusom, aki Valaki vagy és értem keresztre mentél, fogadd el az én senki szívemet és tégy gyermekeddé, hogy tőled soha semmi el ne szakítson, sem életben, sem halálban, soha, soha... Ez volt az én konfirmációm.

Balikó Zoltán

EGYSZERRE VOLTUNK TANÍTVÁNYOK ÉS TANÍTÓK

Hetven éve – akkori szokás szerint áldozócsütörtökön – volt konfirmációm ünnepe az újpesti templomunkban. Szeretett vallásánárunk, később parókus lelkészünk végezte mind az előkészítés, mind az ünnepi istentisztelet szolgálatát. Hosszú hónapokon át tanított bennünket a felelős, keresztyén életre, amelynek vonzó szépségét egyháztörténeti példákkal rajzolta elénk. Külmissziói történetek, friss hírek távoli országokban folyó tanítványi életkekről tettek felejthetlenné a szombat délutánokat. Megragadóan ismertette Albert Schweitzer munkásságát. Többünket egyre inkább betöltött a vágy 13 éves korunkban, hogy valami nagyot, szépet vigyünk végbe formálódó keresztyén életünkben. Mezei Józsi bácsink kiemelte a konfirmáló igénk jelentőségét, hiszen azzal Isten közli velünk akaratát. Egyre nagyobb várakozással voltunk mindnyájan, vajon kinek mit ad életfeladatként az Úr? Mai eszemmel úgy vélem, hogy a konfirmáció akkoriban szokásos „áldozócsütörtöki” terminusa is magyarázza, hogy főleg a záró hetekben Krisztus királyságáról beszélt, a *győztes Jézus hatalma volt a visszatérő téma*, s így a közeledő konfirmációnk a „torborzás” növekedő lázában rajzolódott elénk. Legalábbis számomra. Édesapám akkor már lezárta kőszegi másodlelkézi szolgálatát, és az 1923 után szerveződött katonai egyházszervezet papja lett, az akkori protestáns katonai egyház református püspöke mellett az evangélikus ágazat vezetője. Mindenképpen és fájdalmasan – csak anyagi okok miatti döntés! – „gyülekezet nélküli” lelkési státus tagjává tette... arra azonban jó volt, hogy mind a családi keresztyén életünket, mind Újpestre kerülve az ottani gyülekezet fiatal tagjaként *tanítványságunkat „katonás” motívumokkal éltük meg*. Parancs – engedelmesség, beépülés egy szigorú alá-fölé rendeltségbe, az egyéni sajátosság ismerete és vállalása helyett az uniform jelleg, a teljesítmény értékelése, szigorú tárgyilagosság mindenféle egyénieskedés helyett, a hősi életesmény, kezdve a megkívánt és ellenőrzött „mindennapi jócselekedetek” gyakorlatától kiugró és nagyszerű vállalkozásokig. Mindehhez járult Mezei Józsi bácsi hallatlanul modern és tanulságos döntése, hogy a konfirmáció előkészítő munka derekától beállított többemagammal az akkor „vasárnapi iskola” néven működő gyermekmunkába. *Egyszerre voltunk tanítványok és tanítók* (ennek egész életemben óriási hasznát

vettem, áldott legyen Mezei Józsi bácsi emléke). Summázva a dolgokat érthető, hogy a konfirmáció nagy napjára, főleg textusára úgy váraoztunk-váraoztam, mint életem célkitűzésére. S akkor a térdeplő serdülők közt hozzám érve, kézrátétellel, halkan az idézett zsoltárigével áldott meg! Mint akire rászakadt a mennybolt. Szakmai módon kifejezve világos parancs, törvény, helyett (maximális passzivitás!) evangéliumot kaptam. Az előzőre voltam hangolva s most ekkora csalódás! Mint aki ugrásra készen feszül és rákiáltanak, hogy maradjon veszteg, meg se moccanjon. Ahogy később megfogalmazódott bennem és szinte „családi” szállóige lett felénk: „aki meg se moccan, az jut legmesszebbre...!” De amíg eddig eljutottam!? Akkor úgy éreztem, tönkretették az ünnepemet. Meg hát mit is jelent az, hogy „gyönyörködjek”. Annyira idegen volt számomra a kifejezés, főleg az, amit a bibliai szó kifejez. Istenem! Hány és hány esztendőn keresztül vívódtam ezzel az igével. Annyira belém sulykolták felajzott várakozásban, annyira porba sújtott a csalódás. Hamarosan szüleim beköltöztek a belvárosba, fasori diák lettem az újpesti Könyves Kálmán gimnázium után, gyülekezeti kapcsolatok cserélődtek, majd érettségim közelében már a Pro Christo, a MKDSZ, a Bethánia, majd a Baráti Mozgalom és az evangélizáció áldott tavasza sodort soha nem képzelt, csodálatosan szép utakra. Érelődött bennem konfirmációm textusa, óh, de sokszor adott békét, csendet és az új kezdetek örömét...

Hetven év után hálát adok Istennek fiatal életemnek ajándékáért. Öreg fejjel, visszakapott gyerekszívemmel most már tudom, mit is kaptam akkor az újpesti templomban. Mint valamikor Saul Pált az az „ösztöke” sodorta a keresztrefeszített Megváltó karjaiba, úgy tisztogatott, tanított, érlelt, mélyített és naponta megújított az én drága Uram arra az evangéliumi öröme, amelyben valamikor néhány tanítványa jött le a hegyről: már ne lássam se Mózeszt, se Illést, hanem egyedül Jézust. Most már tudom, hogy ott volt mindig dolgaim sodrában, számtalan vétkem ellenére mindig újra előhozta az ő kedves jóakarátát, nem hagyta éhezni-szomjazni a reámbízottakat, jóra fordította a rossz ügyeket. Valami olyan dolog ez, mint amikor Pál összefoglalja hitét és tanítását, s előküldi Rómába, hogy addig is megismerjék az ottaniak. Miközben megfogalmazza istenismerete/teológiája egészét, levele, illetve fejezete végén térdrehull, ujjong, hálát ad, magasztaló szívvel imádja az Urat, hiszen „tőle, általa és érte van minden!” (Rm 11,36). Igen, ha a keresztyén ember az öregezés útját járja, annyira megtelik Isten szeretetének egyre teljesebben felismert jeleivel, hogy elfogy a dicsekedés, de elfogy a rettegés is, mintegy „hátam mögé” kerül minden, már csak az van, amit Ő tett és tesz, apró csodáktól megrendítő szabadulásig.

Személyes vallomást kértek tőlem konfirmációm dolgában. Nekem ezt adta az Úr. Most már mindent világosabban látok visszatekintve a megtett útra, most már tudom, hogy legszebb szó ajkunkon most és halálunk óráján egyaránt: „köszönöm”.

Bárdossy Tibor

„TUDOD-E A KONFIRMÁCIÓS IGÉDET?”

Nézem a megfakult konfirmációs fényképem. Nagyon kisgyerek vagyok rajta, alig múltam 11 éves. Korengedményesen konfirmáltam, mert a Soproni Líceumba készültem, de aztán mégis Csöngén, szülőfalumban jártam ki a nyolc osztályt, majd a pápai református gimnázium magántanulója lettem.

Nézem a konfirmandus fényképemet. Kezemben a Biblia. Nagyon komoly, sőt komor vagyok rajta. De bennem már ott szunnyadt az elvetett ígereg, és hamarosan növekedni kezdett: egy konfirmandus társammal együtt lelkesen végeztük gyülekezetünkben a harangozó-egyházi szolgálatát. Ahogy visszaemlékezem a konfirmációs órákra, bizonyos, hogy lelki érésemben komoly szerepük volt. Kátémat, amely D. Raffay Sándor konfirmációs kátéjának 14. (!) kiadása volt, minden évben megmutatom konfirmandusaimnak.

Nagy szomorúságomra nem ismerem konfirmációs ígémet. Amikor elhangzott, nem jegyeztem meg. Később, amikor szerettem volna megtudni, sehol sem találtam leírva. Talán ez inspirál erősen arra, hogy „az egész életre szóló konfirmációs ígét” sokféleképpen maradandóvá igyekezzem tenni tanítványaim számára.

Nézem a 42 év alatt összegyűlt konfirmandus csoportképeket. A nagy létszámú csoportokból sok arcra már nem emlékszem. A sokkal régebbi, szórványgyülekezetem kislétszámú csoportjaiban viszont az arcok sorban felidéznek a neveket, és megelevenednek előttem a kis egyéniségek is.

A konfirmációi oktatást még segédlelkészi éveim alatt „megkedveltem”. Örültem, amikor parókusaim Ózdon, Budavárban és Csepelen néha rám bízták a konfirmandusokat. Finnországi ösztöndíjas évemben is a „Konfirmáció elvi és gyakorlati problémái Finnországban ma” témát választottam tanulmányozásra és feldolgozásra. Néhány évvel ezelőtt a Pest megyei lelkészek 17 kérdésre adott tanulságos véleményét, javaslatát összegezhettem a konfirmációról. S mindig örömmel vállaltam a Lelkészi Munkaközösségekben a személyes jellegű beszámolókat a „Hogyan végzem a konfirmációt gyülekezetemben?” témáról.

A konfirmációval kapcsolatos igazi élményeket azonban a gyermekek adják. A csoportok évről évre más összetételűek. Így a feldolgozandó anyag és

a foglalkozás módszere is módosul, de mindig táborozással kezdünk. Pedagógus feleségemmel együtt ketten vezetjük a tábort, ahol az ebéden kívül teljesen önállóak vagyunk. Itt összeforr a csapat. De köztünk és a gyerekek között is bizalmas kapcsolat alakul. Éjszakába nyúló, meghitt beszélgetéseket folytatunk velük. A gyerekek megnyílnak, mernek kérdezni. Néhány személyes beszélgetésre is sor kerül – például a konyhában mosogatás közben. Évről évre érezzük, hogyan hangolódnak rá a konfirmációra a táborban a gyerekek.

S ez folytatódik a felkészítő órákon, amikor a komoly tanítói óra után következik a lazább, beszélgetős rész. Néha csak a végén veszik észre és én is, hogy „túlóráztunk”. Emlékszem, úgy húsz évvel ezelőtt rendkívül értelmes csoport jött össze. Csodálkoztam, hogy időnként az óra elejétől fogva folyamatosan kérdeztek. Utólag vallották be, azért tették ezt „megszerveztem”, hogy elmenjen ezzel a tanítási óra. Nem bántam sem akkor, sem utólag. Nagy szükség van az ilyen alkalmakra is.

Néhány év óta már főleg volt konfirmandusaimat esketem, s ha csak lehet, konfirmációs ígéjüket választom alapigének. Örömet szerez és erőt ad az ige hirdetéshez, amikor az ismerős ige felolvasásakor felcsillan a szem, és mosolyra derül az arc. Megtörtént, hogy a templomajtónál kérdeztem meg a menyasszonyt: „Tudod-e a konfirmációs ígédet?” – „Igen” – válaszolta. „Akkor te fogod mondani az oltárnál”. – „Örömmel” – hangzott a felelet.

Huszonöt éves irsai szolgálatom hálaadó alkalmán az ifjúsági kör tagjai konfirmációs ígéjükkel köszöntöttek, bizonyosságául annak, hogy szívükben hordozzák.

A konfirmandusok ígéjüket – rövid magyarázattal – már jóval a konfirmáció előtt egy szép kis festett kártyán megkapják, s a gondosabbak Bibliájukba ragasztják. Megtanulják, ismétlik, és a konfirmációi istentiszteleten nevük elhangzása után már ők maguk mondják. Már többen is így vallottak több éve kapott ígéjükről: „annyira nekem szóló, rám illik, jó, hogy ezt kaptam. Hogyan tetszett ezt kiválasztani?” Mintha éreznék, hogy valóban személyre szólóan kebresem és választom az „útravalót”.

Tizenegy éve a konfirmáció utáni hittanórán 8-10 kérdésre várom a gyerekek írásbeli válaszát. Mindenekelőtt őszinteséget kérek mindenkitől. Még nevét sem kell adnia annak, aki nem akarja. Az első kérdés mindig ez: Mi volt a legjobb számodra a konfirmáció ideje alatt, mi tetszett, mi volt a legkedvesebb élményed? A megőrzött válaszok összesítése alapján, de minden évben is a táborozás áll magasan az első helyen. A második helyet – legnagyobb örömmre – az úrvacsora foglalja el. Lehetetlen meghatottság nélkül olvasni a válaszokat: „Mintha közelebb lettem volna Istenhez”, „éreztem, hogy Isten megbocsátotta bűneimet”, „komolyan vettem: úgy éreztem, amikor kiléptem a templomból, hogy Isten gyermeke lettem, s az is szeretnék maradni”, „nagy megtisztulást éreztem, megerősödtem hitemben”, „közelebb kerültem Istenhez, Jézushoz, a gyülekezethez”, „könnyebb lett a szívem”, vagy egyszerűbben: „jó volt”, „öröm volt”. „Furcsa volt, előtte félttem, de mintha ott lett volna

Jézus”. Ezen érzések, válaszok megszületését bizonyára elősegítette a nagyon komoly úrvacsorai előkészítő óra, s az, hogy a gyerekek előzőleg legalább egy gyülekezeti úrvacsorai alkalmat „végignéztek”. A legtöbben közülük – biztatásunkra – már korábban is odatértek az úrvacsorázók közé áldásvételre. A harmadik helyre került vallomás is szívet melengető: „Jó volt minden, az egész”, „jó volt, hogy együtt voltunk, a közösség, a közös programok, a felszabadult hangulat, a vidámság, a beszélgetések, a megtapasztalt türelem...” S ami meglepő: a negyedik helyen szerepel a vizsga. Talán azért, mert komoly-ságát megőrizve – oldott légkörben igyekszem mindig megtartani.

A „mit ajánlanál lelkipásztorod figyelmébe a következő évek konfirmációs felkészüléseihez?” kérdésre többek között ilyen megfontolásra érdemes válaszokat kaptam: „Több kirándulást, diázást, csoportfoglalkozást, játékot, játékos vetélkedőt, még több éneket, beszélgetést!” „Legyünk kinn még többet a szabadban, beszéljünk még többet Jézusról!” Megható őszinteséggel vallanak arról, hogy „meggyőződéses keresztyének-e már?” Az egyszerű „igen” és „nem” között a bizonytalanság és az akarás széles skálája található: „Nem egészen”, „lehetnék jobb”, „igyekszem”, „nem tudom”, „nagyon nehéz”, „is-is, nem mindig”, „az szeretnék lenni”, „Isten tudja, nem vagyok biztos benne”, „imádkozom érte”, „vannak még kérdéseim”, „igen, nem szégyellem, másokat is bátorítok” stb.

Hasonlóképpen tanulságos élmény olvasni évről évre a többi kérdésre adott válaszokat is. Például: „hogyan tervezed konfirmációd utáni keresztyén életedet?”, „milyen kérdésekre vársz még választ?” Ahogy én annak idején szinte a konfirmációval egyszerre kezdtem a szolgálatot, másképpen ugyan, de tanítványaimat is megpróbálom elindítani a szolgálat útján. Az oktatási idő második felében vasárnaponként két-két gyermek „segít” a liturgia végzésében. Szívet melengető – egyes családok negatív hozzáállása ellenére is –, hogy a GAS adományok gyűjtésekor több gyerek utcanévsort kér az evangélikus családokról, s ha esetleg elutasításban van részük, akkor is bátran kiállnak a nemes célért.

Természetesen ugyanígy szólhatnék negatív tapasztalatokról is, de miért tenném. Ezeket igyekszem feldolgozni és azután elfelejteni. A sok kedves élményt pedig megőrzöm, hadd segítsenek továbbra is az eddigi nagy örömmel forgolódnai a fiatalok közt – öreg fejjel is, hogy Jézushoz segíthessem őket.

Most nyár van. Már a táborozásnak is vége. Ez a csoport sem akart hazamenni.

Reménységgel várom, várjuk az őszi újrakezdést.

Szebik Imre

SZEMÉLYES VALLOMÁS A KONFIRMÁCIÓ ÉLMÉNYÉRŐL

Néhány hónap híján 50 esztendeje lesz, hogy a lébényi evangélikus templomban konfirmáltam. Élénken él bennem kitörölhetetlen emléke. Fülemben cseng a régi ének, amit együtt énekeltünk:

*Ma újra hűséget fogadok Jézus
a keresztyénségben, hogy szent hitemben
megmaradok, s nevelkedem kegyességben
Szent Lelkedet buzgón kérem, legyen mindvégig vezérem.*

Számomra meghatározó volt lelkipásztorom, néhai Németh Károly esperes személye. Többször járhattam könyvtárában, ahol német, angol és francia nyelvű teológiai könyvek sokasága volt segítségére a magyar nyelvű kiadványok mellett lelkeszi munkájában. Tudása imponáló, jártassága a Bibliában és az ifúságot érdeklő témákban meggyőző erővel hatott ránk.

Sokat beszélgetett velünk az órán általunk felvetett kérdésekről. Túl a 60. életévén megtalálta a nyelvet hozzánk, szinte felnőttként tartott számon bennünket. Nagyon fontosak voltunk számára.

Prédikációi élményszámba menően izgalmasak voltak. Miután bejárta a világot, sok történettel fűszerezte mondanivalóját. Vasárnaponként rendszeresen részt vettünk az istentiszteleten, s a konfirmációi órán közösen beszéltük meg az előző vasárnapi igehirdetést. Megtanultuk megérteni a prédikációt.

Kiss Samu Konfirmációi könyvéből tanultunk, kérdés-felelet formájában. A témákat azonban mindig összefüggéseiben magyarázta, gyakran a könyvben fel sem vetett kérdésekkel.

A Biblia könyveit akkor tanultam meg versbe szedve – nagy könnyebbség volt ez számunkra –, azóta is ezt idézem fel, ha bibliai igehelyet, könyvet keresek.

Pontosan felmérte képességeinket, s aszerint várta el tőlünk a konfirmációi anyag ismeretét.

Hat év hitoktatás és két év konfirmációi tanítás után álltunk meg az Úr oltára és a gyülekezet színe előtt. Egy óra alatt kellett számot adni tudásunkról.

Versengtünk, ki tud több kérdésre helyes választ adni, s ki az, akit legtöbbször szólítanak feleletre, 1951-ben a Rákosi-korszak egyik legsötétebb esztendejében.

A konfirmációval kapcsolatos spirituális emlékeim között a közös úrvacsoravétel mellett – melynek jelentősége később érett meg bennem – emlékezetes marad, hogy családi tradíció alapján és lelkipásztori biztatásra minden közeli családtagtól bocsánatot kértem, akik áldásmondással bocsátottak az úrvacsorai oltár elé. Ez az élményem elkísér egész életemben.

Meg kell vallanom, hogy néhány egyházi énekünknek a mondanivalóját – bár nem tartoztam a gyenge tanulók közé, mégis – csak gimnazista koromban értettem meg, némelyiket csak teológiai hallgatóként végiggondolva szerettem meg.

S aztán magam közel 30 éven át tanítottam konfirmandusokat. Nagyon szerettem ezt a szolgálatot, amit jelez talán az a tény, hogy püspöki beosztásom első évében még végeztem konfirmációi oktatást. Azóta is szívesen gondolok vissza ezekre az órákra, és kedves mozzanatait életemnek, ha felkeresnek házasságkötésük vagy gyermek keresztelése alkalmával egykori tanítványaim. Két élményemet hadd idézzem. Az egyik egykori konfirmandusom így emlékezett vissza a konfirmációra: volt egy ének, ami mindig a fülemben cseng: „bárhova futnék te utolérsz engem” („Szent örök Isten” kezdetű ének). Isten mindig megtalálta. A másik: Budapesten keresett fel ideköltözött régebbi konfirmandusom, hogy Miskolcon szeretne konfirmandus találkozózt szervezni, mert olyan meghitt, baráti közösséggel azóta sem találkozott, mint ott 1968-ban. Szeretné viszontlátni egykori konfirmandus és ifjúsági órai társait 3 gyermekes édesanyaként.

Összefoglalóan vallom: A konfirmáció a gyülekezetépítés kiváló alkalmá. Ezt konfirmandus koromban magától értetődően éltük meg. Közben a történelem vihara megpróbálta, megtizedelte, külföldre készítette konfirmandus társaimat. Mások az urbanizáció sodrásában kerültek új lakóhelyre és reményesség szerint új gyülekezetbe is. Zordon idők lélekvesztő sodrásában mégis elkísér az áldó ige: „Áron vétettetek meg, dicsőítétek tehát Istent testetekben és lelketekben, amelyek az Istenéi.” (1Kor 6,20)

A konfirmáció a hit ismereteiben való elmélyülés nagyszerű lehetősége. Olyan érdeklődés-felkeltéssel lehet fiataljainkat hitbeli és erkölcsi kérdések sűrű erdejében irányítúval vezetni, amelynek egész életükben hasznát veszik. (Pl. hit és tudomány határai, szerelem és párválasztás, abortusz és gyermekvállalás, miért éppen kereszténység?)

A konfirmáció a hitre jutás nagy esélyét is hordozza. Ilyen rendszeresen – a vasárnapi istentiszteleten való részvételt is figyelembe véve –, ilyen nagy intenzitással egyetlen életszakaszban sem éri utol a fiatal Isten hívó szava. A lelkipásztor imádsága csak az lehet: jöjj, Szentlélek Úristen, ajándékozz ifjú konfirmandusainknak erős hitet és erősítsd bennük egész életükben.

Lászlóné Házi Magdolna

AZ AJÁNDÉKBA KAPOTT SZÍVMEDÁLOS ARANYNYAKLÁNC DARABJAI

Mit jelent számomra a konfirmáció? – a életem első felére nézve elsősorban a saját konfirmációmát érinti. Lelkeszi szolgálatba állásom óta azonban a kör folyamatosan bővül a konfirmációi oktatást és szertartást végző lelkész tapasztalataival, élményeivel. A régi emlékek könnyebb felidézése érdekében 12 éves kori fényképpemmel nézek szembe. Nyitott Biblia fölé hajló, fehér ruhás kislány, a fényképezslámpa által háta mögé vetített glóriaszerű fényben. A nagytott kép egykor három hasonló társával együtt – négyen vagyunk ugyanis testvérek – gyermekkori otthonunk egyik szobájának falán függött, a zongora fölött. Születési sorrendben, egy-egy konfirmációt követően kerültek fel a falra. Majd, amikor házasságot kötve elkerültünk otthonról, ugyanabban a sorrendben kerültek le onnan. Édesanyánk adta a kezünkbe a következő szavakkal: Most már ti őriztétek tovább, de ne csak a képet, hanem mindazt, amit a konfirmáció jelent számotokra! Aztán pedig, ha lesz kinek, akkor adjátok is tovább!

S hogy mi is az, amit örök, amire ma is emlékszem a konfirmációból? Legélesebben talán az akkori „közérzetemre” ható dolgok. Például az, hogy a konfirmációi órákon sokan voltunk. Az iskolai hittanórákon ugyanis kisebb lett a létszám. Míg végül fiatalabb testvéreimmel és az akkori papgyerekekkel ki is halt az egykori iskolai hitoktatás Békéscsabán. A konfirmandus oktatás során végre népesebb gyermekközösségben találtam magam. Jó volt tudni, hogy mások is vannak, akik a Jóistenhez tartozónak vallják magukat. A nagyobb keresztyén közösség utáni vágy egyébként a mai napig megmaradt bennem. Kis gyülekezetekben szolgáló lelkészként szívesen megyek olyan helyekre, alkalmakra, s ha lehet, akkor a híveket is viszem, ahol sok százan, esetleg ezren vannak együtt, egymás hitét erősítve. (Ilyet érezhetett egyébként az a négy, máskor ötezer ember is, aki összegyülekezett Jézust hallgatni.) Jó volt az is, hogy egyházi épületben jöttünk össze, és nem kívülről „vizslató tekintetnek” keresztüztüében zajlott az oktatás, mint az iskolai hittanórákon.

A konfirmációi oktatás alkalmával kerültem újra „testközelbe” a Bibliával. Azért mondom, hogy újra, mert az korábban már szó szerint is megtörtént. Nem kórházban, hanem nagyszüleim otthonában láttam meg a napvilágot,

ezért történhetett meg, hogy a születésemet követő percekben nagymamám a Bibliát és egy szelet kenyeret tett a pólýámba. Tette ezt azzal a szent vággyal, hogy életem során ezt a kettőt: a lelki és testi táplálékot sohase nélkülözsem. Konfirmációra készülve a Biblia is tananyag volt. Élmény volt találkozni bizonyos témákkal, amelyek ugyan a bibliai történetek kapcsán már elő-előbukantak, de a konfirmációi anyagban már rendszerezetten, tematikusan kerültek elénk – pl. bűn, megtérés, megváltás stb. Öröm volt megtudni, hogy az egyhetes koromban történt keresztségem tulajdonképpen azt jelenti, hogy én az Isten gyermeke vagyok. Ez azért volt fontos, mert abban a korban már kezdtem igen fogékony lenni az élet gondjai, terhei iránt. A szerető családi légkör ellenére is sok félelem és aggodalom kezdett erőt venni rajtam. Jó volt megtudni, hogy Isten tartja kezében a sorsomat, életemet.

A legemlékezetesebb élmény azonban mégis az első úrvacsoravételhez kapcsolódik. Lelkészünk arra kért bennünket, hogy mielőtt a konfirmációi istentiszteletre elindulnánk, kérjünk bocsánatot szüleinktől, testvéreinktől, s közöljük velük, hogy mi is mindent megbocsájtunk. Bevallom, borzasztóan nehéz volt rászánnom magamat, hiszen éppen abban a kiskamasz korban voltam, amikor az önérzet és öntudat egyre erősebben nyiladozik az emberben. Végül sikerült, és bátran mondhatom: megérte! Feledhetetlenül könnyű és felemelő érzés volt könnyes szemű szülők és testvérek köréből indulni életem első úrvacsorájához. Ez az élmény kísér és segít ma is, amikor – tudom, hogy Isten kegyelméből viszonylag könnyen tudok bocsánatot kérni és még könnyebben tudok megbocsájtani, az igazi gyűlölet érzése pedig eddig – Istennek hála – teljesen elkerült. Ezek az élmények persze nemcsak személyes életemben kísérnek és hatnak ma is, hanem lelkeszi szolgálatomban is. Többgyülekezetes lelkesz lévén minden évben van egy vagy több konfirmandus csoportom. Sajnos kislétszámúak lévén, velük nem tudom megismertetni a „sokan vagyunk” élményt. Így a kis kétszám előnyeiket próbáljuk kihasználni. Jó hangulatú beszélgetésekkel igyekszünk közelebb kerülni egymáshoz és Jézus Krisztushoz. „Te azért fiam, erősödj meg a kegyelem által Krisztus Jézusban”. (2Tim 2,1)

Nekem is két évtizedes tapasztalatom, hogy a mai gyerekek a tanító számára egyre nehezebb „közeget”, „terepet” jelentenek. Nemcsak nehezebben kezelhetőek, hanem sérülékenyebbek, sőt gyakran lelki sérültek is. De talán pont ezért sok mindenre fogékonyabbak is. Meglepő például, hogy megfelelő rávezetéssel milyen könnyen felismerik a bűn, a bűnös természet jelenlétét önmagukban s az emberek között. S hogy mekkora örömmel és megkönnyebbüléssel veszik tudomásul, hogy van segítség és megoldás. Hasonló „ráeszmélések” persze történhetnek a hittanórákon is. A tananyag jellegzetessége miatt azonban mégis a konfirmációi oktatás és a konfirmáció alkalmával tudunk igazán rámutatni bizonyos fontos összefüggésekre. Valóban a konfirmációi oktatásunk tud leginkább hitet ébresztő és hitet erősítő jellegű lenni. S emiatt bizony óriási felelősség, hogy ezt a szolgálatot jól tudjuk-e végezni. Képlékeny gyermeklelkek „formálásához” használ fel bennünket eszközként az Isten. A

jövő egyháza, gyülekezete formálódik vagy deformálódik kezeink között. Kérdés, hogy tudunk-e és mit tudunk tenni azért, hogy konfirmált fiataljaink valóban megerősödjenek a hitben és – mert ez a nem titkolt cél – beépüljenek a hívők közösségébe, a gyülekezetbe. A tapasztalat ugyanis az, hogy konfirmáció után bizony – kevés kivétellel – eltűnnek a szemünk elől. Csak néhány arcot lelünk fel később az istentiszteletre járók és az úrvacsorázók között. S még kevesebben vannak azok, akik később házasságuk megáldását is kérik. Mindez gyakran még azokra a fiatalokra is igaz, főként városban, akik azért ifjúsági alkalmakra még csak el-eljárnak, de templomba már kevésbé. Milyen módon érhetnénk el, hogy a megerősítés valóságos megerősítés legyen? S azt, hogy aki egyszer megérezte a bűnbocsánat örömét, az azután is oda vágyódjon és oda is járuljon az úrvacsora asztalához? Hogyan érhetnénk el, hogy a konfirmáció ne csupán tradíciót követő családi ünnep, ajándékozási alkalom legyen?

Hiszen amit igazán jelent, amit én magam is őrzök szívemben a konfirmációmmal kapcsolatban, az nem a tárgyi ajándék. Az akkor ajándékba kapott szívmedálos aranynyaklánc ugyanis, amely akkor elnyűhetetlennek tűnt, a sok viseléstől megkopott és elszakadozott. Ma már csak a darabjait őrzöm tárgyi emlékeim között. Ami megmaradt, azt nem lehet pénzben, értékben kifejezni. Amit én kaptam a konfirmációmban, az a keresztyén hit ébresztő lángja, amely az idők során Isten Lelke által tovább erősödött. Ami pedig a konfirmációval kapcsolatos legnagyobb dilemmám és gondom: hogyan tudom és hogyan tudjuk ennek legalább a szikráját úgy továbbadni, hogy a konfirmációk után valóban megerősödjenek a lelkek, a gyülekezetek, az egyház, hogy ne elméletben, de a valóságban is bővüljön a hívők közössége minden egyes konfirmálttal.

Varga György

„...MERT HITTEM, HOGY ISTEN HATALMASAN CSELEKSZIK”

A konfirmációval kapcsolatban két kérdés vetődik fel bennem:

- a) Mit jelentett nekem a konfirmáció?
- b) Mit tapasztaltam a konfirmációval kapcsolatban?

Bizonyágtételem alapjául 1Sám 10,6 igét választottam: „Az Úr Lelke száll reád... és más emberré leszel”. Igaz, egészen más helyzetben hangzott el ez a mondat. Az előzménye is egészen más. Saul szolgájával az elveszett állatok megkeresésére indult. Nem is gondolt arra, hogy az életében mily nagy változás történik. Váratlanul kapta Isten áldását. Sámuel próféta titokban – az Úr rendelése alapján – kente királlyá Sault. Ebben a szertartásban hangzott el: „Az Úr Lelke száll reád ... és más emberré leszel”. Valóban más lett.

Személyes bizonyágtételemhez ezt a igét nem az évtizedek tapasztalata, hanem konfirmációm akkori hatása alapján választottam, mely a mai napig kísér. 12 éves voltam. Amikor a konfirmációra készültem, az időpont közeledtével egyre jobban tudatosodott bennem, hogy különös dolog történik az életemben. Ezzel a hittel tekintettem előre, hogy más ember leszek. Ezért vártam nagy reménységgel és izgalommal konfirmációm napját. Azon a reggelen, amikor szüleimmal lovaskocsival elindultunk a tőlünk 15 km-re lévő Nagyatádra – ahol mint szórványdiák a konfirmációt is tanultam – különös gondolatok foglalkoztattak. Erősen élt bennem az a tudat, hogy egészen más az, aki most megy a templomba, mint aki néhány órával később hazafelé jön. Ennek az alapja a következő volt: hittem, hogy ott, az első úrvacsoravételem alkalmával lezárul életem egy szakasza. Isten 12 év minden bűnét megbocsátja, és új lappal indulhatok tovább. Nem azért, mert „rosszabb” voltam más diákoknál – sőt vallásosságomat jól ismerték – hanem mert hittem, hogy Isten hatalmasan cselekszik. Ezért boldogan vallhatom: „Bízzál! Megbocsáttattak a te bűneid!” Ezért volt más az én utam, mint Saulé. Ő nem tudta, mi vár reá. Én tudtam, és hittem, más ember leszek. Ez határozta meg később is az életemet. Évtizedeken keresztül elmondtam ezt konfirmandusaimnak, amikor a konfirmációra készültünk Bakonyszombathelyen, Hántán, Ászáron, majd Pápán, Takácsiban és Szerecsenyben: Ti is így készüljetek!

Alapgondolat

„Meg vagyok győződve, hogy aki elkezdte bennetek a jót, elvégzi azt a Jézus Krisztus napjára.” (Fil 1,6) Optimizmus ezt vallani? Még akkor sem, amikor ezt az eredeti történeti helyzetben figyeljük. Pál apostol szeretett gyülekezetére gondol, ahol az igehirdetés gyümölcseként sok áldást tapasztalt. A konfirmandusok, a kamaszkorúak nagyon különbözők voltak. Mégis mindig azzal a meggyőződéssel tekintetem reájuk – és imádkozom ma is érettük –, hogy „Aki elkezdte...” Ő tudja mikor, hol és hogyan érik áldássá a ő munkája. Tapasztalataim különbözőek. Vannak, akiknél már beérett az Úr munkája, évek vagy évtizedek múltával Isten gyermekeiként élnek. Vannak, akiknél halványabb jelek látszanak vagy még semmi. De Isten Lelke munkálkodik: „Nem erővel, sem hatalommal, hanem az én Lelkemmel – ezt mondja a Seregek Ura” (Zak 4,6).

Áldó igék

Úgy gondolom, minden lelkésztestvérem már sokkal előbb imádságos lélekkel keresi azt az igét, amit egy-egy konfirmandus felett elmond. Úgy figyeltem reájuk én is, melyik ige az, ami megérinthetné és kísérhetné az életét. Az igében Isten szeretetének a kisugárzását ismerje fel. Sokak szívében megmaradt, sokakat erősített, emlékeztetett a Bibliájába beírt áldó ige. A közelmúltból egy példa. Már nyugdíjas voltam, amikor szolgálatra kért utódom. Éveken keresztül gyakorlatban volt, hogy fiatalok olvassák a liturgiát. Most is négy fiataalt kértem erre. Örömmel vállalták, az érettségi évében voltak. Közös elcsendeséssel készültünk a vasárnapi szolgálatra. Imádság után a fénymásolt lapra jegyeztem be, hogy ki melyik részt olvassa. Amikor a levélbeli igéhez értünk, és mondtam a 2Tim 1,7-14 igehelyet, tehát szöveget még nem hallottak, abban a pillanatban így szólt az egyik fiú: A 14. vers volt konfirmációi áldó igém: „A rád bízott drága kincset őrizd meg a bennünk lakozó Szentlélek által!” – íme, mit jelent!

A másik már évtizedekkel ezelőtt konfirmált. Így mondta: Mindig sokat jelentett számomra konfirmációi igém, amit akkor még nem értettem igazán: „Törekedjünk azokra, amik a békességre valók.” (Rm 14,19) Másiknak a nehézségekben jelentett sokat: „Ízleljétek és lássátok meg, hogy jó az Úr! Boldog az az ember, aki benne bíz.” (Zsolt 34,9) Isten iránti hálával az apostollal együtt csak ezt mondhatom: „Kifognék az időből, ha még sorolnám.” (Zsid 11,32)

Negatív példák is vannak? Vannak. Amikor felnőttek sem értették, mit jelent a konfirmáció. Régebben legalább a lelkiismeretfurdalást érezték azért, ha csak küldték gyermekeiket és nem tudtak velük rendszeresen jönni a templomba. Ma már sok esetben azért sem éreznek lelkiismeretfurdalást, ha nem is segítik őket ebben. Nem egy esetben így védik a gyermeket: Jó lesz, ha már túl lesz

a konfirmáción, mert olyan nagy a lekötöttsége, iskolai tanulás, különórák.

Vannak pozitív példák is? Vannak. Amikor a szülő beszélt örömmel a konfirmációról. A káté-feleletek is elevenen éltek bennük. Mondták is az ott elhangzottakat. Így már egészen más színben látták a gyermekek a konfirmációt, és így készültek ők is imádságos lélekkel. Egy versrészletre utalok, amit többször is elmondtak szolgálatom idején: „Óh te drága templom, kedves vagy te nékem, nem is felejtlek el soha, soha, érzem. Itt tartottak egykor a keresztvízre a jó keresztszülők, áldom őket érte. Ki jóra oktatt, drága édesanyám, szeretettel elárasztó drága édesapám. Ti tanítottatok az első imára, minden lépésedet a jó Isten áldja. Hogyha elsodorna messze majd az élet, kedves kis templomunk, nem felejtlek téged.”

Konfirmációra több esetben fizikailag vagy szellemileg sérült gyerekek is készültek. A csoda az, hogy lelkileg mélyen átélték. Teljes odaadással, túlárado örömmel járultak az Úr szent asztalához.

Bakonyszombathelyen bevezettük a konfirmációi évfordulósok meghívását, akik 10, 20, 30, 40, 50, 60, 70 évvel előbb konfirmáltak. A tárgyévben végző konfirmandusok után ők vettek úrvacsorát. Minden évfolyam külön járult az Úr asztalához. Előfordult, hogy csak 1-2 tudott eljönni az idősek közül, de lélekben emlékeztünk azokra, akik már az örökkévalóságban vannak. Csodálatos volt. Miközben úrvacsorát vettek, a karból hangzott a régi ének: „Emlékezzél! Óh drága kis sereg, mint álltál itt, meghajtva térdedet, ez oltár zsámo-lyán...” Meghatottan figyeltük őket, és imádkoztunk értük. Évről évre boldogan készültek erre az alkalomra. Így mutattak példát az ifjú konfirmandusoknak.

Konfirmációmra és az általam konfirmáltakra gondolva imádságom ez: „Szent Atyám! Tartsd meg őket a te nevedben!” Reménységem pedig: „Meg vagyok győződve, hogy aki elkezdte bennetek a jót, elvégzi azt a Jézus Krisztus napjára.”

Frenkl Róbert

KONFIRMÁCIÓ 1948

1948-ban konfirmáltam. Akkor nem tudtuk, hogy konfirmációnk történelmi eseménnyé válik. Az áldozócsütörtöki istentiszteleten még együtt szolgált Ordass Lajos püspök és Keken András igazgató lelkész. Nem sokkal később a püspököt letartóztatták, börtönbe zárták. Az igazgató lelkészt 1949 áprilisában felfüggesztették, internálták, csak 1956 őszén térhetett vissza az egyházi szolgálatba. Példájuk, anélkül, hogy mindent értettünk volna, nagy hatással volt ránk. Talán ezért is vált a 48-as konfirmációs nemzedék a Deák téri ifjúsági ébredés derékhadává, ezért választották többen az ifjúságból a lelkési pályát, vagy vállaltak a következő nehéz évtizedekben gyülekezeti, közegyházi szolgálatot. Egész életemet, gondolkodásomat meghatározta – túl a konfirmáció élményén – Ordass Lajos és Keken András személyisége. Előbbi példája, erkölcsi szilárdsága, utóbbi bölcsessége, türelme, az egyéniségéből sugárzó szeretet. Nem egyedül én voltam, aki második apaként tisztelhettem, szerethettem Keken Andrást. Különösen félreállítása éveiben vált szorossá a kapcsolatunk, úgy is fogalmazhatnám, folytatta a konfirmációs oktatást, tanított az életre, a tisztességre, a Szentírás ismeretére.

De 1947-48-ban még minderről semmit sem sejtettünk. Fasori diák voltam, a fasori cserkészcsapat tagja, a fasori gyülekezet területén laktunk a háború után – akkor is, később is jártam oda is ifjúsági alkalmakra –, mégis természetes volt számomra, hogy a Deák térre megyek konfirmálni. Oda jártam korábban gyermekbibliakörbe, és ennek végeztével csaknem minden vasárnap édesapámmal ott voltam a tizenegy órás istentiszteleten. Múzeum körüti lakásunkat lebombázták, ezért kerültünk a háború után a Damjanich utcába, de a gyökerek a Deák térhez kötöttek.

Ma tudom igazán értékelni, hogy nagy elfoglaltsága, sok gondja ellenére a konfirmációs oktatást az igazgató lelkész tartotta. Többek között született pedagógus volt. Elfogadtam és elfogadom, hogy többféle okból ma fiatalabb korosztályok konfirmálnak, de sok előnye volt az akkori gyakorlatnak, mi tizennégy éves korunkban válhattunk felnőtt egyháztaggá. Szerencsés voltam, hiszen érettségimig egyházi iskolába – Deák téri elemi, Fasori gimnázium – járhattam, különösen a cserkészlet egyengette életünket a hit útján, mégis csak

a gyülekezetben, a lelkeszi szolgálat, tanítás nyomán szembesültem valójában személyesen, egzisztenciális mélységben a hit nagy kérdéseivel, azzal, hogy mit jelent a lelki egyház, a Jézus Krisztushoz tartozás és mit jelent a földi egyház, a szervezet, mit jelent a Magyarországi Evangélikus Egyház felnőtt tagjának lenni.

A cserkészetről még annyit, hogy engem a – természetesen szintén fásori diák – Moravcsik-testvérek igényes, nyitott, befogadó jellegű hazafias és egyházi nevelése valóban előkészített a konfirmációra. Mihály, aki sajnos hatvanegy éves korában eltávozott, a fizika, Gyula a teológia professzora lett később az Egyesült Államokban. Mihály kiscserkész rajparancsnokom, Gyula örsvezetőm volt. Kevés idő adatott arra, hogy amit tőlük tanultam, továbbadjam a cserkészetben. Négy évtized fel nem mérhető elmaradt hasznához tartozik, hogy nem érvényesülhettek egyházi iskola, cserkészet, gyülekezet különböző súlypontú, de egységes szellemiségű nevelésének az értékei. Konfirmációm életre szóló, meghatározó erejét növelte, hogy az akkor még igen nagy létszámú csoport engem választott meg arra, hogy a fiúk nevében szóljak, fogadalmat tegyek (a lányokat Csizmadia Éva, később Gadó Pálné képviselte). Honnan sejtettem volna, hogy közel negyven évvel később, 1987. október 24-én ugyanezen oltár előtt szólhatok a zsúfolt templomban, mint a Déli Egyházkerület beiktatott felügyelője. Talán érthető, hogy beszédem első gondolata konfirmációmra utalt vissza, kiemelve Ordass Lajos és Keken András személyiségét.

Az Úristen kegyelme, a megőrző szeretet csodája, nem emberi érdem, hogy megmaradhattam a hitben, hogy akármint alakultak életem eseményei, a Deák téri gyülekezet, a Deák téri templom otthonom volt. Minden a konfirmáción alapult. 1950-1954 között a Deák téri gyülekezet ifjúság vezetője, az ifjúsági munka felelőse voltam. 1963-ban választottak meg presbiterré. Később jegyzői, majd másodfelügyelői szolgálatot végezhettem. Ma is a gyülekezet presbitere vagyok.

Az elmúlt évtized társadalmi és egyházi változásaiban sokat foglalkoztatott a konfirmáció. Különösen is az egyházhoz térők, visszatérők és gyermekeik keresztsége, konfirmációja, a kettő összefüggése. A jó gyakorlat nemcsak kibírja a változásokat, hanem megerősödik, új tartalmat kap az új kihívások közben. A Szentírást követő nyitott magatartásunk is tükröződik abban, hogy a hagyományos gyermekkeresztség mellett gyakorlattá vált a felnőttkeresztség olykor, többnyire a konfirmációval együtt. Megértettem, de soha nem éreztem indokoltnak a kételyeket a gyermekkeresztség gyakorlatával szemben. Baptissatus sum. Meg vagyok keresztelve. Jó érzés felnőni a hovatartozás élményében, erejében, támaszkodva nyiladozó értelemmel szülők, keresztszülők, gyülekezet példájára, mintájára. És azután a felnőtté válás küszöbén, a konfirmációra készülési folyamatában szembesülni azzal a kérdéssel, valóban ide akarok-e tartozni, valóban Jézus Krisztus tanításához akarom-e szabni életemet.

De az is igen jó, hogy több úton és minden életkorban meg lehet térni, el lehet jutni az evangéliumhoz, Jézus Krisztushoz. Lehet felnőttként részesülni

a keresztség szentségében, majd az úrvacsorai közösségben az oltári szentségben. Ilyenkor még inkább természetes, ami a tizenkét-tizennégy éves korosztályokban remény, hogy valóban nemcsak az ünnepi esemény, az ajándékok teszik emlékezetessé a konfirmációt, hanem a lelkekben végbemenő változás.

Megritkultak az elmúlt évtizedekben a konfirmandusok padsorai. Szülők és nagyszülők olykor titokban, de még elvitték a templomba megkereszteltetni a kicsinyeket, de a konfirmációtól, az egyházhoz tartozás vállalásától már féltek. Mégis mindig mindenütt volt konfirmáció, élt az egyház. Ma pedig szabaddá vált az egyházi szolgálat, mely szembesül a valódi kihívással, az elvilágiasodással, az Istentől eltávolodott ember göggyével.

Szép új szokás gyülekezetemben a Deák téren, hogy minden évben a konfirmáció alkalmából a fiatalokkal együtt oltárhoz szólítják az ötven évvel korábban konfirmált nemzedék elérhető tagjait (úgyszintén a minden kerek évfordulót ünneplőket).

Felemelő érzés, hihetetlen, szívszorító hála volt a szívemben 1998-ban, amikor átélhettem ezt az eseményt. Megköszönhettem az Úristennek, hogy megtartott, megáldott gyermekekkel, unokákkal. És körülnézve hálát adhatam a társakért, barátokért, akik megtapasztalhatták ugyanezt a kegyelmet, akikkel nem restelve könnyeinket, együtt térdelhettünk fél évszázad után az oltár előtt. Minden változik, Isten irgalma örök.

Sok hideg van az emberek között, mert nem merünk másokhoz olyan kedvesek lenni, mint amilyenek vagyunk.

Albert Schweitzer

*Hagyjad az Istenre dolgodat, utadat,
Isten bölcs, jó, igaz, bízd reá magadat,
Hozzá fohászkodjál, ha bú-gond ostromol,
Ha az Úrban bízol, meg nem csalatkozol.*

Szentantalfai Nagy Lajos (Zsolt 1,1-2 alapján)

Bozorády Zoltán

A KONFIRMÁCIÓI FELKÉSZÍTÉSben MEGLÁTOM JÉZUS HATALMÁT

35 évi lelkési szolgálat után jó végiggondolni, mit jelentett Isten munkájában állni 12-13 éves gyerekek között. Nem megyek bele annak a kérdésnek a vitatásába, hogy megfelelő korban készítjük-e föl a gyerekeket a konfirmációra. Ez a feladat, s ezt a feladatot lehetőségeink és képességünk szerint kell elvégezni.

Előjáróban szeretném még azt is leírni, hogy lelkési szolgálatom ideje alatt jelentős változás történt a közgondolkozásban az Isten-kérdés tekintetében.

Az első időszakban eléggé nagy hangsúlyt kellett fektetni arra, hogy Isten létezéséről beszéljünk. Több mint egy évtizede a transzcendens világ valóságát nemigen kell igazolni. Jósok, mágusok, szellemidézők, csontkovácsok, táltosok mind Istenről beszélnek. Bizony tisztázni kell, kicsoda is az Isten. De ez jó lehetőség, mert lehet sötétségről, világosságról, a sötétség fejedelméről és a világosság Atyjáról beszélni. Ez le is köti a gyerekeket.

A gyerekek egy részében éles kritika van az egyházzal szemben, ami környezetük egyházellenességét tükrözi. A konfirmációi oktatás során részben az egyháztörténet kapcsán, részben a mai egyházi élet reális ismertetésében elmondom, hogy a keresztyénség 2000 évében mindig sok istentelenség, bűn terhelte az egyházat, mely szomorú képet mutat arról, milyenné válik az a keresztyén ember, aki el sem jutott a Jézus Krisztusba vetett hitre, vagy elfordult attól. A pozitívum csak akkor igaz a szánkából, ha magunk mondjuk el azt is, mennyire megcsúfoljuk Istent bűneinkkel, és milyen nagy baj, ha a bűnt nem valljuk meg, nem bánjuk. Mert így nem Jézus győz bennünk, hanem a bűn győz le minket.

1. A konfirmációi anyag (felkészítés a vizsgára, az életre)

A konfirmációi oktatás első időszakában, kb. 6 hétig, mokráskanálnyi feladatot adok a konfirmandusoknak. Beszélgetek velük, kérdezgetem őket, s ha érdekes vagy fontos felvetésük van, a következő órán visszatérek rá és beszéllek

róla. Elmondom, hogyan igazít el minket Isten az ő igéjével, és hogyan segít a gondok megoldásával, vagy hogyan erősít azok elhordozásához.

Sok példát hozok a lelkipálosok gyakorlatából. A valóságos élethelyzetek sokszor ráillenek a konfirmandus gyerekek személyes és családi életére, egyéni és közösségi problémáikra. Nem csupán példákat mondom, hanem elmondom azt is, hogyan zárulnak lelkipálos beszélgetések. Van olyan eset, mint a gazdag ifjúé, hogy megszomorodva elmegy. Van olyan is, amikor Isten megoldását valaki örömmel fogadja, és él tovább gyülekezeti közösség nélkül. Van olyan is, hogy valaki bekapcsolódik a gyülekezet életébe, még segíteni is próbál más bajbajutott embereken.

2. Konfirmandusok a gyülekezetben

Igyekszem bevonni a konfirmandusokat a gyülekezet életébe. Minden konfirmandusnak kötelező eljárni istentiszteletre, de névsorolvasást nem tartunk. A részvételi arány 60-70%-os, és nincs olyan konfirmandus, aki soha ne jönné el. Néha kikérdezem őket a gyülekezet előtt, néha műsort adnak, van olyan is, aki saját hittapasztalatáról beszél.

Igyekszem tartani néhány szülői értekezletet. Egyik oldalról örömmel látom, milyen sok értelmes ember van a gyülekezetben, másrészt bár nem túlzott örömmel, de nem is szomorkodva veszem tudomásul, hogy mennyire távol van a mai szülőnemzedék az egyháztól, Jézustól.

Megbecsülendő ugyanis és Istennek legyen érte hála, hogy pozitív vagy negatív élettapasztalataik arra indítják őket, hogy gyermekeiket konfirmációi oktatásra küldjék, holott közülük sokan nem is konfirmáltak és néhányan meg sem keresztelkedtek.

3. Lelki életre nevelés

Minden konfirmandus kap bibliaolvasó Útmutatót. Elmondom nekik, olyan ez mint egy naptár, minden napra rávetjük a tekintetünket és elolvassuk, mit mond Isten nekünk, vagy hogyan fordult egy-egy bibliai ember Istenhez imádságos lélekkel. Több órán át számon kérem, mi ragadta meg a figyelmüket. Természetesen nagyon sokféle a reflexió. Vannak gyerekek, akik egész héten ki se nyitják az Útmutatót. Elolvasom Sámuel történetét. Elmondom, hogy Sámuel nem volt különlegesebb gyerek, mint ők. Nem voltak jobb körülményei a szüleinek, de történt vele valami nagyon jó. Édesanyja imádságban kérte, hogy megszülessen, s amikor megszületett Sámuel, áldotta Isten, és felajánlotta gyermekét Isten szolgálatára. Erre minden szülőnek meg volna a lehetősége, de ha ez nem történik is meg, minden gyerek önmaga elmondhatja Istennek, hogy az övé akar lenni, és hallgatni akar a szavára. Ezután felírja min-

denki az Útmutatója tetejére: „Szólj, Uram, mert hallja a te szolgád! Szólj, Uram, és én figyelek rád!” Később azt is feladatul kapják a konfirmandusok, hogy vegyenek egy füzetet, és minden nap a két kinyomtatott igéből írnak le, ami nekik fontos. Egy félév után, fakultatív módon, aki le tudja írni, megfogalmazza saját szavaival, mit mond neki Isten. Van, aki konfirmációi óra előtt ír le hét igét, van aki utána, és van olyan, aki komolyan, napról napra olvassa és írja. A nyíregyházi gyülekezetben vannak, akik 15-20 éve konfirmáltak, és azóta rendszeresen olvassák a Bibliát. A gyerekek imádságos életükhöz használják az énekeskönyv napi imarendjét, később sokan saját szavaikkal is imádkoznak.

4. Személyes kapcsolat – személyes beszélgetések

A gyerekek sokszor tele vannak kérdésekkel, és vannak közöttük sokan, akik meg is fogalmazzák, hogy jó életet szeretnének élni, együtt járni Jézussal, s olyan házastársat szeretnének, aki ugyanúgy gondolkodik, mint ők.

A személyes beszélgetésekre jók a konfirmandus csendesnapok, melyeket fele-fele arányban, hol a gyerekek kezdeményeznek, hol én.

A konfirmáció ünnepéhez közeledve minden konfirmandussal hosszan beszélgetek. Nagyjából ugyanazok a kérdések: mit értett meg, mi az, aminek örül, akarja-e ezt az utat, mit tud kezdeni a gyónással, bűnnel, bűnbánattal, mi az, amit imádságban szokott az Úrtól kérni. Előre tisztázzuk, lehet válaszolni „nem tudom”-mal, vagy azzal, hogy „nem akarok válaszolni”. Presszió nincs, hacsak az nem, hogy mindenkit meghívok erre a beszélgetésre. Végül elhangzik az a kérdés is, hogy akar-e konfirmálni, s ha igen, mit vár tőle.

Volt már olyan konfirmandus, aki részt vett a vizsgán, de nem vett részt a konfirmációi istentiszteleten.

Összességében elmondható, hogy a konfirmációi oktatás során évről évre látom Jézus hatalmát, látom, hogy szeretetével és Szentlelkével hogyan öleli magához a gyerekeket.

Sokszor lehet hallani a panaszt, hogy a gyerekek kikonfirmálnak a gyülekezetből. Kétségtelen, hogy többségük nem vesz részt aktívan a gyülekezet életében. Mégsem jogos a panasz. Mi csak tanítjuk őket, Jézus meghalt értük. Mi személyes kudarcnak vesszük, ha elmaradnak, Jézus tovább keresi őket, hogy el ne vesszenek. Bennünket is ebben a munkában akar látni. Ez a munka pedig sok örömet ad. Saját lelki életünket gazdagítja, hálára, tusakodásra és hűségessé szolgálatra kötelez.

Káposzta Lajos

SZEMLÉLTETŐ OKTATÁS VOLT EZ A JAVÁBÓL

Régi házak, régi otthonok berendezése, fali díszítése ma már csak tájházakban látható. A látogató csóválja fejét, s kételkedik, hogy is lehetett ilyen vagy olyan körülmények között élni, illetve lakni?

Úgy érzem, hogy ezeknek a gyűjteményeknek nem a csodálat és kritika kiváltása a célja, hanem arra készítetnek, hogy ki-kí gondolkozzék el azon, amit lát a falakon. Képekről, nagyon régi képekről néznek a helyiségbe topanókra elődök, ősök. Innen tanulta meg a következő generáció, az új nemzedék megismerni, hogy ki volt kinek az édesapja, illetve nagyanyja. Szemléltető oktatás volt ez a javából.

Micsoda pedagógia volt az, hogy nemcsak az esküvői képek, a családi fotók voltak láthatók, hanem a konfirmációs „Gedenkblatt” is, az „Emléklap”. Nem begyűrve valahova, vagy mindennek alján felejtve, hanem szem előtt tartva. Innen tanulta az utókor, hogy nemcsak a szülők konfirmáltak, hanem a jelen generáció is fog. Arról olvashatta az eljövendő generáció is, hogy az elődök mikor voltak keresztelve, s őt is megkeresztelték ugyanúgy, mint a dédszülőket. Most ő következik. Nem a könyörgés volt a nevelési eszköz, hanem a példa. Ezt kell meglátni, megtanulni, elsajátítani és megtaníttatni, de nemcsak a gyerekekkel, hanem azok szüleivel is. Itt kezdődik a lelkesi munka. Ez saját tapasztalatom és feladatom is. A konfirmáció nem egyéni örömszerzés, hanem közösségi élmény. A család élménye a konfirmáció együtt a gyülekezetben, s nem a gyülekezet előtt. Ez nem szereplés, hanem együtt szolgálás az istentiszteleten. Család nélkül szegényes alkalom a konfirmáció. Együtt tanítom a családot a gyermekkel énekelni, imádkozni, templomba járni, a vasárnapi ígét hallomás után megjegyezni. Különben kevés a heti két hittanóra, a heti két óra foglalkozás a heti 168 órából. Pláne ha hozzáveszem, hogy az iskolában a heti majdnem 30 órából csak kettő óra hittan. Óriási a szembeszél, meg a szembejövő tanár létszám is az „én” egyemmel szemben.

Tudom, hogy a mai gyülekezet, a község, város gyülekezete nem azonos azzal, amelyik megválasztott. A gazdasági változás megviselte az ifjúságot, a tanuló ifjúságot is. Nem engedem magam viszont annyira el, mint Kéri László tanulmányának címében teszi: „Tisztán látom a zavaros jövőt!” Remélem,

hogy azért nem ennyire rossz a helyzet, s nem vagyok ennyire partvonalon kívül.

Három „menetben” rendezem, tartom a konfirmációi ünnepélyt. Szombaton este van a beszámoló a gyülekezet jelenlétében: káté, egyháztörténet, gyülekezettörténet, kedves bibliai történetem és énekem. Vasárnap délelőtt istentisztelet, majd rövid szünet után úrvacsoravétel. Konfirmáció előtt szülőknek, nagyszülőknek, keresztszülőknek, testvéreknek – felekezetre való tekintet nélkül – úrvacsorari előkészítő, evangélikusságunk helye a történeti egyházak között témakörben tartok foglalkozást. Tanítás ez. Vasárnap este – ismét a templomban – „Emléklap” átadása. Elhangzik újra a *konfirmációi ige*, majd minden gyermek feltehet egy-egy kérdést a tisztelendő bácsinak ott a templomban. A kérdésre – szerintem – a család is készül. Teltház van újra. Mit kérdeznek? *Hitt-e József Istenben, amikor testvérei leeresztették a kiszáradt kútba? Jobb lett volna-e, ha Éva nem a jó és rossz tudásának fájáról szakít, hisz nem kellene temetni? Szeretett-e gyermek korában tisztelendő bácsi templomba járni? Jobb-e, könnyebb-e ma gyerekek lenni? Lesz-e olyan kor, amikor már mindent tudunk? Miért beszél a magyar közmondás „jó papról”, s nem okosról, amikor arról szól, hogy holtig kell tanulnia? Lehet-e azt előre sejteni, hogy kiből lesz jó egyháztag a most konfirmáltak közül? Csalódást okoztak-e volt konfirmandusok, amikor felnőtté lettek? Lehet-e tudni előre, kiből lesz presbiter vagy akár lelkész?*

Konfirmációi munka

Több mint három évtizedes megméréstetés, próba, küzdelem, illetve szolgálat van mögöttem. Van némi rálátásom erre a munkára. Átélttem szembeszelet, szülői rosszindulatot, sok-sok áldást, hullámhegyet és szakadéknak tűnő sikertelenséget. Minden időben volt és jókor jött, hisz lendített és figyelmeztetett. Viszont nagyon kegyetlen lett volna a szolgálat e munkaág nélkül. Arra serkentett minden esztendő, hogy újragondoljam a kezdődő munkát a múlt ismeretében.

Új kihívást jelent az óvoda. Szakemberek kezéből kerül a gyerek onnan az iskolába, s nem keresztyén analfabétákkal találkozom az első osztályban, hisz túl vannak a példázatok ismeretanyagán (részben). Hamarabb lehet elkezdeni az „egzegézist”, s nem a konfirmáció évére marad az egyháztörténet. Hamarabb, korábban kezdődhet a *komoly* munka. A konfirmáció számomra *missziói* munka. Megtalálni Jézust, s ennek elengedhetetlen előfeltétele: megtalálni a gyülekezetet. Nem riasztó számomra, hogy követhetetlen nekem a zenevilág, amelyért ők, a mai korosztály gyermekei, lelkesednek. Áttekinthetetlen a számítógépes örület, a modern technika. Viszont igénylik a szép és jó szót, a közvetlenséget, azt, hogy komolyan veszik őket. Óriási áldást hoz, hogy küldetésük van. Nekik. Ők formálják a saját koruk egyházának szokását, történéseit. Ebben nekik feladatuk van a maguk módján, saját felkészültségükkel és lehetőségükkel. Hihetetlen nagy élmény, hogy egy-egy zsoldárt átírnak a saját világukra.

Mit tegyünk holnap?

Ez gond és feladat. Ehhez már ifjúsági vezetőkre van szükség. Olyan személyekre, akik követik a konferenciák rendezvény- és eseménynaptárát. Ahol lehet jókat beszélgetni a Bibliáról. Össze kellene hangolni a cserkészmunkát. Nem biztos, hogy ennek is a főváros kell, hogy központja legyen.

Óvok mindenkit a meglévő alkalmaink lekicsinylésétől. Sőt, jobban oda kell figyelni azokra.

Nem lehet feszültség helye az egyház, a gyülekezet, de ne legyen a generációk közötti összetűzés színtere sem. A lelkész vigyázzon arra, hogy ne történjék szóváltás azért, hogy túlharsogja a modernség az istentiszteleteket. Kíméljük meg az öregeinket ettől a megrázkódtatástól. Elkerülhetővé válik ez, ha pontos munkatervet pontos kivitelezés követ. Jó tapasztalataim vannak ezzel kapcsolatban, de vannak rossz híreim a kapkodással összefüggésben. Igaza van Széchenyi Istvánnak a mi holnapunkra is: „Isten embernek soha nem segít közvetlen, de mindig csak közvetve, esze, tudománya, szorgalma által.” Szabadok vagyunk szolgálatunkban, de nem függetlenek, nem elszakadtak, nem elkülönültek, hanem a Magyarországi Evangélikus Egyház tagjai, illetve gyülekezetei. A szabadság nem azonos azzal, hogy azt teszek, amit akarok, hanem felelősséget hordozok érte gyülekezetem és egyházam előtt. Védett ember vagyok Isten által. Odafigyelést vár el tőlem egyházam: a konfirmandustól is ugyanúgy, mint a lelkésztől. Ezt is meg kell tanítani, hisz a gyülekezet felnőtt tagjaivá válnak.

Imádságok, meditációk

Konfirmációi vallástétel

Én ...

hálát adok Istennek, az én Teremtőmnek,
hogy engem a keresztség által gyermekévé fogadott.
Hiszem, hogy Jézus Krisztus az én Uram és Megváltóm,
aki nekem is bűnbocsánatot szerzett a kereszten.
Vallom az evangélikus keresztyén egyház
tisztá és igaz tanítását,
és hozzá hűséggel ragaszkodom.
Kérem a Szentlélek világosságát és erejét,
hogy a bűn ellen harcoljak,
a szeretetben növekedjek,
és a hitben megálljak
mindhalálíg.
Ámen.

Szülők imádsága

Jézus Krisztus Urunk,
köszönjük, hogy gyermekünk konfirmációra készül.
Azt akarod, hogy gyülekezeted élő tagja legyen.
Ezt akartad már keresztelésekor is.
Te nem kényszerítesz senkit, de hívsz mindenkit,
hogy ajándékokban részesüljön.
Plántáld igédet szívébe mélyen,
hogy élete küzdelmei során tudja mihez tartani magát,
és legyen mibe fogóznia.
Segítsd őszinte bizonyágtételre.
Tartsd meg igéd mellett.

Nagy tenger partján

Észrevétlenül kísértél engem, Uram.
Itt-ott talán tetten értelek,
jószágod felmelegített,
néha elakadt szavam, ahogy észrevettelek,
de olyan furcsa és értehetetlen voltál a számomra,
hogy soha nem mertem kimondani Nevedet.
Most előtted állok.
Nem tudok szavakat kimondani,
az igazi mondatokkal szívem mélyén közelíték Hozzád.
Tudom, Te ezeket is meghallgatod,
megérted,
mint ahogy sokkal jobban ismertél engem eddig is mindenkinél.
Mintha hatalmas tenger partján állnék, úgy vágyakozom titkaidra.
Röpíts engem tenyereden, hogy Beléd kapaszkodhassam!

Nincs itt, akit szeretek

A sok jó ismerős között nincs ott az az arc.
Éppen ő nincs, akit annyira vártam,
akinek közelsége számomra most különösen is fontosá vált.
Az ünnepség nélküle zajlik.
Nem értem, miért hagyott egyedül.
Tudod Uram, hogy egy-egy ember jelenlétét
nem helyettesítheti a Te láthatatlan közelséged.
Nekünk olykor kell a kezek érintése,
a szemek összevillanása.
De tudom, hogy a hit magányos dolog.
Tégy engem bátorrá és bizakodóvá!

Bor és ostya

Lehetséges, hogy ezekben az egyszerű ízekben Téged ízleljünk?
Az ostya, amit eszem, a Te tested?
A korty bor véred?
Olyan nehéz megérteni ezt.
Te mégis ezt mondtad. Akkor miért kételkednék?
Most érzem, hogy ez több az elhangzó szónál,
a gondolatoknál
és az érzéseknél.
Ez a Te ízéd itt a számban.

Mi lesz velünk?

Embereket ültetél mellém hétről hétre.
Tanítót és tanulót.
Együtt értettünk meg titkokat,
kérdtünk és feleltünk,
olykor vidáman, olykor komolyan.
Együtt énekeltünk és imádkoztunk.
Mi lesz velük, Uram?
Merre vezet az útjuk tovább?
És mi lesz énvelem?

Titkok

Talán a legnagyobb élményem az volt,
hogy titkokat libbentettél föl előttem.
Eddig nyugodt életem volt,
hiszen nem is érdekeltek ezek.
Most viszont már megmutattál valamit belőlük.
A keresztség ragyogó emléke,
aminek ugyan egyetlen mozdulatát sem ismerhetem,
hiszen kicsi voltam,
most mégis az én élményemmé válhatott.
Szent Lelked lángolása,
ami ugyan egyszerű,
kopott emberi szavakon,
reszkető kézrátételen keresztül jön hozzám,
mégis az enyém,
nekem szól,
engem bátorít,
úgy, mint egykor az apostolokat.
A legnagyobb titok azonban Te magad vagy, Uram.
Örökre megfejthetetlenül,
megérthetetlenül találkoztam Veled
és találkozom Veled.

Koporsó

Koporsó. Mindig múlt és jelen és jövő zúg el ilyenkor felettünk. Angyalok és emberek, holtak és élők, Sátán és Isten, főképpen pedig Isten. Mi ott állunk közöttük.

És ott áll Péter. Néhány héttel azelőtt konfirmált, még akkor ott volt velünk az édesanyja is. Most őt temetjük. Hirtelen halt meg. Péter szemben áll velem, könnyesen látom a koporsó másik oldalán.

– Emlékszel, néhány héttel ezelőtt jól válaszoltál a konfirmációs vizsgán a feltámadásról szóló kérdésre. De az igazi konfirmációs vizsga most érkezett el számodra, fiam. Már nem én kérdezek, hanem maga Isten: hiszel-e a testnek feltámadásában?

Arra gondoltam, talán lesz ereje ahhoz, hogy a gyász kibíratatlan némaságában megforgassa magában a kérdést. De ő váratlanul átszólt a koporsón, édesanyja koporsóján át mutáló gyermekhangján, hogy beleremegjen a föld és az ég:

– Hiszek.

Angyalok és emberek, holtak és élők, Sátán és Isten – mind őt nézték.

Főképpen pedig Isten.

Egy konfirmandus csendessége

Mások társaságában tele vagyok erővel, magabiztosan ontom a poénokat, a barátaim felnéznek rám. De amikor egyedül maradok egy nyugalmas sarokban, néha elfog a bizonytalanság. Olyankor felteszek kérdéseket, amelyek jelenemről és jövőmről szólnak, magamról és a világról. Mit kezdjek az élet ötven-hatvan, akárhány évével? Még előttem a nagyobbik rész, ha igaz. Szüleim szerint mégis a mostaniak számítanak leginkább, most alapozom meg a jövőmet. Amit ezekben a napokban, hetekben, években teszek vagy kihagyok, később befolyásolja utamat. Segíthet vagy hátráltathat. Istenem, átérzem a jelen súlyát. Néha olyan, mintha túl nagy, nem hozzám méretezett lenne a felelősség. Választ kell találnom a kérdésekre: ki vagyok, milyen kapcsolatokat építsek, milyen foglalkozást válasszak. Keresem az igazságot és azt, milyen ügyért érdemes szívvel-lélekkel küzdenem. Persze végül egyedül kell megtalálnom a feleleteket, a célokat, az értékeket – ez is vonz a felnőtt-létben, hogy felelősséget vállalhatok és választhatok. Mégis, a végső döntés előtt szükségem van arra, hogy mások véleményét is megismerjem, kritikáját is halljam. Izgalmas különböző nézeteket ütköztetni, egymás terveit, álmait meghallgatni, tapasztalatokból kölcsönösen tanulni. Köszönöm, Istenem, hogy a konfirmandus csoportban az életről, számomra fontos kérdésekről beszélgethetünk.

Szülők érzései

egyre önállóbb
egyre kevésbé enged beleszólást a dolgaiba
egyre kritikusabb felénk
egyre elzárkózóbb
egyre több titka van előttünk
egyre kevésbé értjük
egyre nő az aggodalmunk –
 elrontottunk valamit?

egyre inkább szükségünk van a bizonyosságra:
te mindig vele vagy
te mindig látod lépéseit
talán a te hangodra hallgat
talán a te erődet talán elfogadja
találkoztok
és vele maradsz akkor is
mikor mi nem lehetünk mellette

köszönjük

Megerősítés

Uram Istenem!

Amikor én konfirmáltam, valahogy minden olyan egyszerű volt. Hagyomány, engedelmesség, tisztelet...

Természetes volt, hogy én is részt vegyek a konfirmáción.

Mindez persze nem a saját döntésem volt. Engem is a szüleim küldtek. Bár nem emlékszem túl sok mindenre a tanultakból, mégis az volt az az időszak, amikor először éreztem meg, hogy az ige hozzám személyesen is szól, hogy engem is hiányol a lelkész, ha nem vagyok ott az istentiszteleten. Azt is jó volt átélni, hogy nem vagyok egyedül, sem örömteli rácsodálkozásaimban, sem bizonytalanságomban. Nagyon sokat kaptam. Ezt kívántam a gyermekemnek is, amikor ősszel szóba került a konfirmáció.

Először akkor ijedtem meg, amikor a gyermekem tiltakozni kezdett. Őt is elérték a furcsa áramlatok? –tettem fel a kérdést. Hiszen én tényleg csak jót akartam. Arra gondoltam, hogy amit én nem tudtam neki elmagyarázni, azt ott majd megtudhatja. Tudom, hogy nem én vagyok az egyetlen, akinek nehéz a hitéről beszélni a gyermekének. Az erőfeszitésem végül mégis csak célba ért. Jelentkezett.

Furcsa módon most mégis sokkal nyugtalanabb vagyok. Annak kifejezetten örültem, hogy az utóbbi időben már szívesen ment az órákra. Az arcán is láttam a lelkesedést. Gondoltam, jó közösségre talált.

De valamelyik este szemrehányó kérdéseket intézett hozzám: Otthon miért nem imádkozunk közösen? Miért nem olvassuk a Bibliát? Miért vannak hangos szóváltások közöttünk?

Váratlanul értek ezek a kérdések.

Valamit rosszul tettem? Nem vagyok elég keresztyén a gyermekemnek? Ez a szemrehányás jelentené a gyermekem megerősödését? Ez a konfirmáció?

Uram Istenem! Hamarosan itt lesz a konfirmációi ünnepség. Itt lesz az egész rokonság. Nagyon szeretném és kérem, hogy a gyermekem abban erősödjön meg, amit te kínálsz és kérsz tőle. Te tudod, hogy mire van szüksége. De tudod azt is, hogy nekem mire van szükségem. Erősíts meg engem is, hogy ha kell, tudjak változtatni életvitelemben és szokásaimon, vagy ha jó úton vagyok, adj több türelmet és nyugalmat. Erősíts meg bennünket együtt!

Kérdések

Nem is olyan régen még azon törtem a fejem, hogy vajon mi lehet a templomunk oltára mögött. Nagyon titokzatosnak tűnt. Nem volt alkalmam megnézni, mert az istentisztelet után a templomajtó felé kellett menni. Pedig sokszor visszanéztem. Az a vágy sem hagyott nyugodni, hogy egyszer sötétben egyedül legyek a templomban, hátha akkor személyesen beszélgethetnék Istennel. Az angyalokat is másképpen képzeltem el, mint most. Mindig mögöttem voltak, és sohasem tudtam elég gyorsan megfordulni. Akkor mégis hogyan legyek biztos az én őrzőangyalomban? Sok ilyen izgalmas kérdés sem volt korábban, de most már ezek kevésbé foglalkoztatnak.

Amióta konfirmációra járok, rengeteg új kérdésem van. Nagyon sok mindentről beszélt a lelkészünk. Most inkább az foglalkoztat, hogy Isten van-e a „Nagy Bumm” mögött. Miért győzelem a kereszt? Miért imádkozzak, ha Isten úgymint tudja, mire van szükségem? Folytathatnám nyugodtan. Van belőlük bőven.

Szüleim úgy indítottak el a konfirmációra, hogy majd ott mindent megtudok. Megerősödöm a hitemben, válaszokat kapok a kérdéseimre, és erkölcsösebb leszek – ezt ők akarták. Most mégis úgy érzem, a legnagyobb változás bennem az, hogy még több kérdés foglalkoztat. Lehet, hogy ez a konfirmáció, a megerősödés? Válaszok helyett több kérdés? Titokzatos kérdések helyett fontos kérdések? Ez a konfirmáció?

Olvastam egy emberről, aki egyszer megkereste Jézust. A történet sajnós szomorúan fejeződik be, de egy kérdés nagyon megfogott. A gazdag ember kérdezte meg Jézust a történet elején: „Jó Mester, mit tegyek, hogy elnyerjem az örök életet?” Még nem igazán értem ezt a mondatot, de a gazdag embernek nagyon fontos lehetett ez a kérdés. Ez fogott meg. Én is ilyen fontos kérdéseket szeretnék feltenni. A lelkészünk azt mondta, hogy jó úton vagytok, és nyugodjak meg. A válaszok is megérkeznek!

Levelek, vélemények

Smidéliusz András

„MINDENKI MÁSKÉPP CSINÁLJA”*

Az LGT-dal szövege ránk nézve is nagyon találó. Lelkeszi szolgálatunk önmagában véve is sokféle hangot, sokféle módszert kíván. Másképpen kell megszólalni a bibliaórákon, mint mondjuk az ifjúsági órán. Azt, ami tökéletesen megfelel a nyugdíjas délelőtti alkalomra, még csak véletlenül sem vihetem a konfirmációi előkészítőre. De ez is igaz: ahány lelkes, annyiféle módszer. „Mindenképp csinálja...”. Egészen biztos, hogy a hitoktatás vagy a konfirmáció terén előbb-utóbb mindenki megfogalmazza a maga törzsanyagát, kialakítja a maga óravezetési stílusát is. Csak gyanítom, hogy sok esetben hosszú évek során kikísérletezett, kész munkaprogramok rekednek meg gyülekezeti szinten. Jó volna mindezt összegyűjteni, látni, megvitatni! Jó volna tanulni egymástól!

Éppen ezért alakult meg múlt év novemberében egyetemünk Gyakorlati Tanszékének szervezésében az a lelkesekből álló munkacsoport, amely a konfirmáció gyakorlatának elemzését, a tartalom és módszer kérdéseinek megvitatását és mindezekon felül egy széles körben használható oktatási program, munkamódszer összeállítását tűzte ki célul. A tapasztalatok azt mutatják, hogy gyülekezeteink ifjúságának nem elhanyagolható részét a konfirmáció után elveszítjük. Sajnos még nagyon sok helyen él a „kikonfirmálkodás” gyakorlata. Mindenképpen fontos elgondolkodnunk azon, hogy vajon megfelelő módon szólaltatjuk-e meg ennek a korosztálynak Isten ígését?! Fel kell tennünk a kérdést, hogy a jelenleg használatban lévő Konfirmációi Káté tömény teológiai anyaga alkalmas-e arra, hogy 13-14 éves fiatalok számára közvetíteni tudja a keresztyén tanítás központi tartalmát. Tudunk-e ezen keresztül élményt is adni a fiataloknak? Alkalmas-e arra, hogy saját maguk is átélhessenek valamit mindabból, amiről legtöbbször csak beszélünk. Konfirmandusaink és a szülők látják-e, értik-e, hogy az, amit konfirmációnak nevezünk, nem lezárása, hanem sokkal inkább kezdete valaminek? Tudjuk-e éreztetni, hogy a közösséghez, a gyülekezethez tartozni jó dolog? Segít-e a konfirmáció a fiataloknak abban, hogy valóban megtalálják a helyüket a gyülekezetben? Ilyen és ezekhez ha-

* Megjelent a Lelkipásztor c. folyóirat 2000/7-8. számában, 301-302. old.

sonló kérdések kerültek elő már rögtön az első találkozásunkkor, mely egyben alkalmat adott arra is, hogy meghallgassuk Antero Rissanen finn lelkész a Finn Evangélikus Egyházban folyó konfirmációs oktatásról és gyakorlatról szóló előadását. Beszámolójában kiemelte, hogy oktatási módszerükben a személyes hitmegtapasztalás az elsődleges cél. A konfirmációt előkészítő foglalkozások, programok három alappillére a *spiritualitás*, a *katekézis* és a *fiatalok élete*. Egyik sem elhanyagolható, és mindegyik a másik kettőt kiegészítő szempont. Érdemes mindezt összevetni a magyarországi gyakorlattal: mintha nálunk sok esetben felborulna az egyensúly kimondottan a katekézis javára.

Az előterjesztést követően a csoport megfogalmazta azokat a témaköröket, melyek átgondolását, megvitatását fontosnak tartja munkája során. Ezek közül a legfontosabbak:

1. A konfirmáció teológiai értelmezése, teológiai és gyakorlati célja.
2. A konfirmációs gyakorlat életkori vonatkozásai (a megfelelő életkor keresése).
3. A konfirmációi oktatás pedagógiai vonatkozásai.
4. A keresztség és a konfirmáció kapcsolata.
5. Az úrvacsora és a konfirmáció kapcsolata.
6. A gyülekezet szerepe a konfirmációra való felkészítésben.
7. A család szerepe a konfirmációra való felkészítésben.
8. A lelkész szerepe a konfirmációi oktatásban.
9. Felnőtt keresztség és felnőtt konfirmáció.
10. Milyen a jó konfirmációi vizsga?

Első lépésként olyan anyagok megismerését tűzte ki célul a csoport, melyek gyülekezeti vagy egyházmegyei szinten már kipróbálásra kerültek. Meghallgattuk Ferenczy Erzsébet beszámolóját, melyben az amerikai evangélikus gyülekezetekben szerzett tapasztalatokról, illetve az ott megismert munkaprogram alapján készült konfirmációs anyag bemutatásáról szólt (ld. a Lelkipásztor 1999/11-12. és 2000/1. számaiban megjelent tanulmányt). A program alapját képező elvi szempontok a hagyományos oktatási rendszer és az új szisztéma céljainak összehasonlításában körvonalazódtak ki igazán. Ezek közül leghangsúlyosabbnak meg kell említeni az eddigi felfogás szerint fő célként számon tartott *információátadást kiegészítő hit-formálás, lélekformálás*, illetve az *osztály* vagy *csoport* közegén túlmutató *közösségépítés* szempontjait.

Hasonló alapokról indulva, de más megközelítést mutat a Lutheránus Világszövetség konfirmációról szóló tanulmányi munkáján (Handbook for Confirmation Ministry – The Lutheran World Federation, 1998.) alapuló program, melyet a Dél-Pest Megyei Egyházmegye lelkészei átdolgozott formában mutattak be. E módszer alapján a *fiatalok életéből, környezetéből, mindennapjaiból* kiindulva, szemléltetőeszközök segítségével közelíthetnek a foglalkozások az adott téma, illetve az adott bibliai történet felé. További előnye a programnak

az, hogy *nem kész óravázlatot* erőltet, hanem sokkal inkább témák, eszközök, munkamódszerek tárháza, amelyből szükség és szándék szerint szabadon méríthet a csoportvezető. Rámutat továbbá a *megtanítani-átélni-gondolkodni* hármas egyensúlyának fontosságára. Lehetőséget teremt arra, hogy a konfirmáció ideje alatt a fiatalok élményt is szerezhessenek a keresztyén életről, a keresztyén közösségről, s mindezen keresztül megnő az esélye a gyülekezet közösségébe való beilleszkedésnek is.

Újabb kérdésekre mutatott rá Krähling Dániel káté-anyaga, melynek áttekintését követően a *felőtt konfirmáció* problémája vetődött fel a megbeszélés során. Vajon megfelelő-e a felkészültség e munkaterület végzésére? Milyen módszerekkel és milyen tematikával célszerű végezni a felőtt konfirmandusok oktatását? Az előbb említett anyag régóta jelentkező hiányt pótolhatna ezen a téren.

Megismerkedett a munkacsoport a soproni gyülekezet ifjúsági bizottsága Wolfgang Sprügel lelkész vezetésével összeállított javaslatával is, melyben a konfirmációi oktatás új koncepciójához megfogalmazott szempontok gyűjteménye állt előttünk. A *közösségépítő programok* fejlesztésén túl fontosnak tartja a bizottság az *aktivitás biztosítását* a konfirmandusok számára, illetve megoldási javaslatokat fogalmaz meg a *konfirmációi vizsga* problémáját illetően.

És még mindig ugyanazt a dalt dúdolgatom: „Mindenki másképp csinálja...” És jó, hogy így van. Hiszen ez sokszínűséget is jelent. Tudnunk kell azonban tanulni is egymástól, és alkalmat kell biztosítanunk arra, hogy ez valóban megtörténhessen. Döcögő, nehezen működő módszereinkhez való ragaszkodás helyett próbáljunk új lehetőségeket keresni: hogyan tudnánk még hitelesebben, még érthetőbben, megélhető formában átadni azt az üzenetet, melyet Isten ránk bízott?! Ennek része kell, hogy legyen a konfirmáció ügyének ápolása, újragondolása is. Ezt a feladatot szeretné felvállalni a konfirmációs kutatócsoport akkor is, amikor rövidtávú céljai között a Gyülekezetpedagógiai füzetek 3. részeként megjelenő, konfirmációról szóló tanulmánykötet összeállítása is szerepel.

Schaller Bernadett

HOGYAN TOVÁBB – KONFIRMÁCIÓ?*

Evangélikus gyakorlatunk egyik meghatározó eleme a konfirmáció. Mégis, mintha valami elveszett volna a régi tartalomból, vagy a hatékonyságból. A családok ugyan még ma is nagy erővel készülnek a megünneplésére s a gyerekek ugyanúgy izgulnak a vizsga előtt, a lelkésznek azonban egyre gyakrabban kell szembenéznie a félelmetes tendenciával: a konfirmációi istentisztelettel mintha útilaput kötnénk gyerekeink talpára, s lehet, hogy legközelebb csak az esküvője bejelentésekor tér vissza?! Ez esetben hol romlik el a gyermek és egyház, gyermek és gyülekezet, gyermek és lelkész kapcsolata? Mi az, amin változtatnunk lehet és kell? Egyre sürgetőbb ez a kérdés számunkra, valamit tennünk kell végre!

Az *Evangélikus Hittudományi Egyetem Gyakorlati Tanszéke* felvállalta az elemzés, a kutatás és az előretétekintés kialakításának feladatát. Első lépésként szakmai konferenciát hívott össze tavaly novemberben, melynek házigazdája Szabóné Mátrai Marianna volt. Külön öröm számunkra, hogy a kutatási program a *Finn Evangélikus Egyház Ifjúsági Osztályával* együttműködésben történik, akiknek támogatására számíthatunk. A finn konfirmációs modell jelentősen eltér a mi gyakorlatunktól: kevésbé informatív, inkább élménydús, főként a nyári konfirmációs táborgyakorlatuk. Mivel a megelőző sokéves, kötelező iskolai hittan nyilván olyan alapot ad Finnországban a konfirmációhoz, amellyel mi még nem „dicsekedhetünk”, ezért nem vehetünk át jól működő modelleket külföldről, hanem meg kell találnunk a saját utunkat.

Ennek érdekében a kutatócsoport időről időre találkozik, igyekszik minél több modellel megismerkedni.

Első alkalommal a *finn modell* mellett ismertetésre került az *LVSZ konfirmációs kézikönyve* (1998), melynek adaptációján a *Dél-Pest Megyei Egyházmegye* lelkészei (Koczor Tamás, Krámer György és Pángyánszky Ágnes) dolgoznak.

Második találkozásunkkor, 2000 márciusában *Ferenczy Erzsébet* előterjesztésében hallhattunk egy amerikai programról, amellyel kétéves ösztöndíja so-

* Megjelent az Evangélikus Élet 2000. július 30-i számában, 3. old

rán ismerkedett meg, és a Kelenföldi Evangélikus Gyülekezetben kipróbálás alatt van.

Májusban a Dél-Pest megyei munkacsoport gyakorlat formájában adott ízelítőt eddigi anyagából, majd *Krähling Dániel* ismertette az általa készített kátét, mely elsősorban a felnőtt konfirmációra készít fel. Ezzel kapcsolatban a munkacsoport következő ülésére fő témává tette a felnőtt oktatást a keresztesítés és konfirmáció vonatkozásában. A májusi alkalmon hallottunk még a *soproni célkitűzésről*, melynek fő pontjai a közösség megélése, aktivizáló feladatok beépítése (gyülekezeti újság kézbesítése, templomtakarítás stb.) és a konfirmációi vizsga reformja.

A munkacsoport még egy feladatot vállalt magára: a *Gyülekezetpedagógiai füzetek* sorozatban a harmadik kötetben a konfirmációról készít tanulmányokat. Ízelítőül a témákból: a konfirmáció teológiai értelmezése és célja; története; életkori kérdései; a gyülekezet szerepe; a konfirmáció mint a család eseménye; a konfirmáció hatékonyságának növelése; a konfirmáció és a keresztesítés, illetve a konfirmáció és az úrvacsora összefüggése.

Ebben az írásban szeretnék még beszámolni arról, hogy az együtt folytatott munka nagy öröm számunkra, egy-egy találkozás során mindig felvillanyozódunk egymás lelkesedésének láttán, és újból erőre kapunk. Nem gondoljuk magunkról, hogy egyedül mi értünk ehhez a témához a lelkes karban, azt viszont igen, hogy erősíteniünk kell egymást és össze kell dolgoznunk. Célunk, hogy ideális esetben két kiadványt megjelentethessünk: munkatankönyvet és tanári kézikönyvet, sőt ezekből is kétfélet, hogy minden lelkész a maga táalentumainak megfelelőbbet választva vezethesse az evangélikus egyház legkisebbjeit gyülekezetében aktív szerepet vállaló, hitében és ismeretében megerősödött felnőtt egyháztagságra.

A k z s gondolkodás ördekében fordulunk minden kedves olvasóhoz (lelkészekhez is), hogy r jék meg öszre vő te leiket, tapasztalataikat és elkövetéseiket a konfirmációval kapcsolatban. Szívesen hallanánk j l bevált tapasztalatokról, de ugyan gy r lönök reformjával kapcsolatban is. Mi lyen segítő get várnak az egyház rő szőr l, vagy mi ben tudnának sz l kőnt, nagy sz l kőnt, kereszt sz l kőnt, gyülekezeti tag kőnt segíteni?

Gondolataikat a következő címre postázhatják:

Evangélikus Hittudományi Egyetem
Gyakorlati Tanszék

Kedves Bernadett!*

Te sokáig szolgáltál Zuglóban mint teológiai hallgató. Ismersz bennünket, talán rám is emlékszel.

Olvastam azt a néhány hete megjelent cikkedet az Evangélikus Életben, amelyben arra kérsz minden felelősen gondolkodó evangélikus testvért, segítsen megtalálni annak az okát, hogy miért maradnak el oly sokan konfirmáció után a gyülekezeti életből.

Már akkor megfogalmazódott bennem az egymondatos válasz, de rest voltam a megírására.

A legutóbbi újságban megjelenő, „Évente 600 konfirmandus” című cikk egyetlen szava lendületbe hozott. Döntöttem: válaszolok a feltett kérdésre.

Az egyetlen válaszmondatom így hangzik: *„Ha elmaradnak, ne mi találgassuk az okát, hanem menjünk el hozzájuk, kérdezzük meg tőlük, akár több ülésben is, mert lehet, hogy »babrás« feladatot vállalunk ezzel magunkra.”* (Névso-ruk, címük ott van a lelkési hivatalokban.)

Részletesebben: a legjobb szándékú segíteni akarás, találgatás is csak találgatás. Merjünk szembenézni a valós okokkal, s azokat csak az érintettek tudják. Tudom, hogy ezek sokszor mellbevágóak, kemények, kritikusak, nehezen emészthetők és kezelhetők, hosszadalmasak, leleményes megközelítést igénylők, de el kell döntenünk, valóban akarunk-e segíteni nekik (mert komoly segítségre szorulnak így vagy úgy), vagy csak a lelkiismeretünket akarjuk elaltatni azzal, hogy látszat-foglalkozunk a kérdéssel, ha mégoly sok munkával is.

A finnországi tapasztalatokról szóló cikk második hasábjában, a 12. sorban található szó lendített be engem. Ez a szó az „*utógondozás*” volt.

Bármilyen egyházi munkánk hiábavaló, ha nem tudjuk felvállalni a pásztorolást, a kísérést, az őszinte meghallgatást, az utógondozást: Ez – belátom – nem egyszemélyes feladat, bár nem vitatható a lelkész kezdeményező, irányító, koordináló szerepe. De ott van (és remélem, hogy valóban van!) egy gyülekezeti, mozdítható tisztikar, sőt (!), egy teljes, élő gyülekezet...

Figyeljünk egymásra, kövessük egymás életét. Építse, szeresse (valódi, agapé-szeretettel) egyik a másikat. De ne csupán „partizánakciókkal”, hanem az Egyház „kézrátételével” (áldásával, küldésével), imádságos háttérével.

Fogadjuk el – és meg – egymás tapasztalatait ezen a téren is, mert igen sok a „100. bárány”. Eltévédtek, és most ott reszketnek a szakadék szélén, arra várva, (még ha kétségbeesésükben öklelve fogadják is a sokára érkező segí-

* Megjelent az Evangélikus Élet 2000. szeptember 10-i számában.

tőt!), hogy valaki/Valaki kiragadja őket erős kézzel és önfeláldozó szeretettel szorult helyzetükből.

Azt is tudomásul kell venni, hogy nem lehet mindenki bárkinek az „emбере”. Hiszem, hogy jó – vagy egyáltalán csak létező – belső, egyházi kommunikációval kié-kié megtalálható lenne. Merünk-e egymás szolgálatára támaszkodni? Keressük-e a szolgálókat? Indítjuk-e őket? Olyan formában küldjük-e, ahogy a rászorulókat elfogadják? Vállaljuk-e a szolgálatot?... (Lelkész és nem lelkész)...

Ne várjuk azt, hogy az elmaradók maguktól visszajöjjenek közénk. (Természetesen 1-2 kivétel itt is akadhat.) Nekünk kell utánuk menni, sőt, járni: sokszor kitartóan, tényleg aggódva az elszakadó sorsuk miatt, mert nagy bajban vannak, akár látványosan vergődnek benne, akár rejtetten élnek át. Szolgálatunk kezdetekor mi is vessünk számot az „ellenség” erejével, mint a bölcs „hadvezér”, mert „nem test és vér ellen” folyik a küzdelemünk. A mai kor fiataljait egyre több, súlyos, embert próbáló élethelyzet terheli, amelyben könnyen elsodródhatnak!...

Tekintsünk a saját muníciónkra is: elég-e a „toronyépítéshez”? Lehet, hogy az ő elmaradásuk a mi szolgálati alkalmatlanságunk, engedetlenségünk, „szegénységünk” következménye? Lehet, hogy az okokat nem csak bennük, hanem bennünk is kell keresni?...

Meghagyom levelem végén a kipontozást, mert ez kívánja a folytatást.

Testvéri szeretettel:

Szabó Lászlóné (Kati)

Kedves Testvérek!

Schaller Bernadettnek az Evangélikus Élet 2000. július 30-i számában megjelent cikke bátorított arra, hogy összeszedjem az emlékeimet egy régebbi beszélgetésről, amely véletlenszerűen alakult ki egy alkalommal Balicza Iván, Bence Imre és Joób Máté lelkészek és köztem a konfirmáció kapcsán. (Annak idején lett is belőle egy cikk az Evangélikus Életben, de annak az volt a fő célja, hogy közvetlenül konfirmáció előtt mozgósítsa a szülőket és a keresztszülőket, hogy törődjenek a konfirmációra készülőkkel.) Valószínűleg sokan, sokfelől jelzik ugyanezeket a gondolatokat, vagy hasonlóakat, de végső soron az is jelent valamit, ha többen egymástól függetlenül ugyanarra gondolnak.

1. A konfirmáció előzményei a gyermek lelki életében

A konfirmandusok köre két nagy csoportra oszlik: azokéra, akik korábban is jártak templomba, gyermekistentiszteletre, gyermekhittanra stb., tehát akiknek van alapjuk.

A másik csoport azokból kerül ki, akik korábban semmiféle élményre vagy ismeretre nem tettek szert. Az ő esetükben külön meg kell küzdeni a szorongással, az idegenkedéssel és a kiskamasz szégyellőségével. Oktatásuk is értelemszerűen hosszabb időt venne igénybe, ha erre mód lenne. Hiszen csak a feszengő érzéseket növelné, ha pl. két külön csoportban folya az oktatásuk, ha pedig együtt történik, akkor még nehezebb az egészséges egyensúly fenntartása a két csoport közt. Kérdés, hogy mi a jobb megoldás: együtt vagy külön? Mit bír el a hitoktató lelkész időbeosztása (és a gyerekeké)? Hogyan hozható egy szintre a két csoport a konfirmációi tanfolyam ideje alatt, tudnak-e együtt konfirmálni? Ha nem, akkor mennyire kínos érzés a kiskamasznak az „elmaradottság” tudata? Lehet-e azt csökkenteni és a gyermek egészséges önértetét megőrizni ebben a helyzetben?

Hatalmas a szülők és a keresztszülők felelőssége. Hiszen ők a keresztelés alkalmával tettek egy ígéretet, és nem is akármiknek... Kodály mondta, hogy egy gyermek zenei nevelése 9 hónappal a születése előtt kezdődik. Egy gyermek keresztténnyé nevelése vajon mikor kezdődik, ha már a keresztelesekor tett ígéret is feledésbe megy?...

A nagyszülők gyakori panasza, hogy ők hiába szorgalmazzák a gyermek vallásos nevelését, a szülők ellenállnak. Természetesen a szülő akaratával nem lehet szembehelyezkedni a nevelés során, mert a gyermek iránta való bizalmát nem jó megtörni. Tétlenül sem lehet nézni az ilyen helyzetet. Az ima, a szülők kérése, a gyermekkel való bizalmas beszélgetések során alapvető

tanítások közlése, és végül, de nem utolsó sorban: a barátok révén való ráhatás is segíthet. Egy kiskamasznak vonzó, ha követheti a barátját, vele egykorú rokonait – nemcsak a zsványkodásban, de esetleg a konfirmációra való felkészülésben is...

2. A következő nagy kérdés: mikor konfirmáljon a gyermek? Mikor érett meg rá lelkileg és szellemileg? Mostani gyakorlatunk, miszerint 13-14 éves korban kerül sor a konfirmációra, több évszázados hagyomány. A 20. században, de különösen annak utolsó évtizedeiben azonban – elmondhatjuk – a feje tejére állt a gyermek testi, szellemi és lelki fejlődése a korábbiakhoz képest. Lehetetlen nem észrevenni pl. az akcelerációt, az információs társadalom ráhatásait, és ugyanakkor a Gutenberg-galaxis szerepének csökkenésével a betűkultúra helyett a képi kultúra hatásait a felnövekvő generáció szellemi képességeire. (A gyakorlatban az olyan logikai képességek csökkenésével kell számolni, mint az analízisre, a szintézisre és a következtetésre és a jelenségek mérlegelésére való készség csökkenése. Ehhez járul a verbális kifejezőképesség és a lexikális tudás visszaszorulása.) Ezzel egyidőben egyre növekszik az iskoláskorú gyermekek tanulási terhelése.

Számolni kell azzal, hogy a kiskamasz a sok különóra, szakkör, sportfoglalkozás miatt egyre nehezebben talál időt a konfirmációs órára, és ha igen, akkor fáradtan, figyelemre képtelen állapotban ér oda.

A kérdés másik aspektusa az, hogy a modern időkben a képzés időszaka egy fiatal életében kitolódott. Luther idejében a 13-14 éves fiatal konfirmáció után többnyire munkavállaló lett: képzése, oktatása ekkor fejeződött be. Mára átlagosan 18 éves korig részese a képzésnek a fiatal, és a modern munkaerőpiacon elvárás az ennél hosszabb idejű képzés is. A konfirmált fiatal teológiai értelemben a gyülekezet teljes jogú tagja, ugyanakkor viszont csak jogi értelemben vett nagykorúsága, tehát 18 éves kora után lehet elismerten felelős döntéshozó, pl. csak ezután élhet a gyülekezetben szavazati jogával. Figyelembe véve a lelki-szellemi érés mai helyzetét, ez indokolt is.

A fentiek nyomán joggal vetődik fel a kérdés, hogy nem lenne-e indokolt későbbre tenni a konfirmációt, pl. 15-16 éves korra? Ekkor a fiatal lelkileg és szellemileg érettebben sajátíthatná el a hittel kapcsolatos ismereteket, érdeklődését az esetleg elutasító vagy vonakodó szülők is jobban figyelembe vennék. Igen ám, de mi legyen a világban a helyét kereső kiskamasszal, aki éppen a pubertás próbáratevő korszakában maradna így magára lelki értelemben? Talán jobb lenne mégis a klasszikus 13-14 éves korban, sőt, esetleg korábban, 12-13 éves korban oktatni a gyermekeket a hitbeli ismeretekre?

Sokan gondoljuk úgy, hogy ez nem vagy-vagy, hanem is-is kérdés. Sok függ a gyermek egyéni alkatától, egyéni lelki-szellemi fejlettségétől, ami éppen ebben a korban nagyon eltérő lehet. A szülő részéről nagy odafigyelést kíván ez a kérdés – de hát mennyire jellemző mai viszonyaink közt a szülőknek ez az elmélyült figyelme?!... Megoldást kínálna a konfirmációi tanfolyam kibőví-

tése két tanévre, a kettő közt egy nyári táborozással, aminek a fő funkciója a közösségteremtés és a keresztyén életvitelre nevelés lehetne. Kérdéses azonban, hogy a gyermekek iskolai kötelezettségei mellett ez az elnyújtott, 14-16 éves korban „teljesített” tanfolyam vállalható-e.

Mindenképpen könnyebbség a gyermekhittanos háttér, és a sok egyéni döntést kívánó kérdés mellett ez lehet a szilárd kiindulópont. Érdemes lenne erre több gondot fordítani éppen a konfirmációval kapcsolatos megoldatlan kérdések rendezése érdekében. A fő cél az, hogy ne a konfirmációs tanfolyam legyen a gyermek első komoly vallási élménye, ne ott halljon először a hitről.

3. Mit oktassunk, hogyan oktassunk?

Köztudott tény, hogy a lelkészképzésben nagyon szerény helyet kap a pedagógiai képzés. Ha arra gondolunk, amit fentebb leírtam a „feje tetejére állt” lelki-szellemi érési folyamatról, akkor ez még elszomorítóbb. (Egy testvérünk, aki hosszú ideig volt a gyülekezeti gyermek-hittanoktatás egyik felelőse, sóhajtván hagyott fel ezzel a munkával, mondván: ma már nem lehet ezt úgy csinálni tovább, ahogy eddig én csináltam...) Sokkal több oktatási segédanyaggal kellene segíteni a konfirmációs tanfolyamot tartó lelkészeket – ezért is öröndetes az a kezdeményezés, hogy a Gyülekezetpedagógiai Füzetekben olvashatunk majd ilyen gondolatokat. Különösen nehéz helyzetben vannak a falusi kis gyülekezetek lelkészei, mivel ők még a képzett, diplomás hittanárrok segítségére sem számíthatnak. Hasznos lehetne egy rendszeres, minden munkaév elején a révfülöpi oktatási központban megszervezett továbbképző tanfolyam, amelynek során a konfirmációra való felkészítés pedagógiájáról lenne szó, és amelyre elsősorban kis gyülekezetek lelkészei juthatnának el.

További pedagógiai problémát jelent az 1. pontban említett tény: a korábbi vallási élménnyel nem rendelkezők oktatása, befogadása – és megtartása. Hogyan tudná ezt megoldani az, aki nem vet számot a gyermeki lélek gondjaival, aki csak lelkileg jólfészült kis keresztyénekből tud gondolkodni? Köztudott, hogy sok lelkészünk maga is lelkészcsalád gyermeke, tehát nehezen éli bele magát annak a helyzetébe, aki nagyon más környezetből jön. Márpedig ma sok ilyen gyermekre kell számítani.

Vizsgálat tárgyává lehetne tenni, hogy a konfirmációs tanfolyamokon használt tankönyvek milyen mértékben tekintik kiindulópontnak a *gyermeket*, a gyermeki érdeklődést?

4. A „kikonfirmálás” problémája

Évről évre izgalommal figyeljük, hogy a konfirmandusok közül hányat lehet ősszel vizontlátni a templomban, az ifjúsági alkalmakon. Az a közös táborozás, amiről fentebb szóltam, és amelynek funkciója a közösségteremtés és a keresztyén életvitelre szoktatás, hasznosnak bizonyulhat a „kikonfirmálás” elkerülése szempontjából is. Fontos, hogy a konfirmandus megértse: a konfirmációval nem befejeződött valami, hanem elkezdődött: elkezdődött az igazi,

felnőtt módon való tanulás, az, amire egy élet is kevés, mert olyan gazdag a tananyag... Ha felnyitjuk a szemét arra, hogy felfedezőúton járhat egész életében, és az ifiprogram az expedíciós alaptábor, akkor velünk marad a gyülekezetben.

Szerencsés, ha ifjúsági presbitériumot sikerül szervezni a 14-18 éves korosztályon belül. Ez különösen vonzó lehet, és – megfelelő formában – lehetővé teszi azoknak a jogoknak gyakorlását is, amelyekkel majd nagykorúsága elérése után élhet az ifjú egyháztag.

5. A konfirmandus és környezete

Milyen jó lenne, ha a szűkebb családi környezetet ugyanúgy érdekelnék a konfirmációi tanfolyam eseményei, mint az iskolaiak! Ott, ahol az iskoláról sem esik több szó, mint elmarasztalás a gyengébb jegyekért, ott a konfirmációnak is csak a külsőségei érdeklik a családot. Az sem elhanyagolható, igaz. A kamasz-érzékenység ezen a ponton az átlagosnál is erősebb lehet, dűlhatnak a szegénylősség kisebb-nagyobb jelei. Vajon mennyire ismert dolog a kamaszkori válságok közül a hitbéli válság? Van-e annyi bizalom a gyermekben, hogy ezekkel a gondjaival odafordul a szülőhöz vagy máshoz? És ha nem a szülőhöz, akkor kihez?

A konfirmandusnak is értenie kell, de a gyülekezet tagjainak is tudniuk kell: a gyülekezetben bárkihez odafordulhat, nem idegenekkel, hanem testvérekkel van dolga. Bizalomért bizalom legyen a válaszuk. Nekünk is meg kell szólítanunk a gyermeket, ha látjuk, hogy bizonytalan, gondjai vannak, bátorításra és együttérzésre van szüksége. Néha egy kedves tekintet, egy biztató mosoly is elég...

Budapest, 2000. augusztus 20.

Testvéri szeretettel:

Szabó-Pap Gabriella

Tisztelt Konfirmációs Munkacsoport!

Mint nagymama szeretnék hozzászólni a konfirmáció kérdéséhez.

Az én konfirmációm idején még igen nagy rangja volt a konfirmációnak és a hozzátartozó előkészületeknek a családon belül. Voltak elvárások a konfirmandustól az otthoni környezetben.

Ezzel szemben a fiamnál már egészen más helyzet volt (az én hibám is). Előtte hittan nem volt. A gyermekekkel vasárnaponként istentisztelet alatt foglalkoztak. Ez is áldás volt, de ezzel a konfirmációi órák nem voltak megalapozva. A konfirmandusokat összetereelni külön nehézséget jelentett. Rengeteg energiájába került az akkori lelkészeknek, különösen nagy városban. Amikor a konfirmációi istentiszteleten ilyen kijelentés hangzott el: „Kár, hogy sokan most vettek utoljára úrvacsorát”, rettenetesen belém markolt ez a gondolat. Sajnos igaz lett.

Később a fiam megnősült, egy ateista környezetben nevelkedett lányt vett feleségül. Az unokáim járnak hittanórára, konfirmálni is fognak egy pár év múlva.

Rengeteg ilyen gyerek van az egyházunkban, éppen ezért úgy gondolom: valamiképpen a szülőkkal is foglalkozni kellene. Összehívni őket több alkalommal, ahol teológiailag képzettek előadásokat tartanának.

Úgy érzem, mi öregek, amit elmulasztottunk, bepótolni nem tudjuk, de imádkozni mindezekért tudunk.

Köszönöm, hogy hozzászólhattam.

Erős vár a mi Istenünk!

egy nagymama

Budaörs, 2000. július 5.

Tisztelt Konfirmációs Munkacsoport!

Az Evangélikus Élet 2000. július 30. számában a 3. oldalon lévő a „Konfirmáció” című íráshoz a közös gondolkodás érdekében:

A sepsiszentgyörgyi gyülekezetben 1990 után megnőtt a konfirmandusok száma. Nem tudtam minden konfirmandus családját meglátogatni a konfirmáció ideje alatt. Volt, akiket akkor ismertem meg. Fontosnak tartom a családlátogatást a konfirmáció után is.

Az utolsó konfirmációi órán a konfirmandusok kérdésekre feleltek – írásban. A kérdésekre adott feleletekből megtudtam, hogy kinek milyen gondja van. Volt, aki a családi élet – a szülei – békességére vágyott, aki vizsgáinak sikerét kívánta, volt, akinek a szeretet hiányzott. Valamennyiüknek volt kívánsága, vágya! Az utolsó kérdésre – „Mi most a pillanatnyi kívánságod?” – egy fiú ezt írta: „Egy 10 leies csoki.” Számomra ez könnyen teljesíthető volt, a szombati „vizsga” után meg is kapta, mindenki jókedvű derülésére. A többiekét nem tudtam ilyen könnyen teljesíteni. Van, akinek a kérését azóta is számon tartom – imádságban, beszélgetések alkalmával.

A fiút többször látom a templomban...

Sepsiszentgyörgy, 2000. augusztus 31-én

Bajkay Antalné
nyugd. ev. lp.

Ui.: Rendszeresen szokott lenni templomtakarítás, beteglátogatás, karácsonyi kántálás, kirándulás. Egyházi énekeskönyv megismerése, népdaltanítás, áhítatos alkalmak tervszerűen vagy alkalmanként egyenként is nagyon fontosak és szükségesek.

A KÖTET SZERZŐI

Aradi András	evangélikus lelkész, Dombóvár
Aradi György	evangélikus lelkész, Somogyvámos
Balikó Zoltán	nyugalmazott evangélikus lelkész, Pécs
Baranyay Csaba	evangélikus lelkész, Siófok
Bárdossy Tibor	evangélikus lelkész, Irsa
Bencze András	evangélikus lelkész, Székesfehérvár
Blázy Árpád	evangélikus lelkész, Gödöllő
Bohus Imre	nyugalmazott evangélikus lelkész, Fót
Bozorády Zoltán	evangélikus lelkész, esperes, Nyíregyháza
Csepregi Zoltán	teológiai tanár, Evangélikus Hittudományi Egyetem
Dr. Frenkl Róbert	országos egyházi felügyelő
Gregersen-Labossa György	evangélikus lelkész, Szombathely
Káposzta Lajos	evangélikus lelkész, esperes, Soltvadkert
Kis János	evangélikus lelkész, Kecskemét
Koczor Györgyné	evangélikus lelkész, Pápa
Koczor Tamás	evangélikus lelkész, esperes, Dabas–Gyón
Koskai Ersébet	evangélikus lelkész, Egyházaskozár
Lászlóné Házi Magdolna	evangélikus lelkész, Pusztaföldvár
Polgárdi Sándor	evangélikus lelkész, Somlósőzlős
Rissanen, Antero	finn evangélikus lelkész
Schaller Bernadett	evangélikus lelkész, Váralja
Smidéliusz András	evangélikus lelkész, Budapest-Kőbánya
Smidéliusz Gábor	evangélikus lelkész, Nagytarcsa
Solymár Péter	evangélikus lelkész, Csömör
Dr. Sólyom Jenő	egyházkerületi felügyelő
Sólyom Károly	nyugalmazott evangélikus lelkész, püspökhelyettes, Paks
Dr. Szabó Lajos	rektor, Evangélikus Hittudományi Egyetem

D. Szebik Imre	evangélikus püspök
Varga György	nyugalmazott evangélikus lelkész, Pápa
Varsányi Ferenc	evangélikus lelkész, Pécs
Zügn Tamás	evangélikus lelkész, Sopron

A kötetben szereplő idézetek forrásai: a Lelkipásztor c. folyóirat régi számai, illetve a Zitate zum Kirchenjahr c. sorozat.

